

PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS

**DICCIONARI DE
CARRERS**

I VIES URBANES

Codés Fernández Díaz

Dezembre 2019

ÍNDIX

Introducció. Els noms dels carrers, molt més que noms	2
La història d'un poble a través dels noms dels seus carrers i vies urbanes.....	3
Definició de les vies urbanes	8
Diccionari de carrers i vies urbanes	9
Agraïments	117
Bibliografia i webgrafia	118
Nomenclàtor	Annex

INTRODUCCIÓ

Els noms dels carrers, molt més que noms

Sempre he sentit curiositat per conèixer el significat dels noms dels carrers, perquè he pensat que darrere hi ha una societat, un poble, que ens transmet la seva història per mitjà dels rètols.

Els noms dels carrers serveixen per situar adreces, per arribar a destinacions fent servir un mapa o un navegador. Jo he comprovat que, a més, qualsevol nom de via pública és una finestra oberta per més, del seu significat i de què ha pogut representar per al poble que l'ha escollit per tal que perduri en el temps. Perquè darrere els noms sempre hi ha un reconeixement, especialment en el cas de les persones.

Aquest diccionari serveix per consultar els noms de totes les vies públiques de Palau-solità i Plegamans per ordre alfabètic. En molts casos la paraula té una definició tancada, és la que és, però n'hi ha altres dedicades a persones o entitats “vives” (comarques, pobles, etc.) que necessiten ser resumides perquè la informació que hi ha és molt extensa. En aquests casos s'ha fet un resum parcial, intentant assenyalar el més important, una espècie d'apunt per afavorir la curiositat. Per sort, ara tenim a l'abast molts mitjans que ens poden aportar, si tenim interès, molta informació, al cap i a la fi, coneixement.

Jo m'he permès caminar pels carrers de la Curiositat i de l'Ordre per fer aquest diccionari dels carrers del poble on visc, Palau-solità i Plegamans. M'ha servit per confirmar que tenia raó, que els noms dels carrers són molt més que noms. Perquè hi trobem la història del poble, el com s'ha format, les característiques del seu entorn natural, els seus costums, la seva orografia, la fauna i la flora, la seva situació geogràfica, la seva realitat com a poble que pertany a un país, els personatges que han influït en la seva gent. En definitiva, la seva idiosincràsia.

El nomenclàtor* és un patrimoni cultural que hem de valorar i preservar. Els noms que hi apareixen es van triar seguint bàsicament tres vies: a proposta del govern municipal o dels partits polítics, a proposta de les associacions o entitats del poble i a proposta d'un veí o veïna. Els últims anys, en el cas de persones, s'espera un mínim de cinc anys des de la seva mort. Antigament, en alguns casos, els carrers van ser anomenats pels mateixos veïns abans que l'Ajuntament ho fes de manera oficial.

Crec que per al futur seria interessant crear una comissió o grup de persones que facin el seu seguiment i li donin una continuïtat coherent.

Codés Fernández
Autora

* Per confeccionar aquest diccionari s'ha partit del nomenclàtor de la guia de l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans de 2019 (versió comercial). S'ha trobat que faltaven algunes entrades, més en concret, la plaça del Dr. Barraquer (barri els Pins de Can Riera) i el Parc de la Sagrera (d'en Lluís Ventura). S'hi han afegit i també el mirador del Poeta i rector Joan Pujol i la plaça de l'1 d'octubre anomenada per l'Ajuntament recentment.

La història d'un poble

a través dels noms dels seus carrers i vies urbanes

L'origen del poble és molt antic, se sap que ja hi vivia gent abans de l'edat de bronze, època de la qual data el famós menhir de la Pedra Llarga (hi ha una llegenda molt bonica sobre com va arribar al nostre poble aquest monument megalític) que està situat en la confluència dels carrers del **Monòlit** i de la **Pedra Llarga**. Pels indrets del municipi s'han trobat jaciments ibers i romans, que estan dipositats al museu parroquial, per la qual cosa sabem que aquests pobles van viure al nostre municipi. Les vies de comunicació principals dels romans van ser la **Via Augusta** i el **Camí Reial**.

Palau-solità i Plegamans és una planura envoltada per les petites serres de Plegamans i de Can Riera. El **Camí de la serra** i el **Camí de la serra de Ponent** són noms que ens situen en cada una d'elles.

Cap a finals del segle X es va començar a edificar al capdamunt del turó de Plegamans el castell, edifici emblemàtic del poble on van viure personatges del llinatge de la família Plegamans que van tenir al llarg de la història un pes molt important al municipi, a la comarca i al país. Cal recordar que al principi era només una torre de defensa i que ha patit moltes ampliacions i transformacions fins a tenir l'estructura que coneixem avui. Aquest episodi ens el recorden els carrers de **Plegamans** i del **Castell**.

A l'edat mitjana (segle XII) l'arquebisbe de Tarragona i bisbe de Barcelona **Sant Oleguer** va consagrar les dues esglésies romàniques del municipi, la de **Sant Genís de Plegamans** i la de **Santa Maria de Palau-solità**. La primera va patir dos incendis intencionats durant la Guerra Civil i es va destruir; anys més tard (1942-1944) es va construir l'actual església del centre del poble que porta el mateix nom, Sant Genís. Aquestes esglésies formaven dues parròquies (unitat administrativa eclesiàstica) a les quals pertanyia tot el terme municipal; el límit entre els dos nuclis de població estava situat aproximadament al Camí Reial. Per aquells temps també hi havia una altra església romànica, la de **Santa Margarida de Boada Vell** i se sap de l'existència d'una altra església, la de **Sant Joan**, totes dues ja desaparegudes.

Al mateix segle XII es va crear la Comanda del Vallès, una de les més importants comandes templeres de Catalunya, que podem recordar si ens apropem al **camí de Santa Magdalena**, o als carrers dels **Templers**, del **Templer Guiu** i de **Jaume I**.

Més tard, a partir d'una disposició de Ramon Berenguer IV, les parròquies es van unir en unitats administratives regides per un mateix batlle anomenades "el comú". En el cas del nostre poble, el 1698 es van reunir representants de les dues parròquies (Plegamans i Palau-solità) i van decidir formar un sol "comú" (actual municipi) i van decidir comprar un terreny per construir un edifici per reunir-se, un lloc que hauria d'estar situat en la frontera de totes dues parròquies per evitar "malentesos" (a l'altura del Camí Reial). Durant aquest temps i fins a principis del segle XX els batlles s'anaven alternant entre ambdues parròquies i durant molt de temps les parròquies continuaven fent activitats per separat, com les festes majors. "El comú" va trigar temps a poder disposar d'un edifici propi, fins que al final del segle XVIII van comprar

el que coneixem com Ajuntament, és a dir, la Casa Consistorial o Casa de la Vila situada a la **plaça de la Vila**. Al poble, tot just en la frontera de les antigues parròquies, per commemorar aquesta història, hi ha el carrer de les **Dues parròquies**.

Palau-solità i Plegamans es va anar configurant als segles XVII – XVIII en dos barris, el **Carrer de Dalt** i el **Carrer de Baix**, i la barriada de la **Sagrera**, a més de diferents masies repartides per tot el territori: **Can Cladelles, Can Riera, Can Padró, Can Cerdà, Can Falguera, Can Puig-Oriol, Can Boada, Can Cortès, Can Ral, Ca N'Arimon, Can Maiol, Can Parera, Can Torrents, Forn de Vidre**, etc. A inicis del segle XVIII, quan es configuren els barris més antics, al poble hi ha 27 “focs” (famílies), unes 130 persones.

Els nostres avantpassats durant molt de temps es van reunir a l'antiga alzina de Can Padró, un arbre centenari de mides excepcionals. Sota aquest arbre s'hi feien envelats per celebrar tota mena de festes. L'alzina ha estat durant molt de temps un símbol del nostre poble i va ser durant uns anys el lema del segell oficial de l'Ajuntament. A finals del segle XX es va posar malalta i va ser substituïda per una alzina nova que dona nom a la **plaça de l'Alzina**. La vella alzina era tan important per al poble que un tros de l'arbre es conserva en una vitrina al vestíbul de la masia de Can Cortès.

A meitats del segle XIX es va construir la carretera de Mollet a Moià, ara **avinguda de Catalunya**, i al seu costat es va anar configurant el barri de les Cases Noves. Al voltant d'aquest barri s'anirà desenvolupant a primers del segle XX el **Comerç** i s'hi faran edificis com la **Cooperativa** (ara Sala Polivalent, ja que el que coneixem ara com a Cooperativa és l'antic Sindicat Agrícola) o el de l'**Estació** amb l'arribada del tren “el Calderí”, que anava de Caldes a Mollet i que es va enderrocar fa uns anys. La indústria també es va instal·lar al municipi a finals del segle XIX i primers del XX, la qual cosa va beneficiar l'economia del poble, ja que un bon nombre d'homes i dones hi van treballar. Una d'aquestes indústries era la tèxtil del senyor Estruch, que va estar en funcionament fins als anys setanta del segle passat i que estava situada en l'actual **plaça de Ca l'Estruch**.

Per aquells temps, a la dècada dels anys vint, van arribar al poble els primers estiuejants. El més famós és el senyor **Josep Maria Folch i Torres**, important figura literària que va donar categoria cultural al municipi. Un altre estiuejant va ser el senyor **Emili Oromí**, que va posar el nom al turó de **Montjuïc**.

Veiem, doncs, que el nostre poble, pel que fa al desenvolupament urbanístic, és molt jove, tot just fa cent anys que van començar a definir-s'hi els carrers. Hem de pensar que aleshores la població rondava les sis-centes persones.

L'any 1934 es van edificar les *escoles noves* (ara Escola Folch i Torres – edifici Sert), una edificació molt avantguardista al seu moment, obra de l'**Arquitecte Sert** i l'**Arquitecte Torres Clavé**. També es va construir la nova església de Sant Genís, uns anys més tard, obra de l'**Arquitecte Puig Boada**.

Cal dir que els noms dels carrers tenen un significat important en l'àmbit polític. Per això, en determinats moments històrics, com en el cas del franquisme, se'n van canviar alguns pels més significatius del règim: Paseo del Generalísimo Franco, Av. José Antonio i Plaza de la Victoria. I com que el català es va prohibir, el nomenclàtor del poble, des de 1939 fins a final dels anys setanta, va estar escrit en castellà (només alguns carrers anomenats al final del franquisme es van posar en català).

La religió catòlica ha estat sempre molt important al municipi, així com al país. Abans la gent era molt practicant i les festes religioses eren esdeveniments molt populars. Per això trobem diversos carrers batejats amb noms de sants: **Sant Pere, Sant Galdric, Sant Isidre, Sant Miquel, Sant Lluís, Sant Llorenç, Sant Jaume**, etc. De santes trobem **Santa Anna i Santa Magdalena**; o el carrer de **Nostra Senyora de Montserrat**.

El municipi ha estat un poble de pagesos. Ha tingut la sort de tenir molta **Aigua** en mines, pous i **Fonts**, com la de **Can Pujol** o **Sant Roc**, llocs que servien no només per agafar aigua sinó també perquè la gent fes trobades lúdiques i passés l'estona. A més, el poble podia comptar amb l'aportació d'aigua de la riera de Caldes i de la **Riera de Sentmenat** i d'algun torrent. Per això no hi havia problemes per regar **Horts** i **Hortes**. Fins i tot hi havia un **Molí** d'aigua i sistemes de **Rec**, el més important dels quals, el *Rec gran*.

Fins a la meitat del segle XX hi havia molt poques cases i els carrers eren gairebé camins, ja que no estaven asfaltats. Però a partir d'aquesta data, gràcies a una llei que permetia fer-se cases sempre que es deixés un pas per a les persones, es van anar construint habitatges per tot el terme municipal, de vegades molt lluny del centre, la qual cosa configuraria el poble actual, molt extens. Alguns d'aquests nous carrers van trigar temps a estar adequadament urbanitzats. El 1949 hi havia al poble un cens de 1.474 habitants.

Als anys seixanta, amb el Pla d'Estabilització, va arribar la industrialització del país, cosa que va contribuir a millorar el nivell de vida de la gent. Aleshores, més persones de Barcelona van escollir el poble per fer-s'hi una segona residència, o bé van venir a viure-hi per qüestions laborals, ja que al poble també s'hi van instal·lar diverses fàbriques. Una d'elles fabricava sabons i procedia de la província de **Navarra**.

Els carrers són el fruit dels plans d'urbanisme, perquè són aquestes normatives les que els dibuixen. El 1967 es va aprovar el Pla General d'Ordenació municipal, cosa que va permetre obrir determinats sectors al municipi, com per exemple el barri de Can Falguera. Sembla que, en aquest barri, al tècnic que va projectar la part nord de la urbanització, se li va ocórrer posar noms d'ocells del territori a diversos carrers, idea que va semblar bé a l'Ajuntament. Per això hi podem llegir noms com: **Tudó, Merla, Becadell, Perdiu, Rossinyol, Pigot, Guatlla, Gaig** o **Cadenera**.

Per fer-nos una idea de l'evolució urbanística del poble, cal dir que des del 1974 fins al 1979 es van concedir 1.283 llicències per edificar nous habitatges.

A mesura que el poble anava creixent i es feien carrers s'hi anaven posant el nom. Alguns d'ells es van posar en funció de l'entorn del carrer, perquè hi havia, per exemple, una **Roca**, un **Clot**, un **Roure**, un **Codolar**, un **Viver**, **Vinyes**, era ample i hi tocava molt el **Sol**, quedava a prop del **Bosc**, es construïen **Torres** o hi havia cases amb **Piscines**. O en funció de la sensació física del lloc, com **Bonavista**, **Bonaire** o **Vent**. O sigui, una mica de tot. De vegades, eren els mateixos veïns els que els batejaven primer i després l'Ajuntament els feia oficials. O l'Ajuntament els preguntava i els veïns els escollien per diferents motius, per exemple, perquè admiraven les persones, perquè els agradava un altre poble, perquè volien homenatjar les deesses romanes **Minerva** (deessa de les arts i la saviesa) o **Diana** (deessa dels boscos i de la caça, una activitat comú abans en els pobles on hi havia molts boscos, com és el cas del nostre), o perquè eren fans d'un programa de televisió, com en el cas de **Bonanza**, una de les sèries més famoses als anys seixanta i setanta del segle passat, quan la gent començava a tenir televisió. Per cert, anys més tard, un altre nom de programa de televisió va ser retolat donant nom a un carrer, l'emblemàtic **Filiprim** de TV3, que es va emetre a finals dels anys vuitanta.

Antigament, l'orientació també quedava reflectida en els noms dels carrers, perquè la gent s'orientava de forma primària, sense la tecnologia que tenim ara, així trobem noms com ara **Migdia**, **Mig** o **Nord**. Igualment, hi ha carrers amb noms determinats per l'entorn orogràfic, com **Pujada**, perquè fa pujada, o **Plana**, perquè tota la vida s'havia dit així a un terreny pla del barri de la Sagrera. Així mateix, hi ha noms de carrers que recorden els pobles veïns: **Sentmenat**, **Polinyà**, **Caldes de Montbui** i **Palaudàries** (barri de Lliça d'Amunt). Per descomptat, totes les capitals catalanes tenen el seu reconeixement: **Barcelona**, **Tarragona**, **Lleida** i **Girona**.

Un altre Pla General d'Ordenació Municipal es va aprovar el 1978 i es van obrir diverses urbanitzacions. De 1979 a 1983 es van atorgar 902 llicències per nous habitatges. Tot això va fer créixer el poble en carrers i en població. També en indústria, ja que les empreses es van instal·lar als diferents polígons industrials del poble. L'any 2000 ja érem més d'11.000 habitants.

Durant tot aquest temps, els carrers van començar a anomenar-se de forma més ordenada, fent servir noms d'una mateixa categoria o família a cada barri, triant preferentment els referits a Catalunya. Al final, podríem fer un mapa del poble en funció d'aquestes característiques. Així, els ocells ja hem dit que *volen* per Can Falguera, i en altres barris trobem:

A Can Riera, carrers amb noms de costes marítimes i illes: **Costa Brava**, **Costa Daurada...**
Illes Balears, **Canàries**, **Eivissa**, **Menorca**, etc.

Als Turons, carrers amb noms de pantans: **Sau**, **Susqueda**, **Tous i Pons**.

Al Turó Castell, carrers amb noms d'arbres del territori: **Avets**, **Roures**, **Lledoners**, **Albes**, **Pollancre**s, **Til·lers**, **Salzes** i **Cedrer**s, i un d'altres latituds, les **Carolines**.

Els noms dels carrers del Castell porten noms de comarques catalanes: **Bages**, **Priorat**, **Penedès**, **Empordà**, **Urgell**, **Cerdanya**, **Vall d'Aran** i **Garraf**.

A la Tenda Nova – el Castell, els carrers tenen noms de muntanyes del país: **Pedraforca**, **Puigmal**, **Cadí**, **Farell** i **Puig de la Creu**.

Al polígon industrial Can Cortès hi ha carrers amb noms de rius catalans i d'inventors: **Ebre**, **Llobregat**, **Ter**, **Dr. Fleming**, **Isaac Peral** i de la **Cierva**.

A la Plana de Can Maiol trobem carrers amb noms de sants i d'oficis artesanals. Entre els sants: **Sant Andreu**, **Sant Jordi** o **Sant Antoni**. D'oficis, hi ha els carrers: **Flequers**, **Boters**, **Rajolers**, etc.

Al Carrer de Baix, hi llegim noms d'escriptores i escriptors: **Maria Aurèlia Capmany**, **Miquel Martí i Pol**, **Víctor Català**, **Joan Maragall**, **Montserrat Roig** o **Mercè Rodoreda**.

Als polígons industrials de Boada i Riera de Caldes, carrers amb noms d'oficis antics: **Basters**, **Vidrieria**, **Argenteria**, **Mercaders**, **Orfebreria**, etc.

A Can Parera, carrers amb noms de flors: **Lliri**, **Rosers** i **Gessamí**.

A Montjuïc i Can Duran, carrers amb noms de ciutats catalanes: **Olot**, **Berga**, **Reus**, **Ripoll**, **Roses**, **Puigcerdà**, **Solsona**, **Vic**, etc.

Al marge de tots aquests noms, a Palau-solità i Plegamans, com és lògic, no manquen els carrers amb noms de polítics, que sempre són molt influents en la vida de les persones, dels pobles i del país. Al poble en trobem diversos: **Josep Tarradellas, Lluís Companys o Pi i Margall.**

A tots els pobles són importants les festes i els balls. Al nostre hi ha dues places dedicades a les danses que tradicionalment han estat més importants: el **Ball de Gitanes** i la **Sardana**. També és molt important la cultura i educació de la gent, i al municipi trobem carrers amb noms de valors ètics tan importants com la **Unió**, la **Solidaritat** o la **Llibertat**, cosa que parla molt bé dels nostres avantpassats. I del seu gust per les **Arts**, en són exemple els carrers que porten noms de pintors o músics importants, com **Dalí, Picasso, Santiago Rusiñol, Lluís Millet o Pau Casal.**

L'Ajuntament ha homenatjat posant el seu nom a carrers o places a diversos doctors, tots ells eminències de la medicina: **Dr. Trueta, Dr. Robert, Dr. Barraquer**, i al **Dr. Navarro**, que va ser metge del poble. Altres persones que han tingut lligams amb el poble i que són recordats són: el **Secretari Gil**, antic secretari de l'Ajuntament, el **Mestre Pere Pou**, que va ser director de la coral La Unió, la senyora **Maria Jesús Francés Bravo**, antiga mestra de noies o el senyor **Josep Brunés Tabquet**, mestre d'obres que va néixer al poble i que va construir, entre d'altres, l'edifici de l'església de Sant Genís.

A finals del segle XX, durant un temps, no es va obrir cap carrer perquè es va trigar a aprovar un nou POUM. En canvi, es van arranjar noves places, donant al poble un aspecte més agradable. Entre altres noms que es van posar trobem: **Federico Garcia Lorca, Ernest Lluch i República.**

Els últims anys, l'Ajuntament ha continuat destinant nous espais a parcs i jardins, i també els ha posat nom: **Jardins Alcalde Florenci Nualart i Permanyer**, en homenatge a l'últim alcalde de la II República del poble, **Jardins de M. Carrasco i Formiguera, Parc Gregorio López Raimundo** o **Parc Lluís Maria Xirinacs i Damians.**

En definitiva, a Palau-solità i Plegamans, on ara ja hi ha gairebé 15.000 habitants, trobem una extensa llista de noms de carrers i vies urbanes, en total, prop de 400, entre els quals podem trobar una mostra gairebé de tot. Tot i així, tal com succeeix en altres àmbits, ens trobem que les dones no tenen visibilitat. Al nomenclàtor figuren, al marge dels noms religiosos i mitològics, 63 noms d'homes i només 5 de dones. Totes les dones han estat anomenades a partir de finals del segle XX, un signe de l'evolució històrica del país en matèria de gènere.

És evident que la història que ens transmeten molts d'aquests noms és la d'unes generacions que gairebé ha desaparegut. Per això molts noms, sobretot de personatges, ens poden resultar desconeguts. Si no fos perquè han quedat escrits en uns rètols no sabríem res de la seva existència ni que van ser importants pels nostres avantpassats, els hauríem oblidat per sempre. Hem de saber, però, que la història que ens expliquen és una història única i que forma part del patrimoni cultural del nostre poble.

Definició de les vies urbanes

La definició de les vies urbanes ens parla de la seva utilitat i característiques. Al nostre poble trobem les següents:

- **Carrer (c.)** — Espai urbà franquejat d'edificis o solars destinats al trànsit públic, per permetre l'accés als diferents indrets d'un poble o una ciutat i la comunicació entre ells.
- **Avinguda (av.)** — Carrer ample, generalment amb arbres a tots dos costats.
- **Carretera (ctra.)** — Via de comunicació, habitualment interurbana, projectada i construïda fonamentalment per a la circulació de vehicles automòbils.
- **Passatge (ptge.)** — Pas entre dos carrers o carrer estret i curt.
- **Rambla (rbla.)** — Avinguda d'una població amb una vorera ampla a la part central de la calçada. Carrer o camí destinat a passeig. Sovint s'associa al fet que antigament hi passés un curs d'aigua.
- **Plaça (pl.)** — Lloc ample i espaiós, a l'interior d'una població, on solen confluïr diversos carrers.
- **Passeig (pg.)** — Lloc per passejar. Carrer o avinguda d'una certa amplada, originàriament destinada per passejar-hi.
- **Camí** — Espai a recórrer per anar d'un indret a un altre.
- **Parc (o jardí)** — Espai de terreny obert, delimitat i normalment poblat d'arbres i plantes, destinats a l'esbarjo de la població.
- **Mirador** — Indret situat en una part elevada del terreny des d'on és possible contemplar la vista d'un paisatge.
- **Via** — Espai apte per transitar-hi, que cal recórrer per anar d'un lloc a un altre. Camí.

A Palau-solità i Plegamans hi ha 383 vies urbanes.

Cal dir que, aparentment, no totes s'identifiquen exactament amb la definició del diccionari. Hi ha carrers molt petits que semblen més un passatge que no pas un carrer, per exemple.

El desglossament és:

- 294 carrers
- 21 passatges
- 28 places
- 10 avingudes
- 1 carretera
- 5 rambles
- 1 via
- 1 passeig
- 14 camins
- 7 parcs i jardins
- 1 mirador

**DICCIONARI
DE CARRERS
I VIES URBANES**

Abat Oliba, c. de l' — (Besalú o Cornellà de Conflent, 971 – Sant Miquel de Cuixà, el Conflent, 1046). Abat benedictí, comte de Berga i Ripoll, bisbe de Vic i abat de Santa Maria de Ripoll i Sant Miquel de Cuixà. Va fundar el monestir de Montserrat i va restaurar les ciutats de Manresa i Cardona, essent una de les figures amb més influència i rellevància del seu temps en la gestació de la cultura catalana, i un gran impulsor de l'art romànic.

Era el tercer fill dels comtes deardenya i Besalú. L'any 994 passà a ser comte, junt amb el seu germà Guifré, dels territoris de la Cerdanya, el Conflent, Berga i Capcir. Va renunciar als seus drets per fer-se monjo al monestir benedictí de Ripoll, del qual arribaria a ser abat el 1008, sent-ho també dels monestirs de Santa Maria del Canigó i Sant Miquel de Cuixà. L'Abat Oliba fou escollit bisbe de Vic el 1018.

La seva labor cultural va ser molt important, i va afavorir els contactes culturals amb Europa. Gràcies a aquesta tasca va impulsar, des de l'*escriptorium* de Ripoll (antiga biblioteca en la qual s'escriuien els documents a mà), l'activitat literària i les traduccions al llatí de manuscrits àrabs i grecs. El seu impuls a l'arquitectura romànica catalana es va plasmar en les construccions dels monestirs de Ripoll i Cuixà i en les naus de la catedral de Vic. L'any 1025 l'Abat Oliba fundà el monestir de Montserrat al costat de l'església que hi havia de Santa Maria (segle IX). El 1032 va consagrar la basílica de Santa Maria de Ripoll.

Al poble, l'Abat Oliba és el personatge més antic a qui s'ha dedicat un carrer, exceptuant els personatges religiosos (sants i santes). El carrer és a la urbanització Can Cladelles, paral·lel a la riera de Sentmenat i tocant el camí de Santa Magdalena.

Acàcies, c. — L'acàcia és un arbre de la família de les mimosàcies que sovint es cultiva als jardins o parcs, de vegades anomenat mimosa. És de fusta bastant dura. Té les fulles generalment compostes, sovint espinoses; flors oloroses en raïms laxos i penjolls i fruit en llegum. Les fulles són de color verd, des del més clar (gairebé groc) al verd fosc. És un dels arbres més estesos del món, n'hi ha més de mil espècies. Se'n poden trobar a les zones tropicals i subtropicals. Al poble es veu als parcs i jardins.

El carrer és a la zona del Turó Castell.

Agricultura, c. de l' — Art i tècnica de conrear la terra. Engloba els diferents treballs del tractament del sòl i el cultiu de vegetals: cereals, fruites, pastos, farratges, fibres vegetals, etc. L'origen de l'agricultura es remunta a l'edat de pedra, al neolític. Els primers cultius van ser els cereals i més tard les lleguminoses. Se sap que les primeres cultures que la practicaven estaven localitzades al denominat *Creixent Fèrtil* (a la zona del Pròxim Orient, de Mesopotàmia a Egipte), a l'Àsia (la Xina, el Pakistan), a l'Amèrica Central i a l'Amazònia (cultures precolombines).

El poble ha estat tradicionalment un poble de pagesos. El carrer Agricultura està situat al barri de Can Riera, en una zona que havia estat de conreus i on encara hi ha camps.

Aigua, c. de l' — El carrer és al barri de Can Falguera. El nom es deu al fet que hi havia una torre d'aigua a la part alta del carrer, al turó, instal·lada aprofitant el pendent de la seva orografia. Segurament els propietaris de Can Mas, masia que pertany a Lliça de Munt, i propietaris d'una part dels terrenys d'aquesta zona (també de Can Rovira, a Lliça de Munt), van fer construir aquesta torre per portar l'aigua als primers habitatges que es van edificar, abans de

fer-se la urbanització i abans que hi hagués subministrament d'aigua corrent. La torre va estar uns anys sense fer-se servir i es va enderrocar a principis d'aquest segle (cap a l'any 2004).

Aiguaders, c. dels — Persones que tenen per ofici vendre o portar aigua.

Aquest treball es feia antigament quan l'aigua, a alguns pobles, no estava a l'abast de la gent. No és el cas de Palau-solità i Plegamans, on l'habitual era treure l'aigua dels nombrosos pous que hi havia a les cases o anar a buscar l'aigua directament a les fonts.

El carrer és al polígon industrial Riera de Caldes, tocant el carrer de la via Augusta (l'antiga via romana), on l'Ajuntament va anomenar alguns carrers amb noms d'oficis antics.

Aigüestortes, c. — El Parc d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici és una zona d'uns 400 km² de l'Alt Pirineu declarat Parc Nacional el 1955. Està situat a Lleida, a la part central dels Pirineus, repartit entre quatre comarques pirenaïques: l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà, el Pallars Jussà i la Vall d'Aran. Presenta dues àrees diferenciades: l'oriental, de clima continental, regada pels afluents de la Noguera Pallaresa que alimenten l'estany de Sant Maurici; i l'occidental (Aigües Tortes), de clima atlàntic d'alta muntanya banyada pels afluents de la Noguera Ribagorçana. La geografia del Parc és d'alta muntanya, ja que gran part del seu territori sobrepasa els 1.000 m amb pics que superen els 3.000 m. A prop de l'estany de Sant Maurici s'alcen *Els Encantats*, la muntanya més coneguda del Parc. La fauna i la flora del Parc tenen un gran valor biològic.

El carrer es troba a la zona d'Els Pins de Can Riera.

Albes, c. de les — L'alba, sinònim d'àlber, és un arbre de la família de les salicàcies (*Populus alba*), originari del centre i sud d'Europa i de la zona compresa des de Marroc fins a l'Àsia Central. Es tracta d'una espècie de pollancre que s'eleva a considerable alçada, d'escorça llisa i blanca, amb bandes transversals fosques i fulles blanques i peludes de sota (el terme alba, del llatí blanc, fa referència al dens toment blanc del revers de les fulles). Creix en poc temps i la seva fusta, blanca i lleugera, és molt resistent a l'aigua.

Al poble és un arbre que es pot trobar vora la riera i a les zones humides. El carrer és a la zona del Turó Castell on l'Ajuntament va anomenar-ne diversos amb noms d'arbres.

Alzina, c. de l'— Arbre de la família de les fagàcies, natiu de la regió mediterrània, normalment d'uns 10 a 12 m d'alçada (poden arribar als 25 m) amb tronc gruixut, ramificat en diversos braços dels quals parteixen les branques que formen una copa gran i arrodonida. L'alzina té les fulles el·líptiques, una mica apuntades, de vegades espinoses, dures, molt verdes per la part superior i més o menys blanquinoses pel revés. De vegades se l'anomena "carrasca". La seva fusta és molt dura i compacta i molt apreciada. Dona per fruit glans dolces o amargues, segons les varietats.

Al municipi és fàcil trobar alzines a les zones boscoses i també n'hi ha alguns exemplars a carrers i jardins. S'han documentat com a patrimoni material del poble diversos exemplars per les seves considerables mides: l'alzina surera del camí de Can Clapés, la que es troba als jardins municipals de Can Cortès o les situades a la font de Can Pujol.

L'alzina és un arbre emblemàtic al poble. El carrer és antic, d'abans dels anys setanta del segle XX. Contràriament a l'habitual, no es troba al barri del Turó Castell ni prop de la plaça de l'Alzina, sinó a la zona dels Pins de Can Riera.

Alzina, pl. l' — Lloc on es trobava l'alzina (vella) de Can Padró, símbol de Palau-solità i Plegamans, separada de la façana de l'església de Sant Genís per l'avinguda Nostra Senyora de Montserrat.

L'alzina de Can Padró era un arbre centenari, un dels més vells de Catalunya, ja que tenia més de 300 anys. També les seves mides eren espectaculars: 23 m de diàmetre, 25 d'alçària i 5 m de soca. Aquesta alzina havia crescut en mig del pla, envoltada de camps de conreu. A la dècada dels anys vuitanta del segle XX, aquesta alzina va caure malalta i anys més tard es va tallar, essent substituïda per una altra, l'actual alzina que hi ha al centre de la plaça. La seva mort va ser un cop fort per al poble per la tradició que hi havia darrere l'emblemàtic arbre: sota la seva immensa copa, s'hi celebraven tradicionalment tota mena d'actes institucionals, festius, culturals i populars i també era lloc de joc per a la mainada. L'alzina de Palau-solità i Plegamans va ser declarada Arbre Monumental de Catalunya l'any 1988.

Al vestíbul de Can Cortès hi ha exposada la secció transversal d'una de les grans branques de la vella alzina. La resta de l'arbre és a Can Boada.

Amadeu Vives, c. d' — Amadeu Vives i Roig (Collbató, 1871 – Madrid, 1932). Compositor, director d'orquestra, musicòleg i escriptor.

De família humil, va poder estudiar música com a escolà a l'església de Santa Anna. Amb Lluís Millet va fundar l'any 1891 l'Orfeó Català amb què va estrenar diverses composicions corals, entre les quals cal destacar *L'Emigrant* i *La Balanguera* (popularitzada després per Maria del Mar Bonet). El 1914 va estrenar al Teatro de la Zarzuela de Madrid la seva famosa òpera: *Maruxa*, ambientada a Galícia. És conegut fonamentalment per la seva obra lírica, entre la qual cal destacar les sarsueles *Doña Francisquita* i *Bohemios*, considerades com unes de les més importants del gènere.

La seva vida va transcórrer entre Barcelona i Madrid, i va gaudir de gran èxit professional en totes dues capitals. Com a escriptor, va deixar diversos assajos sobre temes d'estètica de la música.

La dedicació de Vives a la música d'escena, primer amb *Artús*, òpera allunyada de les essències nacionals catalanes, el seu interès per la sarsuela i el fet de marxar a viure a Madrid, van anar refredant la seva relació amb Lluís Millet i amb part de la societat catalana. Davant d'això, però, Vives deia que tota la seva música estava pensada i escrita en català. Va morir a Madrid però va mantenir una relació permanent amb Catalunya.

El carrer és a la Pineda, a tocar del barri del Carrer de Dalt.

Andorra, c. — Oficialment anomenat Principat d'Andorra. Andorra és un dels estats més petits del món, amb només 468 km², de l'Europa sud-occidental situat als Pirineus, entre Catalunya i França. Actualment la seva població no arriba als cent mil habitants, dels quals menys de la meitat són de nacionalitat andorrana.

Des de mitjans del segle passat, Andorra va passar de ser un país pobre i aïllat a tenir una puixant economia, entre altres motius pels seus avantatges fiscals. A més, en la seva economia

és fonamental el turisme, atret per la bellesa del seu paisatge muntanyós, perquè s'hi poden practicar molts esports d'hivern i perquè el Principat és gairebé un centre comercial.

El Principat d'Andorra té una afinitat molt forta amb Catalunya: la llengua oficial és el català, les seves institucions es basen en el dret català, un gran nombre dels habitants són catalans i el Principat sencer forma part de la diòcesi d'Urgell, divisió eclesiàstica catalana. Fins a l'any 1993 —durant 715 anys—, Andorra va ser governada per dos senyors feudals, el bisbe del bisbat d'Urgell i els hereus del títol del comtat de Foix (rei de França o president francès). El 1993 s'hi va aprovar la primera Constitució i des de llavors és un país de democràcia parlamentària.

El carrer el trobem a la zona dels Pins de Can Riera.

Anselm Clavé, c. d' — Josep Anselm Clavé i Camps (Barcelona, 1824 – 1874). Músic, poeta i polític català, fundador del moviment coral a Catalunya i impulsor del moviment associatiu.

De família modesta, va estudiar música i poesia de manera autodidacta. Va treballar tocant la guitarra als cafès on aleshores es tocava música popular. Des de ben jove, va tenir una activitat política d'esquerres i republicana i va ser detingut i empresonat en més d'una ocasió.

L'any 1845 va formar una modesta orquestra anomenada L'Aurora, integrada per una vintena d'homes (guitarres, bandúrries, etc.) que va ser pionera en la música coral. En 1850 va crear *La Fraternitat* (més tard anomenada *Societat Coral Euterpe*), primera coral d'Espanya i origen de "les societats euterpenses" o Cors de Clavé, agrupacions musicals que pretenien apropar la música i la cultura a la classe treballadora. És a dir, en el seu moment, el que proposava Clavé era una espècie de revolució social, i de fet el cant coral va esdevenir inicialment una activitat pròpia de les classes obreres. Seguint l'exemple de *La Fraternitat*, aviat van començar a formar-se a Barcelona i a les poblacions veïnes agrupacions corals. La tendència s'aniria escampant per tota Catalunya en pocs anys. Entre les composicions d'en Clavé trobem: *Els xiquets de Valls*, *la Maquinista*, *Per als pobres* i *A Montserrat*.

Al poble, al llarg del temps, hi ha hagut diverses corals. La que ha perdurat fins avui és la coral La Unió, que fou creada el 1922 i que en molts dels seus repertoris ha inclòs composicions de Clavé, com ara *La verema*, *Les flors de maig*, *Els pescadors* o *La nit de Pasqua*.

A la intersecció del carrer del Camí Reial amb la Carrerada hi ha un monument a la seva memòria. Es tracta d'una font esculpida amb un pedestal de bronze d'Anselm Clavé.

El carrer d'Anselm Clavé és la prolongació del carrer Comerç des de la Carrerada fins a la plaça de Sant Genís. Va ser el 1923 quan l'Ajuntament va decidir obrir-lo com a continuació del carrer Comerç, que ja existia, perquè aquest últim arribés al Sindicat Agrícola que acabava d'edificar-se.

Aragó, c. — Comunitat autònoma actualment regida per un estatut d'autonomia que reconeix la seva nacionalitat històrica com a descendent del Regne d'Aragó. El Regne d'Aragó, amb el Principat de Catalunya, el Regne de València i el Regne de Mallorca van formar la històrica Corona d'Aragó. El nom d'Aragó està documentat per primer cop durant l'alta edat mitjana l'any 828.

Aragó se situa al nord de la península Ibèrica. Limita amb les comunitats autònomes de Castella - la Manxa, Castella i Lleó, Catalunya, La Rioja, Navarra i el País Valencià, i amb Occitània (França). Comprèn el tram central de la vall de l'Ebre, els Pirineus centrals i el Sistema Ibèric. Té una superfície de 47.420 km² (15.000 més que Catalunya). Està format per les províncies d'Osca, Terol i Saragossa. La seva capital és Saragossa. A més del castellà, al nord s'hi parla

l'aragonès, i a la franja fronterera amb Catalunya s'hi parla català. Des de l'any 2010 el català és reconegut com a llengua pròpia d'Aragó.

Aquest carrer és a la zona dels Pins de Can Riera.

Arbúcies, c. — Petit poble de la comarca de la Selva. Se situa al fons d'una vall entre el Montseny i les Guillerries per on s'escola la riera d'Arbúcies. Bona part del terme pertany al Parc Natural del Montseny. El punt més alt d'Arbúcies és la muntanya de Les Agudes (1.705 m). Al seu entorn natural dominen els boscos d'alzina surera, castanyer, roure i faig. La cura i explotació dels boscos han estat molt importants en l'economia del poble.

Es troba al barri de Can Duran, tocant a la masia.

Argenteria, c. de l' — Art i l'ofici de treballar l'argent, l'or (orfebreria), el platí i d'altres metalls fins. També es coneix per argenteria l'obra de l'argenter, l'obrador i la botiga de l'argenter, i la brodatura amb fils d'argent o d'or. D'altra banda, la joieria també en forma part.

El carrer es troba al polígon industrial de Can Boada Nou.

Arimon, c. — Carrer situat a la serra de Plegamans, en uns terrenys que havien pertangut a la masia de Ca n'Arimon, motiu al qual es deu el topònim. El carrer està molt a prop de la petita serra del mateix nom on es van trobar, quan s'hi edificava una casa, diversos materials arqueològics, ibèrics i romans que es van dipositar al Museu Parroquial. Això confirma que aquests pobles van viure en indrets del municipi.

Arquitecte Falguera, c. de l' — Antoni de Falguera i Sivilla (Barcelona, 1876 – 1947). Arquitecte i historiador d'art. La seva obra se situa entre els moviments del modernisme i el noucentisme. Va tenir un gran lligam amb el poble pel fet que la seva família era la propietària de Can Falguera, una de les masies més antigues del municipi.

Fill d'un notari barceloní, a la universitat va ser alumne de Domènech i Montaner. Va estar influenciat pel modernisme de Gaudí i de Puig i Cadafalch. Va començar a treballar a Palau-solità i Plegamans on va fer habitatges, una part del cementiri i va remodelar la façana posterior de l'Ajuntament. Altres pobles on va treballar són Sentmenat (cementiri), Castellar del Vallès i Tossa de Mar. L'any 1906 va entrar a treballar a l'Ajuntament de Barcelona, primer com a arquitecte ajudant i després com a cap d'arquitectes. Des d'aquesta posició, va remodelar l'edifici de l'Ajuntament de Barcelona i va construir els seus edificis més emblemàtics: el Conservatori Municipal de Música de Barcelona i la Casa de la Lactància.

Amb l'arribada del noucentisme va orientar la seva activitat a la restauració d'edificis medievals.

Com a historiador va escriure obres sobre arquitectura romànica catalana.

Durant la Guerra Civil va ser torturat per la FAI, cosa que el va afectar molt profundament, no només en la seva vida personal sinó també en la professional. Tot i que va continuar treballant a l'Ajuntament de Barcelona, ja no va projectar cap obra més.

El carrer és a la frontera entre el Pla de l'Alzina i el barri del Carrer de Dalt i és on hi ha l'Escola Palau.

Arquitecte Gaudí, c. de l' — Antoni Gaudí i Cornet (Reus o Riudoms, 1852 – Barcelona, 1926). Arquitecte i dissenyador català reconegut internacionalment com un dels genis més rellevants del modernisme.

Gaudí estudià a Barcelona. Inicialment va estar influït per diversos estils arquitectònics fins a arribar a l'explosió del modernisme, quan va aconseguir implantar un estil propi amb l'aplicació de formes geomètriques i la nova tècnica de l'ornamentació amb antics mosaics, transformats per ell en l'anomenat “trencadís”.

Va començar a treballar com a delineant amb Josep Fontserè en el projecte del Parc de la Ciutadella. Gaudí també va dissenyar diversos productes de decoració. Així, per exemple, l'any 1878 l'Ajuntament de Barcelona li va encarregar el disseny dels fanals de sis braços per a la plaça Reial, i a l'Exposició Universal de París de 1878 va presentar una vitrina de ferro i vidre que havia dissenyat per a la guanteria d'Esteve Comella. A la vista de la vitrina a París, Eusebi Güell, qui comptava amb una gran fortuna, va començar a fer-li encàrrecs, com ara la continuació de les obres de la Sagrada Família. Güell i Gaudí, tots dos catalanistes, van congeniar de seguida i Güell es va convertir en el seu mecenes, impulsant l'obra de Gaudí amb nombrosos encàrrecs fins que morí.

De jove, Gaudí sembla que també va dissenyar algun sistema de rec per a terrenys de regadiu.

L'edifici que més fama li ha donat arreu del món és el temple de la Sagrada Família, un edifici emblemàtic de Barcelona, encara en construcció. Altres edificis seus són: el Parc Güell, la Pedrera, la Colònia Güell, la Casa Calvet, el Palau Episcopal d'Astorga, la *Casa de los Botines* a Lleó o el *Capricho* de Comillas.

Antoni Gaudí va morir a l'hospital el 10 de juny de 1926, tres dies després que l'atropellés un tramvia mentre caminava per la Gran Via de Barcelona.

El carrer que porta el seu nom és a Can Riera.

Arquitecte Puig Boada, c. de l' — Isidre Puig Boada (Barcelona, 1891 – 1987). Arquitecte català del noucentisme i després seguidor de les formes gaudinianes, sobre les quals va escriure. Va dirigir la construcció de l'església de Sant Genís de Palau-solità i Plegamans des de 1942 fins a 1944.

Mentre era estudiant d'arquitectura va conèixer Antoni Gaudí, de qui esdevindria deixeble i col·laborador, i l'obra del qual va estudiar en profunditat. Va ser codirector de la Sagrada Família durant els anys cinquanta i el seu director entre 1966 i 1974. Fou el responsable de la restauració de les maquetes de guix del temple que havien estat malmeses durant la Guerra Civil i, en col·laboració amb Francesc de Paula Vidal i Lluís Bonet, es va encarregar de la nova façana de la Passió. També va dibuixar els plànols de la sagristia ajustant-se a la idea original de Gaudí.

És l'autor de diversos edificis civils a Barcelona, Pineda de Mar i Blanes, i d'esglésies a Mollerussa, Pujalt, Balaguer, Artesa de Segre, Tèrmens, La Guàrdia d'Urgell, i la de Sant Genís del nostre poble. També va restaurar la catedral de Solsona.

Com a escriptor va publicar *El Temple de la Sagrada Família*, *L'església de la Colònia Güell* i *El pensament de Gaudí*, així com nombrosos articles de tema gaudinià en revistes.

A l'arquitecte Puig Boada, l'Ajuntament li ha dedicat un carrer i una plaça al centre del poble, al Pla de l'Alzina, relativament a prop de l'església de Sant Genís.

Arquitecte Puig Boada, pl. de l' — *Vegeu la definició del carrer Arquitecte Puig Boada.*

Arquitecte Sert, c. de l' — Josep Lluís Sert i López (Barcelona, 1902 – 1983). Arquitecte i urbanista català, el principal representant a Catalunya de l'Arquitectura Racionalista, i un dels artífexs de la creació el 1929 del Grup d'Artistes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània (GATCPAC). Aquest grup difonia els principis del moviment modern. Junt amb l'arquitecte Torres Clavé, és autor de les escoles de la Carrerada del poble (conegudes com a *escoles noves*) que es van edificar l'any 1934, un projecte avalat per la Generalitat que pretenia ser model per les noves escoles que havien de construir-se per Catalunya. Aquest model seguia el principi racionalista de simplicitat i racionalitat en les formes, la higiene i la funcionalitat. Era un projecte molt avantguardista per al seu temps.

Sert es va interessar des de ben jove per l'obra de Gaudí i per la del seu oncle, el pintor Josep Maria Sert (*vegeu carrer Pintor Sert*). Va començar a treballar amb Le Corbusier (principal figura europea del racionalisme) a París, on va construir el Pavelló de la República espanyola per a l'Exposició Universal de París de 1937. Aquest pavelló estava situat al costat del de l'Alemanya nazi, just quan Espanya estava en plena Guerra Civil i l'aviació alemanya acabava de bombardejar Guernica. La contribució de Picasso a l'Exposició fou precisament *El Guernica*, cosa que va afavorir l'atenció del públic a l'obra de Sert.

En finalitzar la Guerra Civil, va ser represaliat pel govern franquista i inhabilitat per a la pràctica de l'exercici professional, per la qual cosa el 1941 es va exiliar a Nova York. Allà va treballar desenvolupant diversos plans urbanístics, especialment en ciutats sud-americanes. Als Estats Units fou professor a la Universitat de Yale i degà de l'Escola de Disseny de la Universitat de Harvard. Des d'aquest càrrec inicià el primer programa del món en planejament urbà, que integrava els programes d'arquitectura, urbanisme i paisatgisme.

Entre les seves obres més notables es troben: el Science Center de la Universitat de Harvard, la fundació Miró a Montjuïc (Barcelona), la fundació Maeght a França, la casa Bloc de Barcelona (coautor), la Residència d'estudiants del MIT a Boston o l'edifici de l'àrea de servei anomenada Porta Catalana situat a l'autopista AP7 a La Jonquera.

El carrer que li va dedicar l'Ajuntament és al centre del poble, molt a prop de les *escoles noves*, ara Escola Folch i Torres (edifici Sert).

Arquitecte Torres Clavé, c. de l' — Josep Torres Clavé (Barcelona, 1906 – Els Omellons, 1939). Arquitecte i dissenyador català. Va desenvolupar bona part de la seva carrera professional amb els arquitectes Josep Lluís Sert i Joan Baptista Subirana. L'any 1929 fundà amb Josep Lluís Sert i d'altres creadors el GATCPAC (Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura Contemporània), associació que difonia els principis del moviment racionalista modern. Junt amb el seu company, l'arquitecte Sert, és autor de les escoles de la Carrerada del poble que es van edificar l'any 1934, un projecte avalat per la Generalitat que pretenia ser pioner dins del món educatiu, seguint el principi racionalista de simplicitat i racionalitat en les formes, la higiene i la funcionalitat. Les *escoles noves* del poble van ser en el seu dia un projecte innovador, que es van avançar a les tendències arquitectòniques modernes.

Torres Clavé va destacar pel seu compromís social, al qual lligà la seva concepció de l'arquitectura i el disseny, cosa que el va portar a posicions avantguardistes i revolucionàries. L'any 1935 va ser un dels fundadors de la botiga MIDVA (Mobles i Decoració per a la Vivenda Actual). Entre les seves obres més importants, totes elles en col·laboració amb Sert i Baptista, destaquen el Dispensari central antituberculós de Barcelona, la Casa Bloc de Barcelona i la

Ciutat de Repòs i Vacances de Castelldefels. Com a dissenyador, va crear la butaca que moblà el Pavelló de la República Espanyola a l'Exposició Universal de París de 1937.

A més de la seva activitat professional, va dirigir la revista AC del GATCPAC, fou un dels creadors del Sindicat d'Arquitectes de Catalunya, del qual seria secretari general, i també va ser director de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona.

A la Guerra Civil va ser tinent del cos d'enginyers de l'exèrcit republicà. Va morir al front el gener de 1939, quan només tenia 33 anys, en un bombardeig de l'aviació feixista italiana.

El carrer que li va dedicar l'Ajuntament és al centre del poble, molt a prop de les *escoles noves*, ara Escola Folch i Torres (edifici Sert).

Arts, c. les — Conjunt de les Belles Arts.

Com a *art* s'entén habitualment qualsevol activitat o producte fet amb una finalitat estètica o comunicativa, mitjançant la qual s'expressen idees i emocions i, globalment, una manera d'entendre el món. L'art és un component de la cultura, per la qual cosa té una funció social i pedagògica, a més de la mercantil o purament ornamental.

Antigament, seguint el concepte grec, s'inclouien sis disciplines: l'arquitectura, la dansa, l'escultura, la música, la pintura i la poesia. Més endavant, al segle XX, es va incloure el cinema com a setè art, la fotografia i la historieta. La televisió, la moda, la publicitat i els videojocs són altres disciplines modernes que també es consideren artístiques.

El carrer Arts està situat al polígon industrial Can Boada Nou. En aquest polígon, l'Ajuntament va anomenar diversos carrers amb noms d'oficis tradicionalment artesanals que també poden considerar-se, d'alguna manera, artístics: argenters, ferrers...

Augusta, via — La Via Augusta va ser una de les vies de comunicació romana més importants que unia la península d'Hispania amb el centre del món romà (segles III aC – V dC). Transcorria al llarg de la costa mediterrània, des dels Pirineus fins a Gades (Cadis), passant per Catalunya. Fou la calçada més llarga i l'eix principal de la xarxa viària de la Hispania romana, amb una longitud aproximada de 1.500 km. Li va donar el nom l'emperador August. Abans de ser construïda ja era una ruta natural que es coneixia com a Via Heraclea. Actualment, l'autopista AP-7 i la resta de carreteres principals que enllacen Catalunya amb Cadis, en molts trams, segueixen el mateix recorregut.

La Via Augusta passava per l'actual terme municipal de Palau-solità i Plegamans, en el tram comprès entre Semproniana (Granollers) i Arraona (barri de la Salut de Sabadell). Entre aquests dos punts, la via passava per Lliçà de Vall, creuava el camí de la Creu de Baduell (*vegeu carrer Creu de Baduell*), arribava a Gallecs, travessava el camí de Mollet a Plegamans (a dalt de la serra) i descendia cap a la vall de la riera de Caldes, justament a l'Hostal del Fum, on creuava la riera i la via s'enfilava a la serra camí a Sabadell. Al municipi, l'estat de conservació de la Via Augusta és molt dolent, ja que pràcticament tot el traçat es va urbanitzar com a sòl industrial (Pol. Riera de Caldes) i en la resta del camí s'han fet moviments de terra.

La Via Augusta és al polígon industrial Riera de Caldes, paral·lel a l'autopista AP7, de la qual es troba molt a prop.

Ausiàs Marc, c. — (Regne de València, 1400 – 1459). Poeta i cavaller valencià medieval, originari d'una família de la petita noblesa amb aficions poètiques. Fou un dels poetes més

importants del Segle d'Or valencià. La seva poesia, en llengua catalana, va tenir una repercussió notable en la lírica castellana del segle XVI al XVIII. S'han conservat 128 poemes d'Ausiàs Marc provinents dels manuscrits i edicions antigues sobre diferents temes: amor, mort, morals i espirituals.

El carrer es troba a la Pedra Llarga.

Avets, c. dels — L'abet és un arbre de la família de les pinàcies dins de les coníferes. N'hi ha una cinquantena d'espècies, i per extensió s'anomena abet a qualsevol pinàcia que s'hi assembli. L'abet és un arbre molt alt (de 10 a 80 m.), de fulles verdes tot l'any i de branques perpendiculars al tronc. És propi de les muntanyes del centre i el sud d'Europa. A Catalunya, forma abetoses a l'alta muntanya, com ara els Pirineus, i a la part superior de la muntanya mitjana, com el Montseny, en sòls profunds i permeables. L'abet és l'arbre típic que s'utilitza per guarnir les cases al Nadal. Al poble, el carrer està situat al Turó Castell.

Badalona, c. de — Ciutat de la comarca del Barcelonès. El seu terme està situat entre la serralada de Marina i la costa marítima, a la riba esquerra del riu Besòs, i limita amb la comarca del Maresme, el Vallès Oriental i el Vallès Occidental. Forma part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. És el municipi més gran i poblat de la regió anomenada Barcelonès Nord o Baix Besòs. El fenomen migratori iniciat a la postguerra i la seva proximitat a Barcelona van marcar notablement l'esdevenir demogràfic del municipi. Amb aproximadament uns 220.000 habitants, actualment és la tercera ciutat de Catalunya en població.

En l'àmbit històric, l'origen de la ciutat se situa a l'època ibèrica i romana. A Badalona sempre havia estat important l'agricultura i la pesca. La seva industrialització va començar força aviat, a començaments del segle XIX, afavorida per l'arribada del ferrocarril que feia el trajecte de Barcelona a Mataró (1848).

Trobem el carrer amb aquest nom al barri de la Pineda.

Bages, c. del — Comarca que es troba a la província de Barcelona, al bell mig de Catalunya: equidistant dels Pirineus, de la costa i de les comarques gironines i lleidatanes. Ocupa l'angle sud-est de la Depressió Central. La xarxa fluvial que la travessa forma un eix arborescent format pels rius Llobregat i el seu afluent, el Cardener, i les rieres de la Gavarresa, de Calders i de Rajadell. Això ha configurat l'aspecte físic del Bages i ha fet que la població s'hagi instal·lat als fons de les valls, a les carenes entre els rius i als altiplans.

La seva capital és Manresa. El 15 d'abril del 2015, cinc municipis van deixar de formar part del Bages i es van unir a la nova comarca del Moianès. El carrer està ubicat a la zona del Castell.

Baix, c. de — Part baixa d'alguna cosa. En els noms geogràfics o situació geogràfica, situat en un nivell o una latitud inferior.

El nom del carrer té a veure amb aquesta definició, ja que és a la part baixa del poble, cap a la riera de Caldes. El carrer és un dels més antics del poble. El van retolar el 1935, però ja l'havien anomenat abans.

Antigament, al municipi, només hi havia camins per arribar a les masies i a les cases que estaven escampades o en petites agrupacions pel territori. A inicis del segle XVIII, es van configurar dos barris determinats per la seva situació geogràfica, els anomenats Carrer de Baix i Carrer de Dalt.

El primer, situat a la part baixa del poble (cap a Boada), on hi havia poques cases, en contraposició al Carrer de Dalt (als afores del poble anant cap a Caldes de Montbui, prop de la carretera). Actualment, tots dos són barris del municipi. La distància que hi ha entre els dos barris és d'uns dos kilòmetres. Ara, dins del barri del Carrer de Baix, hi ha també un carrer que s'anomena igual: carrer de Baix.

Ball de gitanes, pl. — Dansa tradicional catalana d'origen vuitcentista que es continua ballant de manera habitual, especialment a les poblacions del Vallès. Es balla també a pobles de València i de la Catalunya del Nord.

A les Gitanes del Vallès tradicionalment hi figura un casori, i és per això que la primera parella són els nuvis, seguits dels padrins i convidats. El vestuari que es fa servir té sempre uns trets comuns: les espadenyes amb picarols cosits, les castanyoles, la faixa dels nois i les faldilles voladores de les noies. A la modalitat del Vallès, es balla en formació de colles de parelles en fila. En ballar, salten i ballen al ritme de la música, sovint interpretada per una cobla, tocant les castanyoles i seguint el ritme amb el so dels picarols.

Al poble, el ball de gitanes es ballava des de ben antic, especialment per Carnestoltes. Es va deixar de ballar durant la dècada dels seixanta del segle XX i es va reprendre novament l'any 1976. Actualment la colla de Gitanes del municipi l'acostuma a ballar generalment al maig, durant les festes de Sant Isidre.

El ball de gitanes apareix com a patrimoni immaterial en el llistat de Patrimoni del poble i la plaça que se li ha dedicat és a Pedra Llarga (Can Periquet).

Barcelona, c. de — Ciutat i metròpoli de la costa mediterrània, capital de Catalunya així com de la província de Barcelona, de la comarca del Barcelonès i de l'Àrea Metropolitana. És la segona ciutat en població i pes econòmic de l'Estat espanyol després de Madrid. El municipi creix sobre una plana encaixada entre la Serralada Litoral, el mar Mediterrani, el riu Besòs i la muntanya de Montjuïc.

La ciutat acull les seus de les institucions de govern més importants de Catalunya: el Parlament, la Presidència i el Govern de la Generalitat. La Presidència de la Generalitat i l'edifici de l'Ajuntament estan situats a la plaça de Sant Jaume. Pel fet d'haver estat capital del Comtat de Barcelona, rep sovint el sobrenom de Ciutat Comtal. La història de Barcelona s'estén al llarg de 4.000 anys, des de finals del neolític. A l'època romana es deia Barcino.

Barcelona ha estat històricament una ciutat amb una important activitat artesanal, industrial i comercial, sempre a l'avantguarda en el món econòmic. Ara és un important centre de negocis i acull importants fires internacionals.

A la capital catalana, s'hi han celebrat dues Exposicions Universals (1888 i 1929) i els Jocs Olímpics de 1992. Aquests esdeveniments van contribuir a canviar i modernitzar la seva fisonomia urbanística.

A Barcelona es troben importants edificis arquitectònics: la Sagrada Família, la catedral, l'església de Santa Maria del Mar, etc., i molts museus i centres culturals de fama mundial. Actualment, amb més d'un milió i mig d'habitants, rep anualment un nombre molt superior de turistes en haver esdevingut una de les ciutats més turístiques del món.

El carrer és molt cèntric, darrere l'ajuntament del poble.

Bartomeu Soler, c. de — Bartomeu Soler i Rabassó (Sabadell, 1894 – Palau-solità i Plegamans, 1975). Actor i escriptor català que va escriure sobretot en castellà. Afí al règim franquista, va ser el primer alcalde del poble després de la Guerra Civil, des de febrer de 1939 fins a finals del mateix any, en què va dimitir “por ausentarse de la localidad para atender otros asuntos”. A ell es deu que el nom del poble s’anomenés Palau de Plegamans des d’aleshores i no Palau-solità i Plegamans, el nom original, que no recuperà fins a l’any 2000. Al mateix temps que el nom del poble, per imperatiu legal del govern franquista, va canviar el nom d’alguns carrers. Així, la carretera va passar a anomenar-se Avda. de José Antonio; l’avinguda Prat de la Riba, Paseo del Generalísimo Franco; el carrer del Mesón, calle de Calvo Sotelo; i la plaça de la Vila, Plaza de la Victoria.

Bartomeu Soler era d’origen humil i va passar la infantesa al poble, on havia nascut la seva mare. Va viatjar des de molt jove per Catalunya, França i per Amèrica del Sud. A Xile es va iniciar com a autor teatral i començà a treballar com a actor. El 1920 fou primer actor al Teatre Romea i creà la seva pròpia companyia teatral. El 1925 es va publicar el seu primer llibre, *Marc Villarí*, que es va traduir al català i amb el qual va obtenir cert èxit. El tema i els personatges d’aquesta obra s’inspiren en la masia de Can Maiol, que ell anomenava Villarí. A la postguerra espanyola, va publicar diverses novel·les i és en aquesta època quan va tenir més popularitat. Amb *Patapalo* aconseguí el 1949 el Premi Ciutat de Barcelona. A més de novel·les, va escriure també teatre en castellà i en català. Entre les seves obres destaquen: *Germán Padilla*, *Pitusín*, *La vida encadenados*, *Tierra de Fuego*, *Batalla de rufianes*, *Los muertos no se cuentan* i el *Marquès i la seva filla*. Va escriure la seva autobiografia en tres llibres: *Mis primeros caminos*, *La cara y la cruz del camino* i *Mis últimos caminos*.

Aquest carrer està ubicat al barri de la Pineda.

Basters, c. dels — Són els fabricants o venedors de guarnicions (les corretges que es posen a les cavalleries), i també els operaris que treballen fent productes de cuir, pell, etcètera.

Al poble, com que hi havia molts animals de tir, es necessitaven els basters per arreglar els guarniments dels animals (alguns també portaven picarols al coll). És una professió ja desapareguda per la mecanització dels treballs del camp i la fi dels pobles agrícoles. A més de les feines pròpies del seu ofici, els basters també s’encarregaven de picar la llana dels matalassos quan es rentaven.

El carrer és al polígon industrial Riera de Caldes.

Becadell, c. del — Ocell també anomenat cegard, cegall, bequerut o becassina. Es tracta del nom vulgar que es dona a una sèrie d’ocells limícoles que comparteixen, en major o menor grau, una sèrie de característiques: s’alimenten generalment d’invertebrats que cerquen al fang amb llurs llargs becs; tenen potes relativament curtes, i un plomatge en general molt críptic, a excepció dels mascles dels becadells pintats. Volen gairebé sempre fent ziga-zagues. Són propis del nord i del centre d’Europa, països on nien en el seu temps. El becadell comú (*G. gallinago*), d’uns 25 cm, té el dors d’un color vermell negrós densament llistat amb bandes ocràcies, plomatge que el dissimula entremig de les herbes seques i del fang dels aiguamolls. Habita en maresmes i terrenys pantanosos.

El becadell és migrador parcial als Països Catalans (d’octubre a abril). Antigament era fàcil veure’l pels indrets del municipi, però ara en costa molt. El carrer es troba al barri de Can Falguera.

Bellcaire, c. de — Bellcaire d'Empordà és un petit municipi de la comarca del Baix Empordà. La seva població no arriba als mil habitants. El nom ja apareixia en documents del segle IX. El poble va pertànyer al comtat d'Empúries i fou la residència habitual dels comptes des de finals del segle XIII fins a principis del XIV. Forma part del Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter. Bellcaire està enfilat a dalt d'un petit turó des d'on es domina la plana i, gràcies al seu passat, al poble es conserven dos monuments protegits com a béns culturals: el castell dels Comtes d'Empúries i l'església romànica de Sant Joan de Bellcaire.

El carrer també es troba a Can Falguera.

Berga, c. — Ciutat de la Catalunya central, capital de la comarca del Berguedà i antiga capital del comtat de Berga. La ciutat és al bell mig del Berguedà, al peu de la Serra de Queralt i de cara a la vall del Llobregat, al començament dels Prepirineus. El municipi inclou l'antiga colònia tèxtil de Cal Rosal i La Valldan. El seu origen data de fa més de dos mil anys. A Berga se celebra pel Corpus la festa de la Patum, que ha estat nomenada per l'UNESCO patrimoni de la humanitat.

El carrer està situat a Montjuïc.

Blas de Otero, c. — Blas de Otero Muñoz (Bilbao, 1916 – Majadahonda, Madrid, 1979). Poeta basc en llengua castellana, un dels principals representants de l'anomenada poesia social i de la poesia intimista dels anys cinquanta del segle XX. Va viure a Barcelona des de 1956 a 1959.

Va estudiar Dret i Filosofia i Lletres. Els seus primers poemaris posaven de manifest el seu interès pels temes religiosos i existencialistes. Després, es va decantar cap a una poesia molt més compromesa centrada en el problema d'Espanya. Aquesta poesia és la més representativa de Blas de Otero, la que li va donar fama i amb la qual va tenir gran influència en altres poetes de generacions més joves. Va rebre el Premi de la Crítica de Poesia en llengua castellana l'any 1959.

Políticament, s'apropà al socialisme, i en produir-se el cop franquista el 1936, es va allistar als batallons bascos com a sanitari. Després de la guerra aquesta militància el portà a oposar-se al franquisme i a denunciar el règim en les seves obres.

A la seva etapa existencialista pertanyen obres com: *El angel fieramente humano o Ancla*. La més coneguda de les seves obres de temàtica social és *Pido la paz y la palabra* (1955). Als últims anys del franquisme i a les primeres dècades de la democràcia, poemes de Blas de Otero van ser popularitzats per cantautors (sobretot Paco Ibáñez).

El carrer es troba amb els d'altres escriptors, al Carrer de Baix.

Boada Nou, pg. de — Aquest passatge està situat al polígon industrial del mateix nom. El nom li ve determinat perquè els terrenys on és havien estat propietat de can Boada.

Can Boada Nou és una masia de finals del segle XIX (ara està tancada i necessita restauració). És al costat de l'avinguda Catalunya (a la part baixa de la carretera). Està inclosa dins del Catàleg de béns a protegir al POUM.

Boada Vell, pg. de — Aquest passatge està situat paral·lel al passatge de Boada Nou. El topònim té l'origen en els terrenys on està ubicat havien estat propietat de Can Boada.

Can Boada Vell és una antiga masia que queda a prop del passatge, a l'altre costat de l'avinguda dels Països Catalans (carretera de Sabadell). També és el nom del polígon industrial que es troba a tocar la masia (*vegeu ronda Boada Vell*).

Boada Vell, rda. de — Aquesta ronda uneix el carrer Migdia, al començament del polígon industrial Can Boada Nou, amb el Camí Reial, a l'altura de l'Hostal del Fum. Al final del traçat passa pels camps de l'antiga masia Boada Vell, de la qual rep el nom.

La masia de Boada Vell és a tocar la ronda però té l'entrada per l'avinguda Camí Reial. Al costat de l'edifici ara hi ha els horts urbans municipals. El nom de Boada és un dels més antics que es coneixen del poble, ja s'esmenta en un contracte de l'any 995 del Cartulari de Sant Cugat. Posteriorment, en un document de l'any 1071 del mateix Cartulari, es diu que l'abat Andreu, del monestir de Sant Cugat, donava un lot de terra, annexa a la sagrera de Santa Margarida (*vegeu carrer Santa Margarida de Boada Vell*) a B. Ramon i a la seva esposa. Per les referències del document, que identifica el lloc com adjacent a la via romana (antiga via Augusta) es desprèn que en aquells temps ja es coneixia l'existència del mas de Can Boada i de la seva producció agrícola. Als terrenys de la masia s'hi han trobat restes d'un original assentament romà.

La masia Can Boada Vell, de titularitat pública, es va restaurar el 1989 per ubicar-hi una escola taller de l'INEM, i ara la fa servir l'Ajuntament. Està catalogada com a Bé Patrimonial d'Interès Municipal (BPIM).

Bonaire, c. de — Lloc on es respira bon aire.

El nom del carrer podria estar determinat pel fet que està situat al costat del bosc de Can Ral.

Bonanza, c. — Va ser una sèrie molt popular de la televisió nord-americana de gènere western-cowboy que es va emetre per la cadena de televisió NBC entre 1959 i 1973. La protagonitzava la família Cartwright, liderada pel patriarca vidu (i savi) i els seus tres fills. Amb ells vivia el seu cuiner xinès. La família vivia en un gran ranxo que es deia *La Ponderosa*. Bonanza era un western atípic, principalment perquè les històries tractaven sobre les tres personalitats molt diferents dels germans i de com cuidaven el pare i la terra. Els germans i el pare es protegien entre ells, però també protegien els veïns i les terres. A partir del 1962 va ser programada a la televisió espanyola amb molt èxit.

És curiós que un carrer dugui el títol d'un programa de televisió, però sembla que respon al fet que quan es van posar els noms als carrers de la Pineda (anys seixanta del segle XX), barri on està ubicat, un antic veí entusiasta de la sèrie ja feia servir el nom (fins i tot casa seva es deia *La Ponderosa*, nom de la casa dels Cartwright a la sèrie), i l'Ajuntament el va fer oficial. Anys després es posarà un altre nom de programa televisiu a un carrer: Filiprim.

Quan a finals dels anys setanta del segle XX es va fer el nomenclàtor en català, el carrer Bonanza també es va catalanitzar a *Bonança*, que significa temps bo, de temperatura suau, i així es va retolar. Però l'any 2004 la regidoria de Cultura, essent regidor el senyor Antoni Vila, va actualitzar el nomenclàtor i es va reconèixer el topònim inicial. Des d'aquesta data, tots els mapes del municipi apareixen amb el nom de Bonanza i s'espera que quan es renovin les plaques amb els noms dels carrers aquest es retolarà d'acord amb el nom original.

Bonavista, c. de la — Lloc on hi ha bona vista.

Aquest carrer, abans de finals dels anys setanta del segle XX, es deia *calle Nueva Norte* (el nomenclàtor estava escrit en castellà). Era un carrer d'orientació, ja que és al nord, al barri del Carrer de Dalt. No se sap per què es va canviar. Molt probablement, perquè s'estaven obrint nous carrers i es va pensar que l'orientació havia quedat una mica obsoleta, i sobretot perquè ja hi havia un carrer del Nord. El nom de Bonavista devia respondre al fet que des del carrer la vista era “bona”, ja que es pot veure el Farell.

Borrell, c. de — Aquest carrer és al barri de la Pineda. Es va anomenar així perquè està situat on antigament hi havia la masia de Can Borrell, ara desapareguda per la urbanització del barri.

Bosc, c. del — Lloc poblat d'arbres.

El carrer és al barri de Can Falguera, a prop del bosc. El nom és un reconeixement al medi natural del poble, ja que el municipi històricament havia estat ple de boscos, que han anat desapareixent, primer per destinar-los a terrenys de cultiu, i després a causa de la urbanització. Malgrat tot, encara hi ha una important massa forestal dins del terme municipal.

Bosc de Can Maiol, c. — El carrer és antic, d'abans dels anys setanta del segle XX. Està situat al costat de l'antiga masia Can Maiol (ara Campus arqueològic). El seu nom ve determinat perquè en la zona hi havia un bosc, que en gran part ha desaparegut a causa de la urbanització.

Bosc Gran, c. del — Bosc de gran superfície, situat al límit nord del terme municipal tocant al de Caldes de Montbui. És l'arquetípic bosc mix de pi i alzina. El bosc és també un refugi d'ocells. El carrer rep el nom perquè és l'últim del municipi i és tocant al bosc.

Boters, c. dels — Persones que tenen l'ofici de fer botes, especialment de vi. Antigament era un ofici menestral; els gremis de boters existien a Barcelona des del segle XVIII.

El carrer es troba a Can Maiol.

Brull, c. del — El Brull és un petit municipi de la comarca d'Osona (Barcelona) situat entre la Plana de Vic i el massís del Montseny, a l'entrada del Parc Natural del Montseny. El poble té una localització molt bona: està ubicat a una altitud d'uns 800 m en una vall formada per la muntanya del Matagalls i pel Pla de la Calma. Això li permet tenir unes vistes privilegiades, per una part dels Pirineus, i per l'altra, de Montserrat i La Mola. Des del poble fins i tot es pot veure la serra litoral de Barcelona.

El Brull ha adquirit fama els últims anys perquè la popular marxa excursionista Matagalls – Montserrat surt del poble. El carrer el trobem a la zona dels Turons.

Ca l'Estruch, pl. de — Plaça on havia estat ubicada la fàbrica tèxtil que des de 1915 va pertànyer al senyor Antoni Estruch, de Barcelona. La fàbrica s'havia construït el 1890 al centre del poble. Quan la va comprar el senyor Estruch, aquest ja en tenia una altra prop de Camprodon i va portar d'allà els treballadors de confiança. Va construir habitatges per a ells, primer adossats a la mateixa fàbrica i després d'altres a la vora (antigues cases barates). La nova indústria tèxtil representà per al municipi una petita revolució, ja que hi va haver persones que van deixar el

camp per anar-hi a treballar i moltes dones es van incorporar per primera vegada al món laboral. La fàbrica, amb un incident important, ja que es va cremar i posteriorment es va reconstruir, va estar en funcionament fins a la dècada dels setanta del segle XX. Posteriorment, va estar molts anys tancada fins que es va urbanitzar la zona i la van enderrocar. La fàbrica havia arribat a tenir un nombre important de treballadors.

Es va estrenar com a nou espai públic per a la Diada de Sant Jordi de l'any 2007.

Cabrera, c. de — Petita illa de les Illes Balears situada a 13,5 km al sud de Mallorca. És la més gran de les illes i illots que conformen l'arxipèlag de Cabrera; té una superfície de poc més de mil hectàrees i el seu perímetre és de 38,3 quilòmetres de costa. Na Picamosques, de 172 m d'altitud, és el pic més alt. Tot i que n'està molt separada, administrativament forma part del terme municipal de Palma. És, amb els altres carrers que porten nom d'illa, al barri de Can Riera.

Cadenera, c. de la — Ocell de la família dels fringíl·lids, d'uns 12 centímetres de llargada, de plomatge molt vistós fosc, amb una taca vermella al cap i els costats blancs. Molt apreciat pel seu cant i coloració.

La cadenera és un dels ocells que antigament es podia arribar a veure sovint en el seu medi natural pels indrets del municipi; ara no es veu sovint però se'n troben de tant en tant. El carrer és al barri de Can Falguera.

Cadí, c. del — Serra del nord de Catalunya situada als Prepirineus, a les comarques de l'Alt Urgell, la Baixa Cerdanya i el Berguedà. S'estén d'oest a est al llarg de 22,6 km, des del coll de Bancs fins al coll de Tancalporta. Separa la Vall de la Vansa i l'alt Berguedà de l'Urgellet (comarca natural que es troba a l'Alt Urgell) i el Baridà.

La totalitat del Cadí forma part del Parc Natural del Cadí-Moixeró, juntament amb la Serra de Moixeró, el massís del Pedraforca i gran part de la Tosa d'Alp i el Puigllançada. Al parc hi ha desenes de muntanyes de més de dos mil metres d'alçada.

És, com altres carrers amb nom de muntanya, a la Tenda Nova.

Caganell, rbla. del — El nom de la rambla ve determinat perquè pel subsòl hi passa el curs del torrent del Caganell. Un torrent és un curs d'aigua temporal, de règim irregular, que es forma quan hi ha abundants precipitacions o en èpoques de desgel, i no acostuma a mantenir-se durant molt de temps.

El de Caganell es va canalitzar quan es va urbanitzar la zona, al barri de Can Falguera. Un cop abandona el barri, el torrent, que neix pel Bosc Gran, continua el seu curs i passa per Gallecs fins a arribar a Mollet.

Caldes de Montbui, c. de — Municipi de la comarca del Vallès Oriental que limita amb el Vallès Occidental (Palau-solità i Plegamans i Sentmenat). La seva població, d'uns 17.000 habitants, és una mica més gran que la de Palau-solità i Plegamans. És travessat de nord a sud per la riera de Caldes, que segueix el seu corrent cap al nostre municipi. Caldes està presidida pel Farell, turó d'uns 800 m. Té el privilegi de ser el primer poble termal de Catalunya i de posseir les termes romanes més ben conservades de la península Ibèrica (les aigües brollen a

una temperatura de 74°C). La font del Lleó, a la plaça de l'Ajuntament, és una de les més càlides d'Europa.

La presència de l'home en el territori que actualment ocupa Caldes de Montbui es remunta al neolític (3500 aC.) Els primers pobladors agrícoles vivien dispersos a la vall i van acabar coexistent amb poblats ibèrics, dels quals es conserva la Torre Roja. El nom de Caldes té a veure amb la paraula “calidae”, en llatí (càlida en català), a causa de la temperatura de les aigües que surten de l'interior de la terra. Els conqueridors romans ja van aprofitar aquestes aigües i van fundar una estació balneària al voltant de la qual es va desenvolupar el nucli urbà. Les termes romanes encara es conserven en bon estat. Es creu que l'escriptor Plini el Vell ja parlava d'aquest balneari, quan anomenava *Aquae-Calidae* en la seva crònica sobre la Hispania Romana.

Aprofitant aquesta característica, el municipi té una important activitat econòmica i cultural lligada als balnearis.

És un carrer curt entre el de la Pedra Llarga i el del Ter, al Carrer de Baix.

Camí del Moli, c. del — El camí és l'espai que s'ha de recórrer per anar d'un indret a un altre, en especial el que no està asfaltat. I el molí és una màquina desintegradora emprada en la molta de grans i, en general, de materials sòlids, tot i que també n'hi ha d'aigua, de vent, fariner, etc. També s'anomena molí a l'edifici on està instal·lada la màquina.

El carrer del Camí del Molí dona accés des de la plaça del Molí, o des del barri de la Pineda, al conjunt d'edificacions conegut com El Molí, del qual rep el nom. Aquest camí s'ajusta molt a la definició de camí del diccionari, ja que a dia d'avui continua sense asfaltar.

El Molí és un conjunt arquitectònic (segle XIX) format per dues edificacions i una bassa que forma part de les dependències d'una casa de pagès situada al camí. Al costat dret de la façana principal se situava l'antic molí d'aigua, pel nom del qual era conegut i que ara gairebé no es veu. Antigament, una de les dependències anomenada “El Magatzem” es feia servir per fer activitats lúdiques a les festes majors i altres celebracions. A la bassa, també s'hi havia arribat a banyar la mainada i al molí hi havia hagut un safareig. Aquesta construcció era l'únic molí d'aigua del poble. La casa va pertànyer en el seu dia al marquès de Sentmenat. Ara el molí forma part d'una casa de pagès.

Camí del Moli, ptge. del — El passatge uneix el Camí Reial amb el Camí del Molí.

Camí Reial, av. del — A Palau-solità i Plegamans s'anomena Camí Reial a l'antic camí que travessa el poble de nord a sud i que feien servir els romans que anaven de Barcelona a Caldes de Montbui. Aquest camí va marcar històricament la configuració del poble en petits assentaments que es van desenvolupar als costats d'aquesta via.

En realitat, Camí Reial o Ral és el nom que a l'època medieval es donava als antics camins públics. Molts d'aquests camins ja existien des de la prehistòria, i els pobles del Mediterrani els van fer servir i els van ampliar en totes les èpoques, cosa que hauria passat amb el del municipi.

Al poble, aquest camí està tallat al carrer de Baix a causa de l'ordenació urbanística, cosa que fa que els carrers tinguin noms diferents: des d'aquest punt fins al terme municipal de Caldes es diu carrer Camí Reial. Per l'altre costat, un cop és a la vora de la riera de Caldes, travessa els polígons industrials i arriba fins al terme de Santa Perpetua de Mogoda amb el nom d'avinguda del Camí Reial. En alguns punts, com seria el cas de l'Hostal del Fum, el camí original no segueix del tot el traçat urbanitzat, ja que un tros passa per l'interior del parc.

Camí Reial, c. del — *Vegeu av. del Camí Reial.2*

Camp de futbol, av. del — El futbol és l'esport més popular del món, el practiquen més de 250 milions de persones. Els primers precedents del futbol tenen més de 2.000 anys d'antiguitat i ja al segle XVII es practicava a Anglaterra. Però no va ser fins al 1868 quan l'Associació de Futbol Anglesa en va redactar les regles del joc.

El nom ve determinat perquè és l'avinguda paral·lela a la riera de Caldes que dona accés, des de la Carrerada, al camp municipal de futbol Francesc Serracanta. El camp és la seu del Club de Futbol Palau, que recentment ha celebrat els 100 anys d'història. El camp de la Riera va ser inaugurat com a camp municipal l'any 1986.

Can Ceferí, c. de — Al carrer se li va posar aquest nom perquè hi ha Can Ceferí, l'edifici cantoner amb el carrer Arquitecte Falguera. Es tracta d'una casa del segle passat, d'estil contemporani popular, que té planta rectangular, una planta pis i golfes. Can Ceferí figura al catàleg de Patrimoni com a Bé a protegir al POUM de 2015.

Can Cerdà, camí de — Es tracta del camí d'accés a la masia Can Cerdà, situada passat el km 6 de la variant direcció a Caldes de Montbui des del Camí de la Serra. Per arribar a la masia cal travessar el pont elevat de la variant.

Can Cerdà és una de les masies més antigues del municipi i pertany a una de les poques famílies que ha conservat les arrels del seu llinatge, amb més de vint generacions. L'ascendència Cerdà neix cap a l'any 1258 dins del mas d'Olzines. De la masia i del cognom hi ha documentació que data de primers del segle XV. Can Cerdà consta al catàleg de Patrimoni del poble com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Can Cladelles, ptge. de — Can Cladelles és una de les masies més antigues del poble. Ja formava part de l'antiga parròquia de Santa Maria de Palau-solità. La masia, ara deshabitada i que necessita restauració, havia estat propietària de molts dels terrenys que l'envolten, com els del col·legi del mateix nom. Es conserva documentació datada del dia 20 de juny de l'any 1250 que ja parla de Cladelles. La masia, del segle XIII ha estat restaurada diverses vegades i l'edifici actual és dels segles XV i XVI. Part del fons patrimonial que es va trobar a dins de la masia es conserva al museu de Sabadell. Està protegida com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

El passatge està situat molt a prop de la masia a la urbanització del mateix nom, vora la riera de Sentmenat.

Can Clapés, camí de — El camí de Can Clapés dona accés, des de la carretera de Sentmenat, al barri de Can Clapés. El camí segueix per camps fins a la masia de Can Clapés, que pertany a Sentmenat (la família havia fet molta vida a Palau-solità i Plegamans). Molts dels camps del voltant del barri havien estat propietat de la masia, cosa que va determinar el nom de la urbanització i del camí.

Can Clapés, ptge. — Aquest passatge surt del camí de can Clapés i arriba al camp que hi ha a la riba de la riera de Sentmenat.

Can Cortès, c. de — El nom del carrer ve determinat perquè s'hi ubica la masia de Can Cortès (lateral de l'edificació). Aquesta masia del segle XVII pertany a l'Ajuntament i està protegida com a BCIL (Bé Cultural d'Interès Local). Als anys 1990-92 fou rehabilitada per l'Ajuntament mitjançant una escola taller finançada pel Fons Social Europeu. Actualment, s'hi fa un gran ús públic per part de l'Ajuntament i d'entitats del poble, ja que la masia acull, l'auditori, el casal d'avis, el museu parroquial, la biblioteca municipal, les oficines de les regidories de Cultura i esports, el Consorci per a la Normalització Lingüística i sales i despatxos per a diverses associacions.

Can Costa, ptge. — El passatge de Can Costa dona accés a la masia del mateix nom des del camí de Can Clapés, travessant la riera de Sentmenat. Aquesta casa del segle passat és coneguda per molta gent del poble com a mas Tres Pins. Popularment és coneguda perquè té ovelles que de vegades surten a pasturar per les rieres.

Can Jan, c. de — El nom del carrer ve determinat per la casa del mateix nom que és al costat de l'església romànica de Santa Maria (la Sagrera) i d'aquest carrer. Can Jan era la propietària del terreny on hi ha el carrer i dels del voltant abans que s'urbanitzés la zona.

Can Llonch, camí de — Aquest camí és el d'accés a Can Llonch des de l'avinguda Catalunya o des del carrer de Maria Aurèlia Campmany (al costat de la Ronda verda de la riera de Caldes). La casa de Can Llonch és a mig del camí, aproximadament. En aquest camí està ubicat el nou Institut-escola Can Periquet.

Can Mas, c. de — El nom del carrer ve determinat perquè el terreny on es troba havia estat propietat de Can Mas, masia molt propera que pertany a Lliçà d'Amunt (la família havia fet molta vida a Palau-solità i Plegamans). Aquest carrer és al barri de Can Falguera.

Can Mura, c. de — El nom del carrer, situat a La Sagrera, respon al fet que és on hi ha Can Mura.

Can Padró, camí de — Aquest camí és el d'accés des de l'avinguda Catalunya a Can Padró, i arriba fins al Camí de la Serra.

La masia de Can Padró és una de les més antigues del municipi i del Vallès. La casa va ser fundada a principis del segle XIV i es creu que va arribar a tenir capella i cementiri propis. Ha estat habitada fins a l'actualitat sempre per la mateixa família. Aquesta família era la propietària dels terrenys on hi havia la vella alzina de Can Padró, símbol del poble (ara plaça de l'Alzina). La masia consta al catàleg de Patrimoni com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Can Parera, camí de — Es tracta del camí d'accés des de l'avinguda dels Països Catalans al barri de Can Parera. L'antiga masia de Can Parera (inicialment del segle XVIII) està ubicada en un dels carrers del barri (carrer de la Noguera). Aquesta masia està inclosa al Catàleg de Béns a protegir del POUM 2015.

Can Pavana, camí de — Camí d'accés al barri de la Pineda des del passeig de la Carrerada que passa per la masia de Can Pavana. Antigament, abans que es construís el camp de futbol, al bosc de Can Pavana hi havia un camp per jugar.

Can Pujol, camí — És l'accés des del pont de la Pineda a la font de Can Pujol i a la masia del mateix nom, continuant el camí de terra. Aquesta masia pertany a Caldes de Montbui. El camí és a la riba de la riera de Caldes. La font està situada al bell mig del bosc de can Pujol i va ser molt coneguda al poble, ja que la gent hi anava per agafar aigua i també per passar estona, perquè era un costum reunir-se a les fonts (al poble n'hi havia més d'una) per fer activitats socials com dinar, berenar, xerrar o jugar.

Can Ral, ptge. — Aquest passatge està situat al barri de Can Clapés. El seu nom ve determinat perquè molt a prop hi ha Can Ral, antiga masia que queda a l'altre costat de la riera de Sentmenat. El nom de Can Ral apareix en un document molt antic de l'any 1601, on ja consta Joan Real com el moliner del "Molí d'en Ral". La masia està inclosa al catàleg de Patrimoni com a BCIL (Bé Cultural d'Interès Local).

Can Riera, camí de — Aquest camí comunica el carrer de la Sagrera amb el barri de Can Riera pel pont que travessa la riera de Sentmenat.

La masia Can Riera és molt antiga, del segle XVI, i es troba en estat ruïnós. La seva construcció és de planta rectangular, i constava probablement de planta baixa i una planta pis. Consta al catàleg de Patrimoni com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Des de l'any 1470 ja està documentada l'existència dels Riera. En el fogatge (impostos) de l'any 1470 consta Bernat Riera; i l'any 1552 figura entre els noms de la casa el d'en Riera. El cognom se cita al llarg dels segles XVIII i XIX. Als camps que hi ha a prop de la masia es van trobar restes arqueològiques d'una vil·la romana de l'època imperial dels segles I – II aC.

Can Riera, ptge del camí — *Vegeu camí Can Riera.*

El passatge es troba al costat del barri de Can Riera i a prop de la masia del mateix nom. Es desvia del camí de Can Riera, a la Sagrera, i arriba fins al pont de fusta de la riera de Sentmenat que uneix tots dos barris al parc la Sagrera.

Can Torrents, c. de — Aquest carrer està situat al barri de Can Falguera, tocant els camps que envolten la masia de Can Torrents, cosa que en determina el nom. Can Torrent és una masia del segle XVIII inclosa a l'Inventari de Patrimoni de la Generalitat de Catalunya i està catalogada en el Patrimoni del poble com a Bé Patrimonial d'Interès Municipal (BPIM). El camí d'accés a la masia surt del Camí de la Serra. Vora la masia es va trobar un jaciment amb antics objectes romans i ibers que es van dipositar al museu parroquial. El nom de Torrents es creu que pot provenir del torrent pròxim a la casa on anys enrere baixava molta aigua.

Canàries, c. de — Les Illes Canàries és un arxipèlag africà de vuit illes volcàniques de l'oceà Atlàntic, situades al nord-oest del continent africà, concretament davant les costes del Marroc i el Sàhara Occidental. Administrativament, s'han constituït com a comunitat autònoma d'Espanya amb el nom de Islas Canarias, una nacionalitat històrica segons el seu Estatut d'Autonomia. L'arxipèlag de les illes Canàries es considerava format per set illes

habitades, però des del mes de juny de 2018, l'illa de La Graciosa s'afegeix a les altres illes habitades: Gran Canària, La Palma, Lanzarote, Fuerteventura, La Gomera, El Hierro i Tenerife.

En el primer document històric en què es fa referència a les illes, de l'escriptor llatí Plini el Vell (40 aC), s'hi anomenen Illes Afortunades. Els primers habitants de les illes eren els *guanches*. El carrer és al barri de Can Riera.

Carolines, c. — La carolina és un arbre de gran alçària (pot arribar als 25 m), amb borrons grossos i enganxosos. Té fulles sense pèls, dures, rosades quan són joves, i limbe gran, de 6 a 12 cm d'amplada. És un arbre molt ramificat amb una floració abundant. És originari de Mèxic però s'ha distribuït per altres regions com a planta ornamental i medicinal. El seu hàbitat original són els boscos de zones tropicals.

Al poble, el carrer és a la urbanització del Castell, on l'Ajuntament n'ha anomenat diversos amb noms d'arbres. És al final, tocant els camps que donen a la variant. Molt a prop, a l'altre costat de la carretera, hi ha un paratge agrícola que es diu Les Carolines. No sé sap l'origen del topònim. Algunes persones suggereixen que el carrer es deia així perquè és lluny, igual que són molt lluny les illes del mateix nom a l'oceà Pacífic. Se suposa que el nom del carrer es va escollir pel paratge, ja que és l'únic arbre de la urbanització que no és típic del territori.

Carrerada, pg. de la — Segons el diccionari, la carrerada és el camí ramader que segueix el bestiar quan puja a la muntanya o en baixa. No hi ha cap evidència que al poble el passeig hagi tingut aquesta utilitat.

La Carrerada és un passeig majestuós conegut per la bellesa que li donen els arbres plataners de mides molt considerables que hi ha a tos dos costats. Al nomenclàtor, contràriament al que la majoria dels ciutadans pensa, no arriba des de l'avinguda Catalunya fins al barri de la Sagrera sinó que ho fa només fins al pont de la riera de Caldes, a partir del qual s'anomena carrer de Sant Oleguer (és un carrer antic). Aquest canvi de nom té a veure amb la divisió dels dos nuclis de població que separava el pont de la riera.

El passeig havia estat un camí fins a primers del segle XX quan es va construir la carretera, inaugurada oficialment el 1916 i beneïda pel bisbe. Però al principi el pont era de ferro i només hi passaven els vianants, mentre que els carros i els primers cotxes ho feien per la riera. La gran riada de l'any 1962 se'l va emportar i després es va construir l'actual pont, cosa que va afavorir que el passeig anés configurant la fisonomia que ara té.

Aquest passeig va ser anomenat per l'Ajuntament el 1935 amb el nom d'avinguda Prat de la Riba. El 1939 es va canviar el nom pel de *Paseo del Generalísimo Franco*. No va ser fins a final de la dècada dels setanta del segle XX que es va batejar amb el nom de passeig de la Carrerada, quan el nomenclàtor, que estava escrit en castellà, es va fer en català.

Castanyer, c. del — Arbre corpulent de la família de les fagàcies, de fusta lleugera, de capçada frondosa, fulles lanceolades fortament dentades i fruits (les castanyes) reunits en grups d'un màxim de tres. És un arbre originari de les terres submediterrànies orientals, extensament cultivat i naturalitzat en molts llocs. El seu fruit, les castanyes, són comestibles i es mengen a l'hivern, essent típic menjar-les a la festa de la Castanyada. El carrer es troba al barri de Can Riera.

Castell, c. del — El nom del carrer ve determinat perquè uneix el castell de Plegamans amb l'avinguda Catalunya.

El Castell, situat al capdamunt del turo de Plegamans, ha tingut un pes molt important en la història del municipi, de la comarca i del país. Inicialment (segle X) era una torre de defensa que posteriorment es va tancar amb muralles i es va construir un pati quadrat central. Al llarg dels segles va patir diferents transformacions i modificacions. En el segle XIV i XV es transformà en un important casa de conreu.

El membre més destacat de la família Plegamans, propietària del castell i que hi va viure, va ser Ramon de Plegamans, veguer i batlle de la ciutat de Barcelona i lloctinent de Jaume I. Altres membres importants de la família van ser: Marimon de Plegamans, Guillem de Plegamans i Bernat de Plegamans. A la dinastia se li atribueix la fundació del poble de Plegamans. El castell va tenir diferents propietaris al llarg dels segles, essent un dels més importants el marquès de Sentmenat. És un dels símbols principals del poble i està declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN).

A partir de 1960, el Castell es va abandonar i es va deteriorar fins a finals dels anys vuitanta del segle XX. El 1988 es van iniciar les obres de reconstrucció gràcies a la mobilització ciutadana (entre altres actes reivindicatius, es va fer una recollida de signatures a favor de la restauració, aconseguint-se'n més de 400).

És propietat de l'Ajuntament i seu de la Fundació Folch i Torres i de l'Escola municipal de música.

Catalunya, av. de — La principal avinguda del poble està dedicada a Catalunya. Des que es va construir la carretera (1849-1851) fins a principis del segle XX s'anomenava carretera de Mollet a Moià. Després es va anomenar avinguda de Catalunya i es va posar el rètol el 1935. Durant el franquisme, des de 1939 fins a finals de la dècada dels setanta, es va dir *avenida de José Antonio*.

Catalunya es va constituir com a comunitat autònoma dins del Regne d'Espanya el 1978. El 18 de setembre de 1979 es va aprovar l'Estatut d'Autonomia (versió actual 9 agost 2006). Els òrgans de govern catalans són la Presidència de la Generalitat, el Govern i el Parlament.

Catalunya té una superfície d'uns 32.000 km² i una situació geogràfica excepcional: situada al nord-est de la península Ibèrica, limita al nord amb Andorra i França, a l'oest amb l'Aragó, al sud amb el País Valencià i a l'est amb el mar Mediterrani. Aquesta situació geogràfica l'ha fet una terra de pas de molts pobles i cultures diferents, elements enriquidors del seu patrimoni cultural i de la personalitat de la seva gent.

Gràcies a aquesta situació geogràfica, gaudeix d'uns paisatges privilegiats: muntanyosos als Pirineus i de costa al Mediterrani. A més, té una gran riquesa hidrogràfica, amb el curs de l'Ebre com a principal riu. Tot això li fa tenir un bon clima mediterrani i una terra molt rica per conrear. A més, té una indústria molt potent i està al capdavant d'Espanya en serveis i turisme. El desenvolupament industrial de Catalunya, sobretot al segle XX, la va fer una terra d'acollida de molts immigrants d'altres terres d'Espanya. En l'actualitat, Catalunya és una de les comunitats més riques i pròsperes de l'Estat espanyol.

És molt difícil resumir la història de Catalunya, però per fer-ne una petita aproximació, podríem dir que l'inici de la seva configuració territorial se situa a finals del segle X, a causa de l'afebliment de l'imperi carolingi, quan els comtats es van desvincular del regne franc. Entre finals del segle XI i XII ja hi havia una certa identitat catalana, en gran part gràcies a la llengua. Aleshores ja es començava a fer servir el nom de Catalunya per designar el conjunt de comtats

catalans. Al segle XII, pel matrimoni de Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona, amb Peronella d'Aragó, s'uneixen tots dos territoris (Corona d'Aragó). Segles després, la Corona d'Aragó es va unir a la Corona de Castella (1476) gràcies al casament d'Isabel i Ferran, els Reis Catòlics. Més tard, el 1659, després de la Guerra dels Segadors, i pel Tractat dels Pirineus, es va desmembrar el territori del Principat amb la pèrdua del territori català al nord dels Pirineus, l'anomenada *Catalunya del Nord*, actualment territori de l'Estat francès. Catalunya va conservar les seves institucions autònomes de govern fins al final de la Guerra de Successió Espanyola, el 1714 (decrets de Nova Planta de Felip V).

Situats ja al segle XX, després de la Setmana Tràgica (1909), la Mancomunitat (1914-1925) va tenir una importància cabdal en el desenvolupament i modernització de Catalunya. Més tard, amb l'arribada de la Segona República Espanyola, la Generalitat torna a ser el govern (l'origen de la institució se situa a l'any 1359, quan Catalunya formava part del regne d'Aragó). El mateix dia 14 d'abril de 1931, Francesc Macià proclamà la República catalana dins de la Federació Ibèrica (molt efímera, només duraria tres dies). L'any següent es va aprovar l'Estatut d'Autonomia de Núria. El 6 d'octubre de 1934 Lluís Companys proclamà l'Estat Català dins de la República Federal Espanyola, cosa per la qual serà empresonat. El 1936 el general de l'exèrcit Francisco Franco fa un cop d'estat i arriba la Guerra Civil. Amb la victòria del franquisme, es deroga l'Estatut i se suspèn el govern de la Generalitat. El 1977, en plena transició política espanyola, es va restablir provisionalment la Generalitat amb el president Josep Tarradellas. Catalunya va recuperar l'autonomia i es va constituir com a comunitat autònoma dins del Regne d'Espanya el 1978. Un any després s'aprovà l'Estatut d'Autonomia que es va revisar el 2006, la versió ara vigent. Els darrers anys s'ha incrementat la voluntat de poder decidir sobre la independència de Catalunya, el que s'ha conegut com a *el procés*, les pàgines del qual s'estan escrivint.

Administrativament, Catalunya té 4 províncies, 41 comarques i 947 pobles. El 2010 es va aprovar la recuperació de les vegueries (institució clàssica tradicional de divisió territorial catalana), cosa que està en procés de desenvolupament. Catalunya avui té una població que sobrepassa els 7.500.000 d'habitants.

La festa nacional catalana se celebra l'11 de setembre i el 23 d'abril la del seu patró, Sant Jordi. La bandera oficial de Catalunya és la senyera. Els Segadors és l'himne nacional.

La llengua pròpia de Catalunya és el català, excepte a la Vall d'Aran on ho és l'aranès. El català i l'espanyol són idiomes cooficials en tot el territori. L'occità, denominat aranès a la Vall d'Aran, és també oficial a Catalunya.

Cedrers, c. dels — El cedre és un arbre de la família de les pinàcies (*Cedrus sp*), sempre verd, de capçada molt grossa i figura cònica. Té les fulles perennes, gairebé punxants, i fruit en forma de pinya. Normalment creix a les altes muntanyes. N'hi ha tres espècies: el cedre de l'Himàlaia, el cedre de l'Atlas i el cedre del Líban. Els cedres poden arribar a viure centenars d'anys. S'ha introduït com a arbre ornamental als jardins i existeixen diferents varietats hortícoles, una de les més conegudes és el cedre blau, que de vegades es veu plantat en jardins al poble. Com a curiositat, és l'arbre més citat a la Bíblia (el cedre del Líban). La fusta del cedre és molt compacta i s'utilitza en construcció i ebenisteria.

El carrer és a la zona del Turó Castell.

Cerdanya, c. de la — Comarca catalana situada als Pirineus Catalans, a la capçalera del riu Segre. Es caracteritza per ser una comarca muntanyenca amb una plana elevada única als

Pirineus. Limita amb l'Alt Urgell, el Berguedà, el Ripollès, l'Alta Cerdanya (França) i el principat d'Andorra. Està dividida entre les províncies de Lleida (6 municipis) i Girona (11 municipis). La capital és Puigcerdà.

La Cerdanya havia estat una comarca on predominava la ramaderia fins que al final del segle XIX els estiuejants de Barcelona van començar a fer-s'hi cases luxoses, fenomen que va potenciar l'arribada del tren a primers del segle XX. Amb les estacions d'esquí i l'obertura del túnel del Cadí el 1984, el turisme va esdevenir el motor de l'economia de la comarca.

El carrer està situat a la zona del Castell.

Cervera, c. — Municipi i cap de la comarca de la Segarra. Cervera es troba dins la Depressió Central, al sector meridional de la comarca. El paisatge de Cervera mostra uns terrenys molt aprofitats, conreats arreu. El relleu del terme és força representatiu del paisatge de la comarca. Hi predominen les valls amples i generalment poc fondes.

El seu origen se situa al segle XI. La ciutat a l'edat mitjana va ser una vila emmurallada i va disposar de privilegis reials. Fins i tot Felip V va ordenar la construcció d'una gran universitat quan va abolir les de la resta del territori català pels Decrets de Nova Planta, per la qual cosa la ciutat es caracteritza per la riquesa del seu patrimoni cultural i monumental.

És al barri de Monjuïc.

Cierva, c. de la — Juan de la Cierva Codornú (Múrcia, 1895 – Croydon, Anglaterra, 1936). Enginyer de camins, canals i ports i aviador espanyol. És conegut per ser l'inventor de l'autogir, aparell precursor de l'actual helicòpter.

Quan de la Cierva només tenia 16 anys ja va fer volar un biplà. Més tard, amb dos socis (J. Barcala i P. Díaz) va crear la societat BCD (acrònim dels seus cognoms), que fou pionera en el desenvolupament aeronàutic d'Espanya. L'autogir el va inventar després de diferents assajos i el va provar amb èxit el 1924 assolint una velocitat màxima de 100 km/h.

De la Cierva va donar suport a Franco i va morir en un accident d'aviació el 9 de desembre de 1936 durant un viatge per subministrar munició al bàndol nacional en la Guerra Civil.

El carrer es troba al polígon industrial de Can Cortés.

Cigne, c. del — Nom comú de diverses aus anseriformes de la família dels anàtids. Són aus aquàtiques, voluminoses, de 120 a 150 centímetres de llargada, de coll llarg i esvelt. Els cignes són importants a la religió hindú i en el folklore popular dels països nòrdics, en què són habituals. Els cignes es poden trobar de manera puntual als Països Catalans, sobretot a l'hivern.

El carrer és a la Pineda, al costat de la riera de Caldes. Es va anomenar així als anys setanta del segle XX, perquè es buscava un nom d'au aquàtica de gran bellesa.

Cinca, c. — Riu de l'Aragó, el segon riu més cabalós de la comunitat autònoma que desemboca a Catalunya, al riu Segre. El Cinca neix a la vall de la Pineta (Mont Perdut), al Parque Nacional de Ordesa y Monte Perdido, al Pirineu aragonès. Conformava una regió agrària molt rica, i rega les terres de l'horta de Fraga, Montsó, etc. Pel costat oriental, l'entorn de l'Aiguabarreig Segre-Cinca està protegit com a Espai d'Interès Natural.

És l'últim carrer que trobem anant al cementiri, just abans del camí de Can clapés.

Cirera, c. de la — Fruit comestible del cirerer, és arrodonit, de color vermell fosc (de groguenc fins a negrós, segons la varietat), dolç, tot i que també n’hi ha d’amargs. És un fruit molt apreciat, especialment la varietat *picota*. El cirerer quan està en flor, de color blanc o rosat, és d’una gran bellesa. Les cireres es recullen a finals de la primavera i començament de l’estiu. El carrer es troba al Carrer de Dalt.

Clot, c. — Concavitat en la superfície d’un cos sòlid.

El carrer Clot és molt petit. Es va anomenar a finals dels setanta del segle XX, quan l’entorn es tenia molt en compte. El nom respon al fet que al final del carrer hi ha un clot. Aquest carrer és al barri de Can Falguera, a prop de Can Torrents.

Codolar, ptge. — Lloc on hi ha molts de còdols.

El nom del passatge molt probablement respon al fet que per la zona n’hi havia un (és a Can Clapés, a prop de la riera de Sentmenat, lloc propici per trobar-ne).

Colom, c. de — Cristòfor Colom (Gènova, 1436/1451 – Valladolid, 1506). Navegant, cartògraf. Almirall, virrei i governador general de les Índies, al servei dels Reis Catòlics. Va arribar a Amèrica el 12 d’octubre de 1492; a efectes dels ulls europeus, la va descobrir. Explorà les terres del Carib, en va establir les rutes marítimes. Va obrir el camí a la colonització americana.

L’origen de Colom és força controvertit. Majoritàriament es creu que era genovès, però hi ha historiadors que creuen que podia haver nascut a Catalunya, a les illes Balears o a Portugal... També hi ha controvèrsia sobre el seu llinatge (si era ric o pobre) o la seva religió (cristià o jueu).

Colom, abans d’anar a Amèrica, havia participat en diferents expedicions per mar a països europeus a l’ordre del rei de Portugal, on havia viscut (els portuguesos ja havien començat a navegar per conquerir noves terres). Estava convençut que hi havia un camí més curt per anar a les Índies per l’oest i va projectar fer una expedició. El projecte el va plantejar als reis de França i Anglaterra, que el van rebutjar. Posteriorment el va presentar als Reis Catòlics, que després de moltes gestions, van acceptar finançar-lo. Colom va arribar a un acord amb els reis plasmat a les *Capitulaciones de Santa Fe*, on es recollien tots els beneficis que obtindria si tenia èxit i descobria noves terres: títol d’almirall, propietat de les terres que descobrís, títol de virrei, etc.

En el viatge del “descobriment”, Colom va sortir de Palos de la Frontera el 3 d’agost de 1492 i va arribar a les Bahames el 12 d’octubre, després de passar per Canàries amb les caravel·les *La Pinta* i *La Niña* i la nau *Santa Maria*.

El carrer es troba al centre del poble, perpendicular al del Doctor Navarro.

Comerç, c. del — Activitat de la compra i venda i bescanvi de tot tipus de productes i serveis.

Aquest carrer és un dels primers anomenats al poble. El van retolar el 1935, però ja l’havien anomenat abans. És paral·lel a l’avinguda de Catalunya, en la zona que es coneixia com Cases Noves (les noves construccions de començament del segle XX majoritàriament d’estiuejants, l’arribada dels quals havia estat afavorida per la carretera i el tren). En aquesta zona es

localitzava antigament l'activitat comercial i artesanal del poble. Hi havia flequers, ferrers, basters, fusters, barbers i la major part de les botigues. En la prolongació del carrer (ara carrer Anselm Clavé) es va edificar el 1916 la seu del Sindicat Agrícola.

Cooperativa, c. — Unitat econòmica de producció, de comercialització o de consum que pertany als mateixos usuaris dels seus serveis i que té per objecte l'ajut mutu i equitatiu entre els seus socis. Normalment la cooperativa disposa d'una seu per realitzar la seva activitat. Acostumava a haver-hi en gairebé tots els pobles: cooperativa de vi, de gra, de pa, etcètera.

Al poble, el nom del petit carrer (gairebé un passatge) respon al fet que és just on s'ubica l'edifici que es va anomenar Cooperativa La Popular quan la Lliga Regionalista la va construir el 1930. Ara és la Sala Polivalent. A tocar, hi ha l'edifici anomenat La Cooperativa, la qual els últims anys havia estat una botiga oberta a tothom i que va tancar el 2013 (antic Sindicat Agrícola).

Costa Brava, c. de la — La Costa Brava és la costa gironina que comença a la roca de Sa Palomera (Blanes) i acaba a la frontera amb França, al municipi de Portbou; la seva longitud és de més de 200 km. Limita al nord amb la Costa Vermella rossellonesa, que n'és la seva continuació geogràfica, i al sud amb la Costa del Maresme. Inclou el litoral de tres comarques: la Selva, el Baix Empordà i l'Alt Empordà. El terme *Costa Brava* fou publicat inicialment al diari *La Veu de Catalunya* el 12 de setembre de 1908 pel poeta i escriptor Ferran Agulló, qui feia al·lusió a les cales i els pobles del Mediterrani situats al litoral que va des de la desembocadura del riu Tordera, a Blanes, fins a Portbou, a la frontera amb França. Aquesta denominació fou adoptada internacionalment de cara al turisme, ja present en la publicitat de 1949, i es va oficialitzar l'any 1965.

El carrer, com tots els que tenen noms de costa, es troba al barri de Can Riera.

Costa Daurada, c. de la — És el nom turístic amb el qual s'anomena la costa situada a la província de Tarragona, des del nord fins al delta de l'Ebre. Són 81 km de litoral on hi ha unes seixanta platges, la majoria de les quals tenen la sorra daurada, cosa que determina el seu nom.

Un dels més grans atractius turístics de la Costa Daurada és el complex d'oci Port Aventura situat als municipis de Vila-seca i Salou, a prop de la capital de Tarragona. El carrer, com tots els que tenen noms de costa, es troba al barri de Can Riera.

Costa del Sol, c. de la — Es coneix com a Costa del Sol la regió litoral del sud de la província de Màlaga, a la comunitat autònoma d'Andalusia, de més de 150 km de litoral. El nom té a veure amb la temperatura càlida i amb el predomini del sol durant gairebé cada dia de l'any. És una de les zones més turístiques d'Espanya (l'activitat turística es va desenvolupar a partir dels anys cinquanta, essent sobretot conegudes les localitats de Marbella i Torremolinos). El carrer, com tots els que tenen noms de costa, es troba al barri de Can Riera.

Costa Rica, c. de — República de l'Amèrica Central que limita al nord amb Nicaragua, a l'est amb el mar Carib, al sud-est amb Panamà i al sud i a l'oest amb l'oceà Pacífic. La capital és San José. Costa Rica és una de les democràcies (de tipus presidencial) més consolidades d'Amèrica. Va guanyar reconeixement mundial per haver abolit l'exèrcit l'1 de desembre de 1948, abolicció

que va ser ratificada en la Constitució Política de 1949. Ocupa el cinquè lloc a escala mundial en la classificació de l'índex d'acompliment ambiental de 2012 i el primer lloc entre els països del continent americà. A Costa Rica encara hi ha una interessant selva verge i l'activitat agrària constitueix una font important de riquesa. El país ha esdevingut un important destí turístic per la bellesa de les seves platges, tant al mar Carib com a l'oceà Pacífic.

A Costa Rica es parla el castellà, ja que és un dels països que va conquerir Espanya el segle XVI. Es va independitzar el 1821.

El carrer és al barri de Can Riera on l'Ajuntament va anomenar, a finals dels anys setanta del segle XX, alguns carrers amb noms de costes. Tots els altres són de noms de costes espanyoles. En el cas d'aquest, cal pensar que, pel seu passat i idioma, a l'imaginari de moltes persones, sobretot al segle passat, es podia trobar una certa relació i es considerés una costa espanyola més.

Creu de Baduell, c. de la — La Creu de Baduell es pensa que era l'encreuament de camins que seguien antigament els romans per anar de Caldes de Montbui a Mollet per dalt de la serra de Plegamans, quan es trobava amb la Via Augusta (*vegeu Via Augusta*). Els encreuaments s'assenyalaven habitualment per una creu de ferro. Al poble, aquesta creu hi era, però no se sap exactament si per aquest motiu o per delimitar el terme del municipi amb el de Lliçà d'Amunt, ja que també era un costum antic marcar la frontera entre dos municipis per mitjà d'una creu. En el cas de l'antic Plegamans, hi havia el costum que la gent de les parròquies de Sant Genís de Plegamans i la de Sant Esteve de Palaudàries a Lliçà d'Amunt, anés en processó fins la creu per reunir-se i fer la benedicció.

Aquesta segona interpretació és molt adequada per definir el carrer, ja que és al barri de Can Falguera i separa els termes municipals de Palau-solità i Plegamans i Lliçà d'Amunt.

Creueta, pl. — Diminutiu de Creu. Plaça molt petita

Aquesta placeta és al costat del carrer de la Creu de Baduell, del qual rep el nom.

Dalí, c. — Salvador Dalí i Domènech (Figueres, 1904 –1989). Pintor, decorador, escriptor i pensador català, que va esdevenir un dels principals representants del surrealisme. Dalí va tenir l'habilitat de forjar un estil personal únic tant en el vessant artístic com en el personal.

Fill de notari, va estudiar a la *Residencia de Estudiantes* de Madrid, on va coincidir amb els escriptors de la Generació del 27, i on va iniciar una gran amistat amb Buñuel i amb Garcia Lorca. A finals dels anys vint del segle XX va viure a París, i en la dècada dels quaranta, a Nova York. Es considerava a si mateix més bon escriptor que pintor i assegurava que, si havia de passar a la història, preferia fer-ho com a pensador. Com a escriptor té una obra relativament extensa, tot i que poc coneguda. Es considera que la seva obra capital és l'autobiografia *Vida secreta de Salvador Dalí*, que data de l'any 1942 i comença dient: «Als sis anys volia ser cuinera, als set Napoleó, i la meva ambició no ha parat de créixer des d'aleshores».

Els principals mitjans d'expressió de Dalí van ser la pintura i l'escriptura. També va fer incursions en els camps del cinema, l'escultura, la moda, la joieria, la decoració i el teatre, disciplina en què va treballar com a dissenyador de vestuari i com a escenògraf. Dalí va saber treballar enormement la seva faceta pública. La seva muller i musa, Gala Dalí, fou un dels personatges cabdals dins de la seva biografia. També el racó de Port Lligat, a Cadaqués, va ser

un referent per a ell. Les seves aparicions en públic no deixaven indiferent ningú, i la seva relació ambigua, si no afí, amb el franquisme, van fer d'ell una icona polièdrica del segle XX.

D'entre els seus nombrosos quadres podem destacar: *La persistència de la memòria*, també anomenada *Els relloctges tous*, *Cristo de San Juan de la Cruz*, *El Gran masturbador*, *Metamorfosi de Narcís*, etc. Les seves obres, en les quals va treballar fins als darrers anys, s'exposen al Teatre-Museu Dalí de Figueres i en museus d'arreu del món.

El carrer està situat a la zona dels Pins de Can Riera.

Dalt, c. de — “Dalt” significa a la part alta, damunt. En els noms geogràfics o situació geogràfica, situat en un nivell o una latitud superior.

El nom del carrer té a veure amb aquesta definició, ja que és a la part alta del poble, dins del barri del mateix nom, cap a Caldes, tocant l'avinguda Catalunya. Antigament al municipi tan sols hi havia camins per arribar a les masies i cases que estaven escampades o en petites agrupacions pel territori. Cap als segles XVII-XVIII, es van configurar dos barris determinats per la seva situació geogràfica, els anomenats Carrer de Baix i Carrer de Dalt, el primer situat a la part baixa del poble (cap a Boada), i el Carrer de Dalt, als afores del poble, anant cap a Caldes de Montbui. La distància que hi ha entre els dos barris és d'uns dos kilòmetres.

Al barri del Carrer de Dalt també hi ha un carrer amb aquesta mateixa denominació. És un dels més antics del poble. El van retolar el 1935, però ja l'havien anomenat abans.

Dante, c. — Dante Alighieri (Florència, maig/juny del 1265 – Ravenna, 1321). Poeta italià, un dels autors més reconeguts de la literatura universal, conegut per haver escrit *La Divina Comèdia*, una epopeia al·legòrica dividida en tres parts: Infern, Purgatori i Paradís. Aquesta és una de les obres fonamentals de la transició del pensament medieval al renaixentista i es considera una obra cabdal de la literatura universal.

Dante també va tenir una activitat política activa molt important, si bé el coneixem per l'obra assenyalada.

El carrer és a La Sagrera, tocant a la riera de Sentmenat.

Devesa, c. de la — Extensió de terra coberta de vegetació natural, inclosos generalment arbres, destinada al pasturatge i a l'aprofitament de la llenya.

El nom del carrer és antic, d'abans de la dècada dels setanta del segle XX, i probablement responia al fet que el terreny que hi ha en un dels seus laterals era una devesa. Ara és un camp de conreu de cereals que queda darrere les pistes de tennis de Santa Magdalena.

Diagonal, av. — S'anomena diagonal, en geometria, a una línia que uneix dos vèrtexs d'un polígon o poliedre no consecutius. A l'àmbit popular, la definiríem com a una línia que travessa quelcom obliquament. Dit d'un carrer o avinguda, que talla obliquament altres carrers paral·lels entre ells. Aquest és el cas de l'avinguda Diagonal del poble, que uneix el camí de Can Pavana amb la plaça del Molí i té un traçat diagonal.

Diana, c. de la — Deessa dels boscos i de la caça. Es va identificar amb la deessa de la mitologia grega Artemisa. Els romans la representaven amb vestidura grega i un arc. Un altre dels seus

símbols és el roure. Se li atribuïa el poder de comunicar-se amb els animals i de ser una gran caçadora.

El carrer és al barri de Can Riera, a prop del bosc. La caça era una activitat freqüent i comuna abans al poble, ja que hi havia (hi ha) molts boscos.

Doctor Barraquer, pl. del — Ignasi Barraquer i Barraquer (Barcelona, 1884 – 1965). Doctor en oftalmologia. Va crear a Barcelona la Clínica Barraquer per malalties de la vista.

Va néixer en una família d'investigadors i oftalmòlegs. El 1907, quan va acabar la carrera de medicina, va començar a treballar al Dispensari d'Oftalmologia de l'Hospital de la Santa Creu. Un any més tard es va doctorar en aquesta especialitat. Després se'n va anar a París i a Montpeller per aprofundir els estudis. En tornar a Barcelona, va fer cursos de mecànica, modelat i arts plàstiques a l'Escola d'Arts i Oficis de Barcelona i va ser nomenat professor auxiliar d'oftalmologia de la Universitat de Barcelona. El 1918 ja era catedràtic. El doctor Barraquer va investigar i va crear solucions als problemes de la vista, per tractar les cataractes, l'estrabisme, etc. En acabar la Guerra Civil fou nomenat cap del Servei d'Oftalmologia de la Creu Roja. El 1941 es va inaugurar la seva clínica, la Clínica Barraquer, que esdevindrà pionera en l'especialitat oftalmològica. El 1947 va crear l'Institut Barraquer d'Oftalmologia, destinat a l'estudi, investigació i docència d'aquesta disciplina. El 1973 la clínica i l'institut es van unificar sota el nom de Centre d'Oftalmologia Barraquer, una institució de referència en aquesta especialitat, en què van continuar treballant els seus dos fills.

Es tracta d'una plaça molt petita als Pins de Can Riera.

Doctor Fleming, c. del — Alexander Fleming (Lochfield, Escòcia, 188 – Londres, Anglaterra, 1955). Biòleg, bacteriòleg i professor i rector de la Universitat d'Edimburg. Va ser guardonat amb el Premi Nobel de Medicina i Fisiologia l'any 1945 per ser el primer a observar els efectes antibiòtics de la penicil·lina. El descobriment va salvar milers de vides humanes a la Segona Guerra Mundial i posteriorment ha estat primordial per al desenvolupament dels antibiòtics. Fleming també va descobrir l'enzim antimicrobià *lisozim*. Tots dos descobriments els va realitzar en la dècada dels anys vint, molt abans que fos reconegut amb el premi Nobel. Durant la seva vida va rebre moltes condecoracions i se'l va nomenar membre honorari de moltes societats científiques.

El carrer és al polígon industrial Can Cortès, en reconeixement a la importància del seu descobriment per a la indústria farmacèutica.

Doctor Navarro, c. del — Manuel Navarro Alandete (Oliva, València, 1885 – Palau-solità i Plegamans, 1965). Metge del poble des de l'any 1908 i durant cinquanta anys.

El doctor Navarro era fill d'un militar i una botiguera. Va arribar a Barcelona pel trasllat del seu pare i va estudiar medicina. En acabar la carrera es presentà a unes oposicions per a metge de la Sanitat de l'Armada, que va aprovar. Mentre esperava el destí, va arribar al poble el 1908 a exercir la professió de metge de manera provisional, però li va agradar el municipi i la gent i s'hi va quedar fins que va morir. La seva dona, la senyora Visita, l'ajudava a la feina.

El doctor es desplaçava, primer a cavall, després amb tartana i més tard amb bicicleta als domicilis que el demanaven, ja que aleshores no hi havia dispensari, i atenia també els pobles del voltant: Caldes de Montbui, Santa Perpetua de Mogoda, Sentmenat, Lliçà. Tenia fama de ser un gran professional i, en l'àmbit personal, de ser un home senzill, molt proper, molt bon

conversador, preocupat per estar al dia i amb seny. També se sap que era molt esportista, molt aficionat al ciclisme (la seva bicicleta tenia de matrícula el núm. 1), al futbol i a la caça. Va ser un dels cofundadors del Club de Futbol Palau.

Al doctor Navarro li agradava molt l'horta (havia plantat centenars d'arbres fruiters). Al poble es va construir una casa a prop de l'Ajuntament anomenada finca de *les Pruneres* perquè en tenia moltes de plantades.

A Palau-solità i Plegamans porten el nom de Doctor Navarro un carrer i una plaça al centre del poble. Quan es va fer el primer CAP (Centre d'Atenció Primària, ara Centre d'Entitats), també se li va dedicar.

Doctor Navarro, pl. del — *Vegeu carrer del Doctor Navarro*.

La plaça és al final del carrer, molt a prop de l'Ajuntament, al lloc on hi havia casa seva.

Doctor Robert, pl. del — Bartomeu Robert i Yarzabal (Tampico, Mèxic, 1842 – Barcelona, 1902). Metge i polític català, popularment conegut com a doctor Robert.

Als 21 anys es llicencià en medicina a Barcelona. El 1869 va ser metge titular de l'Hospital de la Santa Creu i el 1875 guanyà la càtedra de Patologia Interna a la Facultat de la Universitat de Barcelona. Va presidir l'Acadèmia i el Laboratori de Ciències Mèdiques i va intervenir en el trasllat de la Facultat de Medicina al nou edifici de l'Hospital de Sant Pau que acabava de construir-se (el doctor Robert va ser una de les persones que va treballar molt perquè s'edificqués). Va fer de Camprodon un centre d'estiueig de qualitat en recomanar-lo a molts dels seus pacients de la burgesia barcelonina pel seu clima agradable, passejades i fonts.

Com a polític, el 14 de març de 1899 fou designat pel govern, oficialment en nom del rei, batlle de la ciutat de Barcelona, càrrec pel qual va ser molt qüestionat i en va presentar la dimissió vuit mesos després. Va ser president de la Lliga Regionalista des de la fundació el 1901. Aquest mateix any fou elegit diputat al Congrés dels Diputats.

La plaça és al centre del poble (al costat de la guarderia Patufet i de l'escola Marinada).

Doctor Trueta, c. — Josep Trueta i Raspall (Barcelona, 1897 – 1977). Metge i cirurgià català, catedràtic d'ortopèdia a la Universitat d'Oxford i membre del Consell Nacional Català.

Es va llicenciar en medicina el 1921. Va començar a treballar amb l'equip del doctor Manuel Corachan a l'Hospital General de Catalunya (ara hospital de la Santa Creu i Sant Pau). De seguida es va decantar cap a la traumatologia i inicià una intensa activitat investigadora i assistencial i es va especialitzar en cirurgia de les extremitats. El 1933 fou ajudant de la càtedra de Patologia Quirúrgica de la Universitat de Barcelona i poc després va ser nomenat cap de cirurgia de l'Hospital General de Catalunya. El seu mètode per tractar les ferides d'ossos, conegut com a mètode Trueta, va tenir un gran èxit en aplicar-se als ferits de la Guerra Civil (i després a la Segona Guerra Mundial) i va salvar moltes vides, ja que permet vèncer el gran enemic dels ferits de guerra: la gangrena.

Trueta, catalanista convençut, va abandonar Catalunya el febrer de 1939, després de treballar a la Guerra Civil sense descans curant els soldats ferits, i es va establir a Londres. Allà, per encàrrec del *Foreign Office*, pronuncià unes conferències sobre el tractament aplicat als ferits de guerra i la seva experiència sobre l'evacuació de ferits dels bombardeigs. Fou catedràtic d'Ortopèdia de la Universitat d'Oxford i va convertir el centre on treballava en un dels més prestigiosos centres de recerca òssia del món. El 1940 formà part del Consell Nacional de Catalunya constituït a Londres, que agrupava nacionalistes exiliats que treballaven pel

reconeixement dels drets dels catalans davant dels aliats. Un cop jubilat de la Universitat, tornà a Catalunya el 1966. Va residir a Barcelona i a Santa Cristina d'Aro. L'Hospital Universitari de Girona porta el seu nom.

El carrer és al centre del poble, a tocar el CAP.

Dom Bosco, c. de —Joan Bosco, (Castelnuovo, 1815 – Torí, 1888). Eclesiàstic i pedagog piemontès, fundador de la Congregació Salesiana (els Salesians de Don Bosco i les Filles de Maria Auxiliadora). Fou conegut com a *Dom Bosco*. La família salesiana és una de les més nombroses del món i està present en més de cent països (a prop nostre a Sabadell i fa uns anys també a Sentmenat). Cal recordar que les monges de santa Anna (*veure Santa Anna, camí de*) que van viure durant un temps al nostre poble també eren d'aquesta congregació. Dom Bosco va ser canonitzat pel papa Pius XI el 1934.

Va ser autor de nombroses obres, totes elles dirigides a l'educació juvenil i a la defensa de la religió catòlica, obres molt sol·licitades en el seu temps per tot el món per les autoritats eclesiàstiques i per dirigents polítics.

El carrer és molt cèntric, paral·lel al carrer de Padró.

Dragonera, c. — La Dragonera és una illa de les Illes Balears, la sisena més gran. Està situada a l'oest de Mallorca. Administrativament pertany al municipi d'Andratx (Mallorca). Té una longitud màxima de 3.700 m i una amplària de 780 m. El seu relleu és accidentat. En la dècada dels setanta del segle XX, un grup d'ecologistes la van ocupar per evitar que l'illa, verge i d'una gran bellesa, fos urbanitzada. El 1987 el Consell Insular de Mallorca la va comprar i el 1995 el Govern Balear la va declarar Parc Natural. Ara està inhabitada.

El carrer està situat a Can Riera.

Drecera, c. de la — Senda o camí que porta recte a un lloc i que és més curt que el principal.

El topònim és molt probable que respongui al fet que antigament el carrer s'hagués fet servir com a drecera per travessar els camps de la masia de Can Falguera, ja que és al costat.

Drecera de Llevant, c. de la — *Vegeu carrer Drecera*

En aquest cas, s'afegeix la situació geogràfica (a llevant). És el mateix cas que el carrer de la Drecera, del qual és a tocar, i tal com indica el nom, és a llevant.

Dues Parròquies, c. de les — Palau-solità i Plegamans es va gestar a partir de la unió de dues parròquies (unitat administrativa eclesiàstica), que eren dos nuclis de població: la de Sant Genís de Plegamans i la de Santa Maria de Palau-solitar. Les parròquies estaven sota la protecció dels grans monestirs, en el cas del poble, del Monestir de Sant Cugat. El topònim de Palau-solitar ja es trobava al Cartulari del Monestir de Sant Cugat l'any 955, i el de Plegamans, el 962. Ramon Berenguer IV (1113-1162) establí les Universitats, actuals municipis, ordenant que les parròquies s'anessin ajuntant per formar una Universitat o Comú. Al poble, el 1698 el Consell del Comú va prendre la decisió d'adquirir una casa per reunir-se (abans ho havien fet al camp), origen de l'actual Ajuntament. Aquest edifici hauria d'estar a la frontera entre totes dues parròquies (la separació és al Camí Reial). En qualsevol cas, es trigaria molt de temps, fins al

segle XVIII, en comprar-lo; abans es reunien en llocs que estaven ubicats a l'actual Camí Reial, a la frontera de les dues parròquies, a Ca l'Abundàncies i Cal Boni (antic forn de pa). Per fer-nos una idea de les dimensions de les parròquies, al segle XIV, el fogatge (cens) identificava 30 focs (llars) a Plegamans, que incloïa Gallecs, i 18 a Palau-solitar.

A l'hora de nomenar alcalde, fins a principis del segle XX, s'acostumava a alternar persones d'una i d'altra parròquia perquè no hi hagués problemes. Cal dir també, que durant molt de temps, les parròquies continuaven fent activitats per separat, com les festes majors. Encara al poble trobem famílies i persones que segueixen tenint un cert sentiment de pertinença a alguna de les dues parròquies.

El carrer de les Dues Parròquies, al barri del Carrer de Dalt, està just al límit que separava les antigues dues parròquies. El carrer és un dels més antics del poble. El van retolar el 1935, però ja l'havien anomenat abans amb aquest nom.

Ebre, av. de l' — És el segon riu més llarg de la península Ibèrica després del Tajo i el més cabalós després del Duero. És l'únic gran riu peninsular que aboca al mar Mediterrani. Sempre s'havia dit que naixia al vessant sud de la serralada Cantàbrica, a Fontibre, però actualment es fixa el seu naixement a les fonts del riu Hajar, a 1.980 m, a la serra de Peña Labra. Des que neix a Cantàbria fins que arriba a Catalunya, el riu Ebre passa per les comunitats de Castella i Lleó, La Rioja, Euskadi, Navarra i Aragó, amb una longitud d'uns 930 km fins a arribar al Mediterrani. A Catalunya és el riu més important. Abans de la seva desembocadura rep les aigües del riu Segre, que al seu torn les rep dels rius pirenaics el Cinca, la Noguera Pallaresa i la Noguera Ribagorçana. Desemboca a la província Tarragona, formant un delta ampli d'uns 320 km² que rep el nom de Delta de l'Ebre. El vint per cent de la superfície del delta està protegit per la Generalitat des de 1983 com a Parc Natural del Delta de l'Ebre i constitueix la zona humida més important de Catalunya. Una part important del delta pertany a l'illa de Buda, d'origen al·luvial, la més gran de Catalunya. La resta del delta són terres de cultiu, amb especial menció als camps d'arròs.

El carrer es troba al polígon industrial de Can Cortès.

Eivissa, c. d' — És la més gran de les illes Pitiüses (formades per Formentera i Eivissa i nombrosos illots) i la més occidental de les illes de l'arxipèlag balear, al centre-oest de la Mediterrània occidental. Gaudeix de paratges privilegiats i ha esdevingut una illa molt coneguda internacionalment pel seu atractiu turístic, en gran part lligat a l'oci. Està inscrita a la llista del Patrimoni de la Humanitat amb el nom Eivissa, Biodiversitat i Cultura des de 1999. Té un perímetre de costa de 210 km.

Podem trobar el carrer al barri de Can Riera.

Emili Oromí, c. — Emili Oromí i Sorribas (Agramunt, 1895 – Barcelona, 1942). Va ser un empresari tèxtil que començà a estiuajar a Palau-solità i Plegamans als anys vint del segle passat. Es va enamorar del poble i va comprar un terreny al barri de Montjuïc (ell va ser qui va anomenar el turó com la muntanya de Barcelona) per construir el 1926 la casa familiar. Apassionat dels esports, va ser el primer mecenes del Futbol Club Palau.

Emili Oromí era fill d'un sastre que també feia de pagès. De jove va anar a Barcelona i va fundar una empresa tèxtil, Mattes i Cia., amb la qual va tenir èxit econòmic. Va obrir a Barcelona la primera botiga *pret-a-porter*, al Portal de l'Àngel.

A primers del segle XX, va llogar una casa al poble, a l'actual carrer Montjuïc, per venir amb la família a estiuejar. El poble i la gent li van agradar i va decidir fer-se una casa. Per això, va comprar un terreny gran al turó de Montjuïc, es va edificar l'habitatge i, gran aficionat a l'esport, al voltant va construir una espècie de complex esportiu on ara hi ha la zona industrial del carrer Navarra. Aquest complex comptava amb camp de tennis, frontó i camp de futbol. Sembla que el camp de futbol el va fer pensant en els joves del poble que no tenien un lloc adequat per jugar-hi i es va convertir en el que podríem dir, el primer mecenes de l'equip de Futbol Palau, en què jugava. El camp es va inaugurar l'any 1932 i ja tenia vestidors, una caseta a la vora de la riera de Caldes on es canviaven els jugadors. Aquest camp de futbol estava envoltat d'arbres petits i era conegut com *el Bell Estar*. Cal pensar que en aquell temps el poble era molt petit, la població s'acostava les set-centes persones.

La família tenia un gran interès per la cultura i la música. Les dues filles més petites, la Beneta i la Dolors, són professionals consagrades i reconegudes de la música i l'artesanía de tapissos, respectivament. Totes dues tenen una casa al poble.

La casa noucentista que es va construir el senyor Oromí a l'entrada de la urbanització té un gran interès arquitectònic i està declarada BCIL (Bé Cultural d'Interès Local).

El carrer dedicat a l'Emili Oromí és molt petit, està situat al final de la urbanització de Montjuïc i es va anomenar molt recentment.

Empordà, c. de l' — És una comarca natural, sense ús administratiu, de Girona compresa entre les serres de l'Albera i les Gavarres, banyada a llevant pel mar Mediterrani. En la divisió comarcal de 1936 trobem dues comarques amb el nom: l'Alt Empordà i el Baix Empordà, a més d'una dotzena de municipis limítrofs que actualment corresponen a les comarques del Gironès i el Pla de l'Estany. El nom deriva d'Empúries (*Emporion* en grec antic, o *Emporiae* en llatí), que significa «els mercats».

La ciutat de Figueres, principal nucli urbà i pol econòmic i comercial de l'Empordà és la capital de l'Alt Empordà, mentre que la Bisbal d'Empordà és la del Baix Empordà.

La costa de l'Empordà, la Costa Brava, té un paisatge privilegiat i són nombroses les referències literàries i pictòriques als seus pobles. Josep Pla i Dalí són l'escriptor i el pintor empordanesos més coneguts. La costa és també coneguda pel vent fort i fred que ve del nord, la tramuntana.

Aquest carrer és a la zona del Castell.

Empúries, c. d' — Va ser una antiga colònia grega fundada pels focues i posteriorment romana, ubicada a l'extrem sud del golf de Roses, al nord-est de l'actual municipi de l'Escala, al qual pertany, i al sud de Sant Martí d'Empúries (que havia estat capital a l'edat mitjana del comtat d'Empúries). S'estén des de l'antiga gola del riu Fluvià fins a tocar l'antic braç del Ter que desembocava al nord de l'Escala, a la platja del Rec del Molí.

Empúries va ser abandonada per la decadència de l'imperi Romà cap al segle V i després destruïda pels musulmans cap al segle X. Tot i que hi hagué algunes intervencions a la recerca de pedra per a les construccions i d'antiguitats per a col·leccions privades, no fou fins a meitats del segle XIX quan es va fer la primera actuació amb diner públic, que es va abandonar per manca de resultats i de finançament. És a partir de 1908 que van començar les excavacions organitzades de manera planificada i amb objectius predefinits, sota les ordres de Josep Puig i Cadafalch, operacions que continuen avui. Es considera que s'ha excavat menys d'un 25% del jaciment. Actualment el recinte és propietat de la Generalitat de Catalunya i les ruïnes formen

part d'un parc arqueològic. A dins del recinte hi ha l'antic convent de Santa Maria de Gràcia d'Empúries, pràcticament reconstruït durant la dècada del 1910, que allotja un museu monogràfic (MAC-Empúries) El conjunt arqueològic grec d'Empúries es troba en l'espera de ser reconegut com a Patrimoni de la Humanitat.

És un carrer que travessa el camí de Can Riera, en el barri amb el mateix nom.

Enric Borràs, c. d' — Enric Borràs i Oriol (Badalona, 1863 – Barcelona, 1957). Actor de teatre català, considerat el més representatiu de la seva generació.

De família humil (el seu pare era traginer) va voler dedicar-se al teatre. Va estrenar nombroses obres dramàtiques i el 1897 el paper de Manelic de *Terra baixa* d'Àngel Guimerà, el va consagrar. Va ser també el gran creador d'*El místic* de Santiago Rusiñol. Va treballar a Barcelona i llargues temporades a Madrid fent teatre en català o traduint les obres al castellà. També va viatjar per Amèrica llatina.

Enric Borràs, ptge. d' — *Vegeu carrer d'Enric Borràs*

El passatge, al Carrer de Dalt, és a tocar del carrer.

Ernest Lluch, pl. d' — Ernest Lluch i Martín (Vilassar de Mar, 1937 – Barcelona, 2000). Economista i polític català. Doctor en Ciències Econòmiques per la Universitat de Barcelona, va estudiar a la Universitat de La Sorbona, a París. Va ser militant del PSC i un dels fundadors del PSPV (Partit Socialista País Valencià).

Quan era professor ajudant a la Universitat de Barcelona va ser expedientat, detingut i expulsat en diverses ocasions per la seva activitat política antifranquista. L'abril de 1980 va ser elegit portaveu del PSC al Congrés de Diputats i, després de les eleccions de 1982, fou nomenat per Felipe González ministre de Sanitat i Consum. Com a fita important d'aquest mandat, se'l considera el pare intel·lectual de la "Ley General de Sanidad" de 1984, on es posen les bases legals de la universalització de l'atenció sanitària. El maig de 1986 es va retirar de la primera fila política per tornar a la càtedra d'Història de Doctrines Econòmiques de la Universitat de Barcelona. En 1989 va ser nomenat rector de la Universidad Internacional Menéndez Pelayo (UIMP), amb seu a Santander. Lluch va treballar per descentralitzar els cursos d'estiu d'aquesta universitat. Va ser assassinat per ETA el 21 de novembre del 2000.

Trobem aquesta plaça al centre del poble, al costat de l'institut.

Espronceda, c. d' — José de Espronceda Delgado (Almendralejo, Badajoz, 1808 – Madrid, 1842). Escriptor del romanticisme espanyol i diputat progressista en les *Cortes Generales*. Va ser perseguit per la seva ideologia. El seu estil literari, que té una forta influència de Lord Byron, es caracteritza pel ritme dels versos, les exclamacions sentimentals i una atmosfera de misteri i exotisme.

Espronceda dedica les seves composicions a personatges marginals, foscos, que ell lloa com a lliures i vius, oposats a la burgesia que anul·la l'originalitat de la persona. Les seves obres més destacades són: *El estudiante de Salamanca*, *El Diablo Mundo* i *Canciones*, en què recull la seva poesia breu. Les més populars de les poesies que va escriure són les cançons *El mendigo*, i sobretot, *El Pirata*, que van ser memoritzades a l'escola per diverses generacions al segle XX.

El carrer és al barri de Can Riera.

Esquirol, c. de l' — Gènere de mamífers de l'ordre dels rosegadors, de la família dels esciúrids, de cua llarga i peluda i dits forts amb ungles corbes i punxegudes que els faciliten enfilarse als arbres. Una varietat són els esquirols voladors, que poden saltar i planar. Pels indrets del municipi algunes vegades se'n veuen. El carrer de l'Esquirol el trobem al barri de Can Falguera.

Estació, c. de l' — Indret on s'aturen els vehicles (autobusos, trens) per un cert temps en el camí que recorren perquè en puguin fer ús els passatgers o les mercaderies per al seu trasllat.

Al poble, el nom del carrer, al costat de l'Ajuntament, respon al fet que és al barri antic de l'Estació. L'edifici de l'estació, ja desaparegut, estava ubicat molt a prop del carrer, a la cantonada del passeig de la Carrerada amb l'avinguda Catalunya.

Falguera, c. de la — El nom del carrer ve determinat perquè és just tocant la masia de Can Falguera, una de les més antigues del poble (segle XIV), que ara és de propietat de l'Ajuntament destinada a equipaments culturals. La masia ha tingut diferents rehabilitacions (la façana és de 1920), l'última molt recent, d'aquest segle, ha estat finançada per fons europeus. La masia i l'escut de llinatge dels Falguera figuren al catàleg de Patrimoni com a Béns a protegir.

Sembla que l'origen del topònim podria donar-se al fet que en als terrenys que envoltaven la masia hi havia hagut moltes falgueres.

Farell, c. del — Mas del municipi de Caldes de Montbui situat a uns 4 km al nord-oest de la vila, dalt la carena del Montmajor. Habitualment el massís s'anomena *el Farell*.

El carrer és a la zona del Castell – Tenda Nova.

Farigola, c. de la — Mata perenne de la família de les labiades (*Thymus vulgaris*), molt aromàtica, de fulles linears petites i flors blanquinoses en inflorescències capituliformes. És molt aromàtica. En infusió (coccí) té efectes medicinals i s'utilitza com a tònic i com a estomacal. Originària de la zona mediterrània, és molt comú a Catalunya i la trobem pel poble. Creix espontàniament o es conrea.

Troblem aquest petit carrer a Can Falguera, entre el del Bosc i el de Can Torrents.

Federico Garcia Lorca, pl. — (Fuente Vaqueros, Granada, 1898 – entre Víznar i Alfecar, Granada, 1936). Poeta, dramaturg i prosista andalús, també conegut per la seva destresa en altres arts com la música i la pintura. Adscrit a l'anomenada *generació del 27*, és el poeta de major influència i popularitat de la literatura espanyola del segle XX. Com a dramaturg, se'l considera un dels millors del teatre espanyol del segle XX.

Era fill de família benestant que el va educar des de nen en l'amor a les arts. Va estudiar a la *Residencia de Estudiantes* de Madrid, lloc de trobada dels intel·lectuals i artistes més avantgardistes del moment. Es va llicenciar en Dret a Granada però no va exercir. Ja des de ben jove escriu i deixa patent la seva empenta. Quan el 1929 marxa a Nova York ja havia publicat les seves obres més conegudes: *Mariana Pineda*, *Canciones* i *Primer romancero gitano*. A la metròpoli americana, va escriure el seu famós *Poeta en Nueva York*. Durant la Segona República va dirigir la companyia de teatre *La Barraca*, amb la qual va representar sobretot obres clàssiques del segle d'or espanyol. Aleshores és quan escriu *Bodas de Sangre* i *Yerma*. Després escriurà la famosa *La casa de Bernarda Alba*.

Políticament afí al Front Popular i obertament homosexual, dos delictes intolerables pels franquistes, un mes després del cop d'estat de Franco, després d'una denúncia anònima, va ser detingut i afusellat, el 16 d'agost de 1936, quan només tenia 38 anys. La recerca de les seves restes ha estat un referent en l'aplicació de la Llei de Memòria Històrica.

La plaça en el seu honor és al costat del carrer de Can Cortès i s'accedeix des del Camí Reial. Va ser inaugurada el novembre de 1998.

Ferrers, c. dels — Persones que treballen el ferro o que fabriquen objectes de ferro.

Al poble, com que antigament hi havia molts animals de tir, es necessitaven per ferrar els animals, una professió que, per a aquesta pràctica, ha desaparegut en deixar de ser un poble agrícola i de pagesos.

Ferrers, ptge. dels — (*Vegeu carrer Ferrers*)

Aquest passatge és al costat del carrer al polígon industrial Can Boada Nou. En aquest polígon hi ha diversos carrers amb noms d'oficis.

Figueres, c. — El nom del carrer respon al fet que és on es troba Can Figueres, una de les masies més antigues del municipi. Als terrenys de conreu al voltant de la masia, a prop de Can Torrents, es van trobar jaciments ibers i romans que estan dipositats al Museu Parroquial (consten al Catàleg de béns a protegir POUM).

Molt probablement el topònim Figueres té el seu origen en què pels voltants de la masia antigament hi podia haver moltes figueres. El carrer és al barri de Can Falguera.

Filiprim, c. del — Va ser un dels programes emblemàtics de la història de TV3. Es tractava d'un concurs espectacle presentat inicialment per Josep Maria Bachs i posteriorment per Jordi Estadella, que es va emetre des de l'any 1986 i durant tres temporades a la televisió catalana. Amb molta freqüència, el seu presentador anomenava Palau de Plegamans en to irònic i divertit, potser per la sonoritat del nom (encara no s'havia fet el canvi de nom al poble). El programa va coincidir amb el desenvolupament urbanístic del municipi i va contribuir a donar a conèixer el poble, una mena de publicitat.

L'equip del programa de Filiprim va estar convidat a mitjan de la dècada dels vuitanta del segle XX a la festa que es va fer al poble pel bateig de la parella de gegants que va comprar l'Ajuntament i que porten per nom *El Diable de la Pedra Llarga* i *La mestressa de Can Cortès*, en homenatge a l'antiga llegenda local sobre la Pedra Llarga, el dimoni portant les pedres per fer el pont de Martorell i la mestressa de Can Cortès.

Arran del programa, en Josep Maria Bach va presentar les campanades del cap d'any de 1988 des de l'església de Sant Genís per a tot Catalunya, un esdeveniment que va provocar un cert enrenou divertit al poble.

El trobem al barri del Carrer de Dalt.

Flequers, c. dels — Persones que fan pa o en venen.

El carrer es troba a la plana de Can Maiol.

Florida, c. — Acció de florir les plantes. El carrer és a la zona dels Turons.

Folch i Torres, av. de — Josep Maria Folch i Torres (Barcelona 1880 – 1950). Novel·lista, narrador i autor teatral, l'escriptor més popular a Catalunya en la seva època. A través de les *Pàgines viscudes* publicades en el setmanari *En Patufet*, de les novel·les per a joves i del teatre per a infants (va ser el creador del teatre català infantil) va ensenyar a llegir en català a diverses generacions.

Nascut en una família benestant amb inquietuds artístiques (tots els seus germans van tenir activitats relacionades amb les arts), va començar a estiuejar a primers del segle XX al poble. Com que li va agradar, va comprar uns terrenys i es va construir una casa (1924-1925), que esdevindria el lloc d'estiueig de la família i residència principal en les èpoques més dures de la Guerra Civil i bombardejos de Barcelona. Més tard, hi viuran alguns dels seus descendents. La torre de la casa ara és propietat de l'Ajuntament. A la casa de Folch i Torres, alguns nens del poble van començar a rebre classes en català. Als jardins que queden a tocar l'avinguda Catalunya, s'hi va arribar a fer un escenari amb platea on es representaven les seves obres de teatre. Molta de la seva obra literària va ser escrita al poble.

Va començar a publicar de manera regular des de molt jove. Va col·laborar amb diferents mitjans com ara: *El Poble Català*, *Joventut i D'Ací i d'Allà*, i va dirigir la revista *L'Atlàntida* i el setmanari *La Tralla*, des d'on va llançar campanyes nacionalistes. Folch i Torres tenia una activitat política catalanista activa, fou secretari del grup polític Unió Catalanista i de l'entitat cultural Orfeó Català. A causa del seu posicionament polític es va exiliar a França entre el 1905 i 1908. Va fundar *Els pomells de Joventut* de Catalunya.

Entre les novel·les en trobem d'estil naturalista i de caire psicològic: *Lària* (1904), primer premi del concurs de novel·les de *L'Avenç*, *Joan Endal* (1909), la més reeixida, i *Vers la llum*. A finals de 1909 Bagunyà, l'editor d'*En Patufet*, la primera revista infantil en català que gaudia d'una gran repercussió en aquells moments, li va encarregar una novel·la per publicar en el suplement, com una sèrie. El resultat va ser *Aventures extraordinàries d'en Massagran*. De seguida, a causa del gran èxit, va entrar a treballar a la redacció del setmanari, el qual dirigirà en tornar de l'exili. El 1915 hi publica una historieta amb el títol *Pàgines viscudes*; fins al 1938 n'hi publicarà centenars (il·lustrades sempre pel dibuixant Joan G. Junceda). Aquestes historietes tindran un gran èxit de vendes (*En Patufet* venia 65.000 exemplars setmanals) i van contribuir a la normalització de la llengua catalana. Per a la Biblioteca Patufet, escriurà diverses novel·les d'aventures. És un dels escriptors catalans més prolífics: va escriure desenes d'obres de teatre, diverses novel·les i moltíssims contes, poesies i prosa publicats en premsa. La seva obra de teatre *Els Pastorets* és la més representada del teatre català.

Josep Maria Folch i Torres és la persona més homenatjada al poble. El seu nom el porta un dels col·legis i en el nomenclàtor hi figuren una avinguda i un carrer, en el qual hi ha un monòlit en la seva memòria (ubicat al costat de l'Escola Bressol Patufet). La Fundació Folch i Torres, que té la seu al castell, té cura de l'arxiu.

L'avinguda és l'accés des de l'avinguda Catalunya al barri de Can Falguera. Al començament, separant els dos carrils, hi ha col·locada una gran pedra que van instal·lar els promotors de la zona nord de la urbanització, Tomàs Farnés i Francesc Casajuana com indicador de l'accés a la promoció d'habitatges. Quan el 1980, amb motiu de la celebració del centenari del naixement de l'escriptor, la Junta de l'Associació de Veïns de Can Falguera va proposar posar el nom al carrer, a la pedra s'hi va col·locar una placa commemorativa.

Folch i Torres, c. de — (Vegeu *avinguda Folch i Torres*).

El carrer és al centre del poble i n'és un dels més antics. L'Escola Folch i Torres és en aquest carrer. El 1988 l'Ajuntament li va dedicar el monument commemoratiu que hi ha al final, en la plaça d'intersecció amb el carrer Sant Miquel i l'avinguda Diagonal. Es tracta d'un monòlit prismàtic de formigó obra de Lorenzo Lanz Rodríguez i Montserrat Faura Oriol.

Foment, c. — Acció de fomentar, promoure la creixença d'alguna cosa: l'agricultura, el comerç, l'educació... En l'àmbit administratiu, l'acció que té la finalitat de protegir o promoure determinades activitats dels particulars o de les entitats públiques que per la seva naturalesa o finalitat contribueixen directament a la satisfacció de l'interès públic.

El carrer és a tocar del polígon industrial Can Cortès i rep el nom pel Foment de la indústria.

Font, c. — Indret on l'aigua subterrània brolla o surt a la superfície de la terra. També, construcció de pedra, de rajola, de ferro, etc., proveïda d'una o més canals o aixetes per on surt l'aigua.

El municipi ha estat ric en fonts, llocs on antigament la gent anava, no només per agafar aigua potable, sinó també per berenar o passar l'estona. Entre d'altres hi havia les de Can Cerdà, Can Duran, Can Pujol, Ca l'Aiguader i la del Menut de Can Ral.

El carrer es troba molt a prop de les fonts de Can Pujol i de Sant Roc, per les quals va rebre el nom.

Forja, c. de la — Acció de forjar, és a dir, procediment de conformació de metalls que consisteix a variar la forma d'una peça metàl·lica per compressió, en calent, entre dues superfícies dures, l'una fixa i l'altra mòbil. Abans era una activitat que es feia manualment, ara és una activitat industrial.

Trobem el carrer com un lateral de l'avinguda dels Països Catalans, al Polígon industrial Riera de Caldes.

Forn de Vidre, c. — Masia situada al Camí Reial actualment en estat de ruïna. Adossada a la masia es troben les restes d'una petita capella d'estil gòtic (dedicada a Santa Helena), molt deteriorada i reformada després d'haver-la fet servir com a magatzem d'estris agrícoles. Segons la tradició popular, la masia del Forn del Vidre es va construir al segle XIV amb les restes de l'antiga església o capella de Sant Joan (que no se sap on era). La masia es dedicava a fabricar i vendre ampolles de vidre i disposava d'un taller de bufat i fosa. Hi ha una teoria que diu que és probable que la vil·la romana que es va situar a la vall de la riera de Caldes fos emplaçada a la masia del Forn del Vidre, ja que s'hi han trobat vestigis. La masia està protegida com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). El carrer es troba al Carrer de Dalt a tocar Can Puig-Oriol.

Gabriel Celaya, c. de — Rafael Múgica Celaya (Hernani, Guipúscoa, 1911 – Madrid, 1991). Poeta basc en llengua castellana de la generació literària de postguerra. Va ser un dels representants més destacats de la denominada «poesia comprometida».

Es va llicenciar en Enginyeria Industrial a Madrid, ciutat on va viure a la *Residencia de Estudiantes*. En aquest centre va conèixer els principals intel·lectuals avantguardistes de l'època, entre d'altres, Federico Garcia Lorca. Aquesta estada el va influir molt. L'any 1957 va rebre el Premi de la Crítica de Poesia castellana per *De claro en claro*. Va ser Premi Nacional

de les Lletres Espanyoles el 1986. Al principi, feia servir un pseudònim, ja que la seva família no acceptava que fos escriptor. Les seves poesies de protesta politicosocial (estava afiliat al Partit Comunista) es van popularitzar durant els últims anys del franquisme i la transició gràcies a les adaptacions musicals de cantautors com Paco Ibañez.

Va ser un autor molt prolífic. Entre les obres més importants hi ha: *La soledad cerrada*, *Las cosas como son*, *Se parece al amor* i *Poesia Urgente*.

El carrer és a la Pedra Llarga (a prop de l'institut escola Can Periquet).

Gaig, c. del — Ocell de la família dels còrvids (*Garrulus glandarius*), de plomatge marró i gris clapejat de blau, blanc i negre, comú als boscs. Pels indrets del poble es veu sovint. És al barri de Can Falguera.

Gall, c. del — Nom comú del mascle de diverses espècies d'ocells de l'ordre dels fasianiformes. Genèricament, s'anomena *gall* al gall domèstic, que té una cresta carnosa, tarsos esperonats, plomatge de coloració variable i cua arquejada. És típic el seu cant, *el quiquiriquic*, a determinades hores, especialment a la matinada perquè, pel que sembla, té un rellotge biològic.

Antigament, a les masies i cases del poble, gairebé tothom tenia galliner i en molts d'ells n'hi havia. A la popular llegenda del *Dimoni de la Pedra Llarga*, el gall té un paper important. És un dels carrers d'antiga nominació, als voltants dels anys seixanta del segle XX, al barri de la Pineda.

Gandesa, c. de — Municipi i cap de la comarca de la Terra Alta, que ocupa el seu centre geogràfic. Coneguda popularment pels seus vins. A Gandesa es parla el català occidental, una variant dialectal de la llengua catalana.

Gandesa posseeix el títol de “Molt lleial, heroica i immortal ciutat”, reconeixement que té a veure amb la seva història relativament recent, ja que al seu territori hi va tenir lloc, la Batalla de l'Ebre, que va ser la més llarga, la que més combatents va aplegar i la més sagnant de la Guerra Civil. Aquesta batalla va resultar ser l'enfrontament decisiu de la contesa que finalment va guanyar Franco i que significaria la fi de la Segona República. Algun jove del municipi va ser enviat al front de la batalla de l'Ebre. Un dels fills de Josep Maria Folch i Torres va morir en aquesta batalla, Jordi Folch i Camarasa.

Una de les cançons més conegudes sobre la Guerra Civil anomena la ciutat: *Ya sabes mi paradero* o *El frente de Gandesa*.

El trobem travessar del carrer de Montjuïc i del d'Oliana, a Montjuïc.

Garraf, c. del — És una de les quatre comarques barcelonines en què va quedar dividit el Penedès en la divisió comarcal de 1936. El nom prové de l'àrab "garrafa", que vol dir "sínia" o "lloc d'aigües abundants". Limita amb l'Alt Penedès pel nord; amb el Baix Llobregat per l'est; amb el Baix Penedès per l'oest i amb el mar Mediterrani pel sud. És la comarca més petita després del Barcelonès i està dominada per un massís esquerp i difícil de travessar, al peu del qual hi ha una petita plana urbanitzada. En aquesta plana hi ha un triangle urbà amb la base en la línia de la costa. Els vèrtexs són Sitges i Vilanova i la Geltrú, que és la capital de la comarca, i Sant Pere de Ribes a l'extrem superior.

El carrer és a la zona del Castell.

Garrigues, c. de les — Comarca lleidatana que integra 24 municipis i té una extensió de gairebé 800 km², cosa que la fa una de les més grans de Catalunya i una de les més despoblades, ja que en total no arriben a 20.000 habitants. La capital administrativa de la comarca és les Borges Blanques. Cal dir que la comarca administrativa pren el topònim de la comarca natural però no coincideix pas amb els seus límits, per la qual cosa hi ha alguns pobles que no tenen gaire de sentit de pertinença. La frontera de la comarca a la part meridional és en la carena de la conca del Segre. Les comarques que envolten les Garrigues són: el Segrià, l'Urgell i el Pla d'Urgell, la Conca de Barberà, el Priorat i la Ribera de l'Ebre.

El carrer és al barri del Castell – Tenda Nova.

Gessamí, c. del — Planta arbustiva de la família de les oleàcies, amb fulles ovalades, a vegades amb la punta molt allargada, de color verd molt intens. Les flors són blanques i oloroses, es fan servir en ornamentació i per a l'elaboració de colònies. Necessita temperatures càlides. N'hi ha unes 200 espècies, una d'elles autòctona dels Països Catalans, l'espècie *Jasminum officinale*. És freqüent als jardins del poble, i el carrer amb aquest nom el podem trobar a Can Parera.

Ginesta, c. de la — Arbust de la família de les papilionàcies (*Spartium junceum*), gairebé sense fulles, de branques verdes semblants a joncs i de flors grogues i oloroses. Flor de la ginesta.

Aquest carrer el trobem a Can Falguera

Girona, c. de — Capital d'una de les quatre províncies catalanes, que aglutina 221 municipis, i també de la comarca del Gironès. La ciutat es troba a la confluència de quatre rius: Ter, Onyar, Güell i Galligants, a una altitud de 75 m sobre el nivell del mar.

El seu nucli històric és un dels més reconeguts d'Europa i compta amb elements monumentals únics al continent. Està delimitat a l'est per l'anomenat Passeig de la Muralla, el camí de ronda de les antigues muralles, bastides primer pels romans al segle I aC i segle I dC (algunes restes de la qual encara es conserven), amb ampliacions carolíngies (segle IX) i de la baixa edat mitjana (s. XIV - XV). Entre els seus monuments destaquen el Call (antic barri jueu, un dels més ben conservats d'Espanya), les Cases de l'Onyar, al costat del riu, i a dalt de tot, la catedral, la nau de la qual és la més ampla del món en estil gòtic.

El carrer és a Montjuïc.

Goya, c. de — Francisco de Goya Lucientes (Fuendetodos, Zaragoza, 1746 – Bordeus, França, 1828). Pintor i gravador aragonès. La seva obra comprèn la pintura de cavallet i mural, el gravat i el dibuix. A Goya se'l considera un gran mestre. En totes aquestes facetes va desenvolupar un estil precursor del romanticisme i de les avantguardes pictòriques del segle XX, especialment de l'expressionisme.

Goya és un dels pintors més prolífics i conegut a l'àmbit popular. A Madrid va treballar com a pintor de cartons per als tapissos de la Reial Fàbrica de Tapissos de santa Bàrbara. Després treballarà per a la monarquia, el govern i l'aristocràcia fent-los desenes de retrats. Té quadres molt coneguts: *L'esmolet*, *El para-sol*, etc. Dins la seva obra, cal citar la famosa *La maja nua* (ja havia pintat *La maja vestida*), que va aconseguir una gran popularitat, en part per la polèmica

generada al voltant de la identitat de la dona retratada. De començaments del segle XIX daten també alguns dels seus retrats, que emprenen el camí cap al nou art burgès.

La seva obra reflecteix el convuls període històric en què va viure, particularment per les conseqüències de la Guerra de la Independència Espanyola (Guerra del Francès), de la qual han quedat la sèrie d'estampes *Els estralls de la guerra* on queden paleses les atrocitats de la lluita. Un cop acabada la guerra, el 1814, va pintar dos grans quadres arran dels successos del 2 de maig de 1808 que van establir un precedent tant estètic com temàtic pel que fa a la pintura històrica: *El dos de Maig de 1808 a Madrid* i *Els afusellaments del 3 de maig a la muntanya del Príncep Pius*.

El seu art culmina en una sèrie de pintures que va pintar a l'oli sobre el mur sec, bastant tètriques, i amb les quals va decorar la seva casa de camp (*la Quinta del Sordo*); són les anomenades Pintures Negres.

El carrer de Goya està ubicat a Can Riera.

Guatlla, c. de la — Ocell de l'ordre dels fasiàniformes i de la família dels fasiànids (*Coturnix coturnix*), de formes arrodonides i de color terrós llistat d'ocre i de negre. És comestible. Es tracta d'un ocell que es pot veure sovint pels voltants del poble. El carrer és al barri de Can Falguera.

Guilleries, c. de les — El massís de les Guilleries està situat al vèrtex entre la Serralada Prelitoral i la Serralada Transversal i forma part de totes dues serralades alhora. Se situa al límit de les comarques de la Selva i Osona, al voltant de la població de Sant Hilari Sacalm. Es tracta d'un massís poblat per alzinars i algunes suredes de caràcter mediterrani, i rouredes i fagedes, si bé en bona part han estat substituïdes per conreus forestals, principalment pins i avets. Assoleix la màxima alçada a Sant Miquel de Solterra o de les Formigues (1.204 m). Al massís hi ha els embassaments de Sau i Susqueda, al riu Ter. El Puig-l'Agulla, de 810 m d'altitud, separa les Guilleries de la plana de Vic.

El carrer és a l'extrem de Can Duran.

Hort del rector, c. — Aquest carrer està situat sota l'avinguda Catalunya, entre Can Cortès i la Pedra Llarga, en una zona on abans havia estat d'horts. És un carrer anomenat antigament i es creu que el nom respon al fet que algú, no se sap qui, hi devia cultivar l'hort per donar-li la collita d'hortalisses al rector de Sant Genís, ja que això era habitual en un poble com el nostre on la gent era molt practicant del catolicisme (els rectors no acostumaven a treballar l'hort).

Horta, c. d'— Terra de regadiu regular dedicada al conreu d'hortalisses, als fruiters, a les plantes o al farratge.

Al poble hi havia hortes i horts, ja que no hi havia problemes d'aigua, sobretot a les planes.

El carrer es troba a la Pineda.

Horts, c. dels — Terrenys de regadiu, no gaire extens, on es conreen especialment hortalisses i fruiters.

Aquest carrer, petit i sense asfaltar, és a la Sagrera, a tocar el torrent de Can Duran, lloc de terrenys de regadiu.

Hospitalet, c. de l' — L'Hospitalet de Llobregat és una ciutat de la comarca del Barcelonès, al marge esquerre del riu Llobregat. Limita a l'oest amb els municipis d'Esplugues de Llobregat, Cornellà de Llobregat i el Prat de Llobregat, i a l'est i sud amb la ciutat de Barcelona, amb la qual té una continuïtat de la trama urbana. És la segona ciutat de Catalunya en nombre d'habitants (268.000 el 2018), molts dels quals eren inicialment immigrants d'altres regions d'Espanya que van arribar a Catalunya a partir dels anys seixanta del segle XX. Forma part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

El carrer és al barri de la Pineda.

Hostal del Fum, parc de l' — És un recinte tancat de 35.000 m² amb vegetació autòctona: pins, alzines, pollancre i arbres de ribera, entre els quals creix una gran varietat de plantes com la farigola, el romaní, l'alfàbrega i altres espècies aromàtiques típiques de la vegetació mediterrània. Les zones arbrades s'alternen amb prats d'herba travessats per camins i un rierol que enllaça diversos estanys d'aigua. El parc és un espai de refugi de petits mamífers i nidificació d'ocells. S'hi han arribat a detectar unes 180 espècies d'ocells. És arran de la riera de Caldes al polígon industrial de la Riera de Caldes.

Al parc hi ha diverses escultures imitant l'art prehistòric i el monument a les víctimes del terrorisme, *l'Aire de la llibertat*, una escultura en bronze d'uns cinc metres d'alçada obra de Jesús Fructuoso Gómez, inaugurada el 2009. També hi ha un circuit complet de ferrocarril en miniatura amb una estació completa; el van construir els socis de l'associació Tren de Palau. Dins del parc hi ha un gran llac artificial d'aigua que recull les filtracions de la mina de Can Maiol, pensat per si les empreses del polígon industrial que hi ha a tocar en tinguessin necessitat en un moment concret. Al Camí Reial, en una de les entrades al recinte, es troba la masia de l'Hostal del Fum, de propietat municipal, que antigament era un hostal per allotjar els traginers i viatgers que anaven cap a Barcelona. Abans de fer-se el parc, l'Hostal del Fum havia estat un gran abocador. La masia consta al catàleg de Patrimoni com a bé a protegir.

Illes Balears, c. — Les Illes Balears són un arxipèlag de la Mediterrània occidental, format per quatre grans illes: Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera i diversos illots. Són reconegudes com a nacionalitat històrica i constituïdes actualment com a comunitat autònoma d'Espanya. El total d'habitants de les illes és al voltant d'un milió. El nom prové del grec, ja que les illes ja eren conegudes a l'Antiguitat clàssica. A l'edat mitjana van pertànyer a la Corona d'Aragó. A les illes es parla el català (en la seva variant balearica i característiques diferents a cada illa), i el castellà.

El carrer es troba al barri de Can Riera.

Indústria, c. de la — Conjunt d'activitats dedicades a la transformació de les matèries primeres, mitjançant maquinària, per tal d'obtenir béns manufacturats. Activitat econòmica típica de l'anomenat sector terciari.

El topònim del carrer respon a la seva ubicació, al polígon industrial Can Cortès.

Isaac Peral, c. d' — Isaac Peral Caballero (Cartagena, Múrcia, 1851 – Berlín, 1895). Científic, marí i militar espanyol (va ser professor a l'escola de l'Armada). Va inventar el submarí Peral (1885), prototip de submarí amb propulsió elèctrica i primer submarí de la història amb un sistema modern de llançament de torpedes. Com a militar, va intervenir en la Guerra de Cuba i en la Tercera Guerra Carlina i va ser condecorat pel seu valor. Va destacar en treballs i missions de caràcter científic. Va escriure *El tractat teoricopràctic sobre huracans*, una obra que aportava importants coneixements per a la navegació. Els últims anys de la seva vida va fer d'empresari i inventor, i va idear diversos productes relacionats amb l'enllumenat públic. El 1895 es va traslladar a la capital alemanya per tractar un càncer, però se li va complicar la malaltia per una negligència mèdica i va morir.

L'Ajuntament li va dedicar un carrer al polígon industrial Can Cortès en honor al seu invent i la seva actitud emprenedora.

Jardins de l'alcalde Florenci Nualart i Permanyer — (Palau-solità i Plegamans, 1894 – 1982). Alcalde del poble en temps de la Guerra Civil, des del mes de juny de 1937 fins a febrer de 1939, quan es va constituir el consistori del nou règim franquista.

El senyor Nualart, afiliat a ERC, ja havia format part del govern municipal des de l'any 1931 com a regidor. En temps de la Guerra Civil els ajuntaments estaven constituïts per persones designades per les organitzacions sindicals o partits polítics. Els anys en què va ser alcalde del municipi van ser molt problemàtics, ja que al poble també hi havia grups amb ideologies oposades molt actius (com a exemple, l'any 1936 les esglésies van ser incendiades, la de Sant Genís fins a la ruïna). Durant aquells dos anys va treballar perquè hi hagués una bona convivència entre els veïns.

Florenci Nualart era pagès, un ciutadà normal preocupat pels problemes socials i polítics del seu temps que s'havia afiliat a ERC, i que col·laborava en les activitats que s'organitzaven al poble. Li agradava el cant i fou president de la coral La Unió.

L'Ajuntament li va dedicar, el juny de 2014, els jardins que són al Centre Cívic (antic CAP). En el seu honor, s'hi va instal·lar una escultura amb una placa. Es tracta d'un relleu escultòric amb la imatge i el nom de l'alcalde fet en bronze, obra de l'artista local Miquel Truyols Rocabruna.

Jardins de M. Carrasco i Formiguera — Manuel Carrasco i Formiguera (Barcelona, 1890 – Burgos, 1938). Advocat i polític nacionalista català.

Des de ben jove va militar en la Lliga Regionalista i va ser regidor a l'Ajuntament de Barcelona. El 1922 participà en la fundació d'Acció Catalana i va crear *L'Estevet*, setmanari nacionalista en què es van publicar unes caricatures crítiques amb la dictadura de Primo de Rivera que el van portar a la presó. En proclamar-se la República el 1931 és nomenat conseller de Sanitat i Beneficència del govern de Catalunya (els jardins que se li dediquen al poble són els del Centre d'Atenció Primària, CAP). Mesos després, fou escollit diputat a les Corts Espanyoles, on destacà per la seva defensa de la integritat de l'Estatut de Núria i la llibertat religiosa.

L'any 1932 es va afiliar a Unió Democràtica de Catalunya. Iniciada la Guerra Civil el 1936, Carrasco i Formiguera es manté lleial a la República sense abandonar la seva ideologia democristiana i és perseguit per alguns sectors anarquistes i comunistes republicans. Per això, se'n va anar al País Basc, on va col·laborar amb el govern del lehendakari Aguirre. Va tornar a Catalunya després que Franco conquerís Guipúscoa el 1937. Com que encara continuaven assetjant-lo, va intentar exiliar-se i es va embarcar amb tota la família en un vaixell cap a

Biscaia, però la marina franquista va interceptar el vaixell i el va empresonar. En un judici sumaríssim va ser condemnat a mort. L'execució de la sentència es va demorar vuit mesos i, malgrat les gestions del Vaticà, va ser afusellat a Burgos l'agost de 1937.

Jaume Balmes, pl. — Jaume Balmes i Urpià (Vic, 1810 – 1848). Eclesiàstic i filòsof. És considerat el filòsof més important del segle XIX espanyol.

Va ingressar al seminari de Vic i estudià filosofia i teologia a la Universitat de Cervera. Fou ordenat sacerdot a Vic, on fou professor de matemàtiques durant uns anys. Després va viatjar per França i Anglaterra i es va interessar pel moviment intel·lectual francès i els problemes socials. Va tornar a Barcelona per dirigir la revista *La Sociedad*. En els seus escrits parla dels problemes econòmics, socials i religiosos espanyols i es manifesta partidari de la protecció de la indústria catalana i de l'agricultura. També és partidari de les associacions obreres com a instrument de pressió per al canvi social, cosa que va afavorir que el seu pensament assolís molt prestigi. Després va anar a Madrid (1844-1848) per tal d'influir més directament en la política espanyola, i va anar alternant els escrits filosòfics amb els polítics, en gran part centrats en els problemes socials de Catalunya. A Madrid va dirigir la revista *Pensamientos de la nación*, en la qual va desenvolupar el seu ideari: monarquia, unitat dels liberals i carlista. Va escriure diversos llibres de filosofia, entre els més importants, *El criterio i El protestantismo comparado con el catolicismo, en sus relaciones con la civilización*. Va ser membre de la Reial Acadèmia Espanyola i soci de l'Acadèmia de la Religió de Roma. La seva filosofia s'ha definit com la del sentit comú. Malalt, va tornar a Vic on va morir als 37 anys.

La plaça es troba a la Sagrera.

Jaume I, c. de — Jaume I d'Aragó (Montpeller, 1209 – Alzira, 1276). Jaume I, conegut com el Conqueridor fou sobirà de la Corona d'Aragó amb els títols principals de rei d'Aragó, rei de Mallorca, rei de València, comte de Barcelona, comte d'Urgell i senyor de Montpeller. Era fill de Pere II el Catòlic, rei d'Aragó i comte de Barcelona, i de Maria de Montpeller. Va començar a regnar a l'edat de 10 anys amb el suport del Consell Reial. Abans, entre els sis i els nou anys, va estar al castell de Montsó instruït pels cavallers templers. Està enterrat al Reial Monestir de Santa Maria de Poblet.

El seu regnat es va caracteritzar perquè va anar conquerint territoris i expandint-los per la Mediterrània; primer va expulsar els musulmans de Mallorca i després de València, on va crear regnes autònoms integrats a la Corona d'Aragó. Per a la conquesta de Mallorca, Jaume I va nomenar Ramon de Plegamans, el cavaller més important de la dinastia Plegamans, procurador per tal de preparar a Salou tot l'estol i proveïment per a l'expedició (a la sala de plens de l'Ajuntament hi ha un mural que ho commemora).

Jaume I era un home culte i intel·ligent que va afavorir els municipis i la burgesia. En les seves disputes amb la noblesa faria servir la doctrina jurídica romana revitalitzada per l'escola de Bolonya, que afirmava la supremacia del príncep. Va organitzar el Consell de Cent, l'òrgan de govern municipal de Barcelona. Va promoure el llibre del *Consolat del mar*, compendi de dret marítim. Al seu regnat es va produir el naixement de la consciència territorial en la Corona d'Aragó, especialment als estats fundacionals d'Aragó i de Catalunya. Quan va morir, els seus fills van tenir importants disputes territorials per l'herència.

El carrer que li va dedicar l'Ajuntament és després de Can Cladelles, a tocar el camí de Santa Magdalena d'accés a la comanda templera (Jaume I havia estat instruït de nen pels templers i va ser un protector de l'orde tota la vida).

Joan Fuster, c. de — Joan Fuster i Ortells (Sueca, València, 1922 – 1992). Escriptor valencià en llengua catalana, figura clau del nacionalisme valencià contemporani; ell va popularitzar el terme de *Països catalans*. Es considera un dels assagistes en català més importants del segle XX.

Va ser reconegut popularment per la seva obra principal, l'assaig històric *Nosaltres, els valencians*, el llibre més influent, i per *Qüestió de noms*, publicats el 1962, en els quals parla del terme *Països Catalans*. La seva tasca investigadora i editorial abasta diferents facetes i camps de coneixement, incloent-hi la lingüística, la història, la filosofia i el turisme. A partir de la dècada dels seixanta del segle XX, va esdevenir un referent cívic al País Valencià en el moviment de represa i normalització del valencià i una figura clau en el debat sobre la identitat valenciana. També el trobem al Carrer de Baix, amb els escriptors contemporanis.

Joan Maragall, c. de — Joan Maragall i Gorina (Barcelona, 1860 – 1911). Poeta i escriptor català, figura cabdal dins la poesia modernista del canvi de segle (del XIX al XX). El 1894 va guanyar els Jocs Florals amb *La sardana*. Una de les seves obres fonamentals és *Visions i cants*, amb la qual es va consagrar. Es considera hereu de Verdaguer i el poeta més gran en llengua catalana.

Fill d'un empresari tèxtil, va estudiar Dret, però va decidir dedicar-se al periodisme i la literatura. El 1893 fou elegit membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres i publicà *La vaca cega*, obra mestra de la poesia catalana. Més endavant va escriure: *Visions i cants*, *Las madres del alma*, *L'oda nova a Barcelona*, etc.

Membre de la intel·lectualitat culta de la Barcelona de la Renaixença, va fer una defensa de l'espontaneïtat i de la recerca de la simplicitat i va desenvolupar la «teoria de la paraula viva», que va crear escola. Va escriure en prosa més de 450 textos, entre articles, assaigs, discursos, semblances biogràfiques i pròlegs, però el que li va donar fama va ser la poesia. La seva activitat com a periodista al *Diari de Barcelona* i *La Veu de Catalunya* li va permetre projectar una opinió que va tenir una important influència social, sobretot quan va qüestionar la burgesia arran de la crisi de la Setmana Tràgica (1909). Va traduir al català obres de grans autors alemanys, ja que dominava aquest idioma.

En el vessant personal, Joan Maragall va ser un home d'arrels religioses i una forta implicació política. Va mantenir una important relació epistolar amb Unamuno.

El carrer és al barri Carrer de Baix.

Joiers, c. dels — Persones que fan joies o joiells, o en venen. Carrer del polígon industrial Riera de Caldes.

Josep Brunés, *Tabaquet*, c. de — Josep Brunés Olive (Palau-solità i Plegamans, 1910 – 1996). Empresari de la construcció i mestre d'obra (paleta). Va fundar l'empresa Construccions Brunés i va edificar un bon nombre de cases al poble. Entre les seves construccions cal remarcar la de l'església de Sant Genís. Va treballar també a les escoles del passeig de la Carrerada i és l'autor de la volta catalana de l'escala de Can Cortès. Molts dels paletes del municipi van aprendre l'ofici amb ell. La seva empresa va tenir una estructura considerable, en els bons temps van treballar-hi una seixantena de persones.

El senyor Brunés era un home proper i molt conegut al poble. El sobrenom de *Tabaquet* li venia del seu pare, que era molt fumador i feia servir aquesta expressió.

L'Ajuntament li va dedicar un carrer al centre del poble a començament d'aquest segle. Havia viscut a la Carrerada en la casa d'estil noucentista Can Tabaquet.

Josep Tarradellas, c. de — Josep Tarradellas i Joan (Cervelló, 1899 – Barcelona, 1988). Polític català, president de la Generalitat de Catalunya a l'exili des de 1954 fins a 1977, i de la Generalitat provisional des d'aquesta data fins a 1978.

Les seves conviccions catalanistes i d'esquerres el van portar a participar en l'oposició republicana contra la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) com a militant de diversos grups que, el 1931, es van integrar en la coalició Esquerra Republicana de Catalunya, de la qual va ser secretari (1931-1936). Fou diputat de les Corts espanyoles quan es va aprovar el primer Estatut d'Autonomia de Catalunya (1932), també diputat del Parlament català, conseller de Governació i Sanitat i estret col·laborador del primer president de la Generalitat de Catalunya, Francesc Macià. No obstant això, va ser expulsat del govern i del partit per desavinences polítiques amb Francesc Macià el 1933. Més tard va ser empresonat per la seva implicació en la Revolució de 1934 contra el govern dretà de la República. Va tornar a Esquerra Republicana i, després del triomf electoral del Front Popular el 1936, va tornar a entrar al govern de la Generalitat com a conseller de Serveis Públics, d'Economia i de Finances, i més tard com a Conseller Primer. El febrer de 1939, amb la Guerra Civil perduda, Tarradellas va partir a l'exili a França (va refusar ser ministre del govern de la República Espanyola a l'exili). El 1954 Josep Tarradellas fou elegit president del govern català a l'exili en dimitir Josep Irla per motius de salut. En morir el dictador Franco i iniciar-se la transició a la democràcia a Espanya, Tarradellas va tornar a Barcelona. Prèviament, Adolfo Suárez va reconèixer la legitimitat del càrrec en nomenar-lo president d'un govern preautonòmic de coalició encaminat a restablir l'autogovern català. El 17 d'octubre de 1977 fou nomenat president de la Generalitat i el 23 d'octubre, des del balcó del Palau de la Generalitat, va cridar a la multitud que omplia la plaça de Sant Jaume la seva coneguda frase: “Ciudadans de Catalunya, ja soc aquí”.

No obstant això, un cop aprovat el nou Estatut (1979), les eleccions catalanes van donar el poder a la coalició de centredreta encapçalada per Jordi Pujol (1980), moment en què Tarradellas es va retirar de la vida política. El 1986 se li va concedir el títol nobiliari de marquès de Tarradellas.

El carrer amb el seu nom és al centre, a tocar la plaça 1 d'octubre.

Juan Ramón Jiménez, c. de — Juan Ramón Jiménez Mantecón (Moguer, Huelva, 1881 – San Juan de Puerto Rico, 1958). Escriptor i poeta espanyol que va ser guardonat amb el premi Nobel de Literatura l'any 1956 pel conjunt de la seva obra, de la qual el llibre més conegut és *Platero i jo*, narració lírica que recrea la vida del ruc Platero.

Al principi volia ser pintor i va començar a estudiar Dret a la Universitat de Sevilla, però ho va deixar per la literatura. Va anar a Madrid l'any 1900, perquè les seves col·laboracions a la revista *Vida Nueva* van ser acollides amb entusiasme pels modernistes. Aquest any va publicar els seus dos primers volums de versos, *Ninfas i Àlmas de violeta*.

De caràcter melancòlic i depressiu, va passar diferents temporades en sanatoris de repòs. A Madrid va conèixer Zenobia Camprubí, espanyola educada als Estats Units, amb la qual es va casar. Ella va influir de manera determinant la seva trajectòria poètica, que aspirava a la precisió absoluta, tendència que influirà en els poetes de la Generació del 27.

En l'obra de Juan Ramón Jiménez va quedar reflectida la seva intensa vida sentimental, ja que va escriure sobre la relació que havia tingut amb diferents dones, així com la relació tempestuosa que mantenia amb la seva dona. Entre els seus llibres es troben *Libros de amor*, *Arias tristes o Jardines lejanos*. Va treballar en diferents editorials espanyoles. En esclatar la Guerra Civil, posicionat ideològicament amb la República, va ser nomenat agregat cultural a Washington. Després de viure als Estats Units i Cuba, es va instal·lar a Puerto Rico, on va ser professor a la universitat i es va dedicar a retocar gran part de la seva obra fins que va morir.

El carrer es troba a la Pedra Llarga, al costat d'altres carrers dedicats a escriptors i escriptores.

Juli Garreta, c. de — Juli Garreta i Arboix (Sant Feliu de Guíxols, 1875 – 1925). Compositor català, conegut com a compositor de sardanes.

El seu pare, que era rellotger i dirigia una cobla sardanista, el va formar en les dues disciplines. També ho va fer en Ramón Nori, director de la Sociedad Coral Gesòria. Garreta va aprendre piano i violí per poder ingressar en l'orquestra local de Vilanova i la Geltrú, ciutat on treballava com a rellotger i on va fundar un quintet. Anys més tard, l'any 1923, va decidir centrar-se en la faceta de compositor. A més, durant tota la vida, va treballar com a professor de música i pianista de cinema mut. Les seves primeres composicions van ser petites obres orquestrals. Aviat va començar a escriure sardanes, que després adaptà per a orquestra. Va ser conegut com "el Wagner de la sardana", ja que va compondre un total de vuitanta danses, entre les quals destaquen: *Primavera*, *La llar*, *La matinada*, *Llicorella* i *La pastora enamorada*, premiada a la Festa de la Música Catalana el 1920. L'any següent va guanyar de nou aquest premi amb *Suite empordanesa*, obra per a orquestra de cambra. En l'orquestració de les obres es deixa veure la influència de Richard Strauss. La seva producció va ser elogiada per compositors locals i estrangers, des d'Eduard Toldrà fins a Igor Stravinsky. Un dels seus més grans admiradors fou Pau Casals.

El poble li ha dedicat un carrer molt cèntric, de fet la plaça de l'Alzina cau a mig carrer.

Lledoner, pl. del — *Vegeu definició de carrer Lledoners*.

A la plaça, situada al barri de Carrer de Dalt, hi ha un lledoner de grans dimensions, gairebé centenari, declarat Patrimoni natural del poble. Aquest és l'origen del topònim.

Lledoners, c. dels — El lledoner (*Celtis australis*) és un arbre de la família de les cannabàcies originari del sud d'Europa, oest d'Àsia i nord d'Àfrica. És de capçada arrodonida i densa. Té les fulles asimètriques, serrades i aspres, i fruits negres comestibles però poc apreciats anomenats lledons.

Ara és un arbre que s'utilitza en ornamentació, cosa que fa que el puguem veure fàcilment a parcs, jardins, places i carrers, per l'ombra que dona l'ampla copa i per la seva gran resistència a plagues i malalties. És de creixement relativament ràpid i pot viure fins i tot centenars d'anys.

El lledoner és un arbre força habitual al poble. A les fitxes de Patrimoni natural n'hi ha documentats diversos exemplars, per les seves dimensions o antiguitat, a Can Boada Vell, Can Duran, Can Joan i el de la plaça del Lledoner.

El carrer es troba allunyat de la plaça Lledoners, al Turó Castell, on hi ha diversos carrers amb noms d'arbre.

Lleida, c. de — Ciutat de l'oest de Catalunya, capital de la província del mateix nom i de la comarca del Segrià. L'extens terme municipal, el més gran i poblat de la comarca, està format per la ciutat, les entitats municipals descentralitzades de Raimat i Sucs i 56 partides; les més properes a la ciutat conformen l'Horta de Lleida.

La ciutat està situada al voltant d'un turó esglaonat a la vora del riu Segre, conegut com el turó de la Seu, on s'ha desenvolupat la història de la ciutat. En aquest turó es troben els monuments més representatius: el castell del Rei o la Suda, la mesquita i la Seu Vella (antiga catedral romànica). El turó fou emmurallat en temps dels romans, aprofitant les estructures rocoses d'aquella zona i, posteriorment, s'hi van anar afegint la muralla musulmana (segles IX-X), la muralla medieval (XIV) i la fortificació militar al segle XIX. Tot això fa que la ciutat tingui una gran riquesa monumental.

Trobem el carrer a Can Riera.

Llevant, c. de — Punt de l'horitzó per on surt el Sol en els equinoccis, est, orient. També s'anomenen de llevant tots els vents de component est.

El carrer està situat en aquesta posició geogràfica, origen del seu topònim, al barri de Can Falguera.

Llibertat, c. de la — Estat o condició del qui és lliure (no esclau). En el llenguatge polític, una de les tres proclames de la Revolució Francesa: Llibertat, Igualtat, Fraternitat. És el bé més apreciat d'un sistema democràtic. Hi ha diferents tipus de llibertats: llibertat de premsa, llibertat de pensament, llibertat de moviment, etc. Aquest carrer és a la Serra de Can Riera.

Llibreteria, c. de la — És una paraula que ja no s'utilitza. Etimològicament ve de llibreter, la persona que comercia amb llibres. És sinònim de llibreria, o sigui, botiga on són venuts els llibres.

Trobem aquest carrer entre d'altres d'oficis artesanals, a Can Maiol.

Lliri, c. — Planta herbàcia, de la família de les iridàcies, amb fulles allargades, alçades, sovint ensiformes, dures, embeinadores, de 30 a 40 cm de llarg. Té el tronc central ramós, de 50 a 60 cm d'altura, flors grans de sis pètals blaus o morats i de vegades blancs, fruit capsular amb moltes llavors i rizoma baix i nuós. Hi ha diferents varietats: lliri blanc, lliri groc, etc.

Trobem el carrer al barri de Can Parera.

Llobregat, c. — El Llobregat és un dels principals rius de Catalunya. Neix a les fonts del Llobregat, a una altitud de 1.295 m, a Castellar de N'Hug (Berguedà), i desemboca al mar Mediterrani, al Prat de Llobregat, molt a prop de Barcelona. Tota la seva conca és en territori català i recorre les comarques barcelonines de nord a sud. El curs d'aquest riu ha estat molt aprofitat per la població per a diversos usos: agrícoles, industrials i de consum. El carrer està ubicat al polígon industrial de Can Cortès.

Lluís Companys, c. de — Lluís Companys i Jover (el Tarròs, Lleida, 1882 – Barcelona, 1940). Polític català d'ideologia catalanista i republicana. Va exercir també d'advocat. Fou president

del Parlament de Catalunya (1932-1933), ministre de marina del Govern de la Segona República Espanyola (segon semestre del 1933), president de la Generalitat de Catalunya (1934 i 1936-1940) i president d'ERC (1933-1934). És l'únic president de govern elegit democràticament que ha mort executat a l'Estat espanyol, per ordre del govern franquista (al Castell de Montjuïc).

Fill de família benestant pagesa, va estudiar Dret a la Universitat de Barcelona. Des de jove va tenir una activitat política important com a militant i dirigent del reformisme republicà a Catalunya i va militar en diversos grups nacionalistes. Amb Francesc Layret, entre d'altres, creà el Partit Republicà Català el 1917, que va perdurar fins al 1931. Fou cofundador de la Unió de Rabassaires i Altres Cultivadors del Camp de Catalunya (1922), de la qual va ser advocat assessor. Per la seva activitat política, fou detingut i deportat al castell de Maó el 1920, i uns anys més tard, l'any 1930, empresonat. Va participar en la Conferència d'Esquerres Catalanes (març 1931), de la qual neix Esquerra Republicana de Catalunya, i va formar part del seu directori en representació del Partit Republicà Català.

Companys va exercir molts càrrecs polítics, alguns de poca durada. Va ser regidor de l'Ajuntament de Sabadell (en el lloc de Francesc Layret quan aquest va ser assassinat), del de Barcelona, diputat de les Corts Espanyoles en dues ocasions, diputat de les Corts Catalanes, ministre de Marina del Govern republicà Espanyol, governador civil de Barcelona, president d'Esquerra Republicana i president de la Generalitat de Catalunya, càrrec que ocupà l'1 de gener de 1934 en morir el president de la Generalitat Francesc Macià. Va ser l'artífex de la controvertida llei de Contractes de Conreu, que fou anul·lada pel govern espanyol, en uns temps políticament molt convulsos.

Companys es va reafirmar cada cop més en el seu nacionalisme, que el portà el 6 d'octubre de 1934 a proclamar l'Estat Català dins la República Federal Espanyola i a viure directament els fets del *Sis d'Octubre*. Aquest intent secessionista va desembocar en l'empresonament dels membres del Govern Català i la suspensió de l'Estatut d'Autonomia de Núria. Condemnat a trenta anys de reclusió major pel govern radical-cedista de la República Espanyola, va complir part de la condemna al penal d'El Puerto de Santa María (Cadis). Alliberat per la victòria del Front Popular (febrer del 1936), fou elegit diputat pel Front d'Esquerres de Catalunya i ocupà de nou la presidència de la Generalitat. En produir-se el cop d'estat de Franco el juliol de 1936, treballà activament en la resistència de Barcelona i s'esforçà a mantenir l'equilibri de forces catalanistes amb Josep Tarradellas com a Conseller Primer. El gener de 1939, a punt de l'entrada de les forces franquistes a Barcelona, es va exiliar a França. Detingut per les forces del govern alemany a Baule-les-Pins (Bretanya) l'agost de 1940, li fou aplicada l'extradició i el van lliurar a Espanya. Després d'un consell de guerra sumaríssim, fou afusellat el 15 d'octubre de 1940 al Castell de Montjuïc. Des de 1985, les seves despulles reposen en un mausoleu al Fossar de la Pedrera.

El 29 de setembre de 2008, en un acte solemne a la Generalitat de Catalunya, la cònsol general d'Alemanya i el cònsol general francès a Catalunya, en representació dels respectius governs, van assumir la responsabilitat en la detenció i deportació del president Lluís Companys, lliurat al govern franquista.

Lluís Companys, pl. de — *Vegeu carrer Lluís Companys*.

El poble ha dedicat a Lluís Companys un carrer i la plaça. Al carrer hi ha l'institut Ramon Casas i Carbó. La plaça dedicada al seu honor és a la confluència de l'avinguda Diagonal i el carrer del Dr. Navarro. A la plaça, que es va inaugurar l'octubre de 1998, s'hi va instal·lar una escultura de l'artista local Núria Soley, en la qual hi ha una placa amb l'efígie de Lluís Companys feta en acer sobre ferro oxidat de l'artista local Miquel Truyols Rocabruna. En

aquesta plaça cada any, en l'aniversari del seu afusellament, es fa l'ofrena floral per part del Govern municipal.

Lluís Millet, c. de — Lluís Millet i Pagès (el Masnou, 1867 – Barcelona, 1941). Músic. Popularment conegut com *el mestre Millet*, va ser cofundador de l'Orfeó Català.

Va estudiar composició i piano i va dirigir el cor La Lira, de Sant Cugat del Vallès. El 1891, juntament amb Amadeu Vives (*vegeu carrer Amadeu Vives*), va fundar l'Orfeó Català. Dos anys més tard ambdós van ser nomenats directors perpetus. Va ser catedràtic de solfeig, teoria musical i conjunt vocal de l'Escola Municipal de Música de Barcelona, que va dirigir des de l'any 1930. Va fundar la capella de Sant Felip Neri, de Barcelona (1897) i en fou mestre. També ho va ser de l'escolania de la basílica de la Mercè (1906). El 1904 creà la *Revista Musical Catalana*. Va consagrar la seva vida a l'Orfeó Català, que va dirigir en l'estrena d'una gran quantitat d'obres. Fou autor de cants espirituals per a ús del poble, autor d'una vintena de goigs, de cançons per veu i piano i d'una sèrie d'obres corals, com *El cant de la senyera*, sobre un poema de Joan Maragall, i *Jovenívola*. Va treballar en l'harmonització de nombroses cançons populars catalanes i va deixar escrites moltes composicions. El carrer és a la Sagrera.

Major, c. — La més gran, la més important.

En la majoria dels pobles, el carrer Major és al centre. En aquest cas, es troba al barri de Can Falguera. El carrer comunica l'avinguda de Folch i Torres amb la masia Can Falguera, cosa per la qual podria considerar-se el més “important” del barri.

Mallorca, c. — És una illa del mar Mediterrani, la més gran de les illes Balears. Ocupa la posició central dins de l'arxipèlag i, amb una superfície de 3.640 km², és l'illa més gran d'Espanya. La seva capital és Palma. A Mallorca hi ha més de tres-centes platges al llarg dels seus 550 km de costa. El relleu està format per la serra de la Tramuntana, al nord-est, on es formen impressionants penya-segats i cales rocoses, en contrast amb les platges d'arena de la resta del litoral. El Pla és una fèrtil plana central. Mallorca és també una illa amb importants monuments, entre els quals: la catedral, el palau de l'Almudaina i el castell de Bellver. Tot plegat, més un clima mediterrani suau, l'ha convertit en un destí turístic internacional, el turisme és la principal font de riquesa. A l'illa es parla el català baleàric (a més del castellà).

Els primers testimonis humans a Mallorca daten del període primerenc del neolític. L'illa ha patit la invasió de diferents pobles al llarg de la història. Jaume I la va conquerir als musulmans el 1230 i concedí la *Carta de Franquesa de Mallorca* (una constitució política que va estar vigent fins al Decret de Nova Planta el 1714). Més tard, el 1262 va crear per al seu segon fill el regnat de Mallorca. Mallorca va tenir la consideració de regne dins l'estructura confederada de la Corona d'Aragó.

El carrer es troba al barri de Can Riera.

Manelic, c. d'en — Per la formació del nom del carrer (d'en Manelic), s'entén que està dedicat a un senyor Manel (Manelic n'és diminutiu). Hem de suposar que hi vivia o tenia costum de travessar-lo, i ja en el nomenclàtor en castellà apareixia com a *travesia de Manolito*. En fer-se en català, es va traduir per travessia d'en Manelic, fent servir aquest diminutiu aleshores molt famós per l'obra de teatre d'Àngel Guimerà, *Terra Baixa*. No s'ha pogut trobar informació sobre aquest senyor.

El carrer és antic, dels anys seixanta del segle XX. Està situat al barri de Can Falguera, tocant la masia del mateix nom. Cal pensar que aleshores hi havia carrers que, normalment abans que l'Ajuntament hi posés el nom, s'anomenaven amb el nom d'algun veí que hi vivia per facilitar-ne la ubicació, sobretot quan el carrer era lluny del centre de la població com és aquest cas. Després, quan s'havia d'anomenar oficialment el carrer, s'optava per mantenir-hi el nom popular.

Manlleu, c. — Municipi de la comarca d'Osona. Està situat al sector septentrional de la plana de Vic, la zona més deprimida. A causa d'aquesta situació, a l'hivern és molt freqüent la boira típica de la plana. El riu Ter ha definit els límits del paisatge del terme, poc accidentat, així com el desenvolupament urbà. És per això que popularment se l'anomena "*La Capital del Ter*". La creació del Canal industrial de Manlleu, entre els anys 1841 i 1848, va suposar el començament del procés d'industrialització a la ciutat, ja que va proporcionar electricitat a les tres fàbriques tèxtils que s'hi van instal·lar. Aquestes fàbriques han desaparegut, però ara n'hi ha instal·lades d'altres de diferents sectors i la base de l'economia del municipi és la indústria.

Les primeres evidències del poblament de Manlleu es remunten al neolític i s'hi han trobat jaciments ibers i romans.

Trobem el carrer al barri de Montjuïc, amb altres noms de ciutats catalanes.

Manresa, c. de — Municipi i cap de la comarca del Bages, a l'extrem sud del pla de Bages, a l'angle de confluència dels rius Llobregat i Cardener. És la ciutat més poblada de la Catalunya central. Està situada a 65 km de la ciutat de Barcelona i marca el límit entre l'àrea industrial als voltants de la capital catalana i l'àrea rural del nord. L'esplendor econòmica de Manresa va arribar al segle XIX, gràcies al desenvolupament de la indústria tèxtil.

El document més antic que es coneix que certifica l'existència històrica de la ciutat i del topònim és del segle IX. La seva història queda reflectida en una gran riquesa monumental. Entre els monuments, trobem la Seu i els ponts d'origen romà i medieval sobre el riu Cardener. El carrer Manresa el trobem al barri de la Pineda.

Maria Aurèlia Capmany, c. de — Maria Aurèlia Capmany i Farnés (Barcelona, 1918 – 1991). Escriptora, pedagoga i política barcelonina. Va destacar com a activista cultural, antifranquista i especialment feminista, lluitadora per la igualtat de la dona, àmbit en què va esdevenir pionera a Catalunya i referent per a les generacions posteriors.

Filla del folklorista català Aureli Capmany, estudia filosofia i inicialment es dedicà a l'ensenyament (va ser directora d'un institut de secundària a Badalona). Als anys quaranta va participar en activitats culturals clandestines i va entrar en contacte amb el grup d'intel·lectuals de la revista *Ariel* (1946-51). Amb una beca cursà estudis a la Universitat de la Sorbona.

La seva trajectòria literària abasta tots els gèneres: novel·la (també infantil i juvenil), assaig, teatre, conte, i va ser col·laboradora habitual en premsa i programes de ràdio i televisió. Va obtenir diversos premis i reconeixements, entre els més importants cal destacar: el premi Sant Jordi de novel·la l'any 1968 amb l'obra *Un lloc entre els morts*; el premi Joanot Martorell el 1948 amb *El cel no és transparent*; el premi Crítica Serra d'Or de literatura infantil i juvenil el 1982; el premi de la crítica Serra d'Or de teatre de 1972 i la Creu de Sant Jordi (1982).

L'any 1960 va cofundar l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, on va impartir classes i va dirigir representacions teatrals. Com a dramaturga, destaca especialment l'obra *Preguntes i respostes*

sobre la vida i la mort de Francesc Layret, advocat dels obrers de Catalunya (1970), que assolí un gran impacte en les nombroses representacions clandestines que se'n van fer. Dins el gènere de l'assaig, va reflexionar sobre el món de la dona amb obres com *Feliçment, jo soc una dona* o *La dona i Catalunya: consciència i situació* (1966). Les seves memòries estan recollides als volums *Mala memòria* i *Això era i no era*.

Fou regidora de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona (1983-87) i, fins a la mort, responsable de l'àrea de publicacions d'aquest ajuntament.

El carrer és al barri Carrer de Baix.

María Jesús Francés Bravo, c. de — (Villaherreros, Palència), 1902 — Granollers, 1990). Mestra de noies del poble des de 1930 fins que es va jubilar.

María Jesús Bravo va ser destinada de jove al poble (era funcionaria) per exercir de mestra. Va ser la mestra de les noies, de 6 a 14 anys, a les *escoles noves* (ara Escola Folch i Torres – edifici Sert) tota la seva vida laboral. Es va casar quan era relativament gran amb el senyor Antonio Rovira, també mestre de nois al poble. L'any 1955, pel vint-i-cinquè aniversari de la seva dedicació a l'ensenyament, l'Ajuntament li va fer un homenatge. Des que va arribar al poble amb 28 anys, sempre va viure a Palau-solità i Plegamans. Va morir el 16 de març de 1990 a l'hospital de Granollers. Moltes dones del poble van estudiar amb ella.

Com a curiositat, el cens escolar de 1935 era de 118 noies i 146 nois.

Aquest carrer, anomenat als anys vuitanta del segle XX, és el primer que l'Ajuntament va dedicar a una dona, en aquest cas, vinculada al poble, i quan encara vivia. És al barri de Can Puig-Oriol, a prop del carrer de Dalt i paral·lel a l'avinguda Catalunya.

Marina, c. — La regió de la terra pròxima a la mar, costa de la mar. És al Carrer de Dalt.

Masia, c. de la — Casa agrícola aïllada que té terres de conreu adscrites i característiques arquitectòniques iguals a les del mas (format d'explotació agrícola que va desenvolupar-se a l'edat mitjana, típica a Catalunya). Les masies són cases de dues o tres plantes, generalment amb teulades de dues vessants, però també n'hi ha d'un de sol, o de més complexes, de planta basilical, per exemple, amb un cos central més alt. El pis principal és destinat a habitatge, el superior a graners i la planta, a dependències agrícoles. Es considera la típica construcció tradicional catalana. Generalment són situades al pla.

Palau havia estat un poble de masies repartides pel terme municipal. Moltes d'elles encara hi són, algunes en mal estat de conservació; d'altres van anar a terra amb la creixent urbanització del municipi. L'Ajuntament ha reconegut la majoria d'elles anomenant carrers amb el seu nom o distingint els camins que hi accedeixen. Aquest carrer és al barri de la Serra de Can Riera.

Masia de Can Riera, camí de la — És el camí d'accés a l'antiga masia de Can Riera. Al costat hi ha la nova, que també es diu masia de Can Riera, té hort al voltant i ven al públic la collita.

La masia original de Can Riera és molt antiga, del segle XVI, i està en estat ruïnós. És de planta rectangular, que constava probablement de planta baixa i una planta pis. Està inclosa en el llistat de Patrimoni del poble com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Des de l'any 1470 ja està documentada l'existència dels Riera. En el fogatge (impostos) de l'any 1470 consta Bernat Riera; i l'any 1552 figura entre els noms de la casa el d'en Riera. El cognom se cita al llarg dels segles XVIII i XIX. A finals del segle XIX la finca tenia una extensió de dues-centes quarteres, que equivalen a unes seixanta-sis hectàrees.

Als camps que hi ha a prop de la masia, s'hi van trobar restes arqueològiques d'una vil·la romana de l'època imperial dels segles I – II aC.

Matagalls, c. del — Muntanya del massís del Montseny, de 1.698 m que està situada entre els municipis del Brull i Viladrau (Osona) i el del Montseny (Vallès Oriental). Al cim hi ha una creu de dimensions considerables dedicada a Mossèn Cinto Verdaguer. A la creu, entre altres plaques, n'hi ha una en record del també mossèn Jaume Oliveres, excursionista, en memòria del qual es va crear la coneguda travessa Matagalls-Montserrat. Des d'aquest cim es poden contemplar moltes muntanyes dels Pirineus, com per exemple el Cadí, el Puigmal i el Canigó. També, es pot veure una gran part de la Serralada Litoral, muntanyes dels Prepirineus (Pedraforca, Montsec o les Guilleries) i la plana de Vic.

El carrer Matagalls el trobem a la Tenda Nova.

Mataró, c. — És la ciutat més gran de la comarca del Maresme. Està situada al litoral mediterrani, entre la Serralada Litoral i el mar. La seva proximitat de Barcelona, uns 30 quilòmetres al nord-est, fa que sigui una ciutat atractiva per viure per a la gent que treballa a la capital catalana. La industrialització de la ciutat va començar l'any 1839 quan s'instal·là el primer motor a vapor per accionar una fàbrica tèxtil. Des d'aquell moment el sector tèxtil, d'antiga tradició artesanal, se situà al centre de l'activitat econòmica i va fer que la ciutat visqués un important creixement industrial, especialment a partir de la dècada dels setanta del segle XX. La industrialització de la ciutat va comportar l'arribada d'un bon nombre d'immigrants d'altres províncies espanyoles com ara Múrcia, Andalusia i Extremadura. Al marge de la indústria, a Mataró hi ha una important zona de conreu de regadiu. Des d'aquesta localitat va sortir el 1848 el primer tren de la península Ibèrica, amb el recorregut Mataró-Barcelona. L'origen històric de Mataró es remunta a l'època romana.

Com altres noms de ciutat, es troba al barri Montjuïc.

Maternitat d'Elna, pl. de la — Aquesta maternitat era una institució humanitària dedicada a ajudar dones, sobretot exiliades espanyoles de la Guerra Civil. Estava ubicada a França, en la localitat d'Elna, al Rosselló. Va ser fundada el novembre del 1939 per la mestra i infermera voluntària suïssa Elisabeth Eidenbenz. Hi van néixer uns 600 nadons, fills de refugiades de la Guerra Civil Espanyola que estaven internades en els camps de refugiats propers a Elna. També era coneguda com *la maternitat suïssa*, ja que era obra d'una fundació humanitària d'aquesta nacionalitat, anomenada Cartell d'Ajuda Suïssa als Nens de la Guerra Civil Espanyola. A la Segona Guerra Mundial va acollir dones jueves que fugien dels nazis. Va deixar de funcionar l'any 1944 quan els nazis la van tancar durant l'ocupació de França.

El nom de la plaça, que trobem a la zona nova del Carrer de Baix, va ser suggerit a l'Ajuntament per un veí del poble que havia nascut a la maternitat.

Menorca, c. de — És l'illa més septentrional de les illes Balears. Presenta una peculiar geografia i història natural i humana. El seu nom prové de les expressions llatines *Balearis*

Minor i *Minorica*, que és com la coneixien els romans pel fet que l'illa és la més petita de les dues grans Illes Balears. Quant a la llengua, a Menorca es parla (o ralla) el menorquí, forma que pren el català baleàric a l'illa. Des de 1993, Menorca és Reserva de la Biosfera (UNESCO).

Els primers pobladors de l'illa se situen a la prehistòria, dos mil anys aC. Com a curiositat, a finals del segle XVIII i durant uns pocs anys, l'illa havia estat dominada per Anglaterra, com també per França, fins que va passar a mans espanyoles.

El carrer el trobem a Can Riera.

Mercaders, c. dels — Persones que comercien a l'engròs amb tota mena de productes i amb un abast internacional, per oposició a botiguer, que comercia al detall. Trobem aquest carrer al polígon industrial Riera de Caldes.

Mercat, pl. del — Lloc on es troben els botiguers que venen diferents productes per facilitar la compra per part dels consumidors.

La plaça és al barri del Pla de l'Alzina. Està delimitada per les rambles del Sol i del Molí i pel carrer Filiprim. El topònim deriva del fet que al costat, s'hi celebra el mercat setmanal. Dins la plaça, l'any 2017 l'Ajuntament va crear el parc infantil de les Tres Bessones.

Mercè Rodoreda, pl. — Mercè Rodoreda i Gurguí (Barcelona, 1908 – Girona, 1983). Escriptora catalana que va rebre, entre altres guardons, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 1980. És considerada com a l'escriptora en llengua catalana contemporània més influent per la repercussió internacional de la seva obra, traduïda a més de trenta idiomes.

Filla única, el seu pare era amant de la poesia i li va transmetre des de ben petita l'interès per la literatura. La producció de Rodoreda comprèn tots els gèneres literaris: novel·la, poesia, teatre i conte, tot i que destaca especialment en la novel·la.

En 1938 va publicar *Aloma*, amb la qual obté el premi Creixell de novel·la, obra que reescriu i torna a publicar l'any 1969. El 1958 va guanyar el premi Víctor Català amb *Vint-i-dos contes*.

En acabar la Guerra Civil, s'exilia a França per consell de la seva mare, que temia que la seva filla pogués ser represaliada perquè havia treballat de traductora a la Generalitat i havia col·laborat amb revistes republicanes. En anar-se'n, Mercè Rodoreda es va separar del seu marit i va deixar el fill amb la seva mare, cosa que en alguns ambients fou criticat. Després mantindrà una relació sentimental amb Armand Obiols, escriptor del *grup de Sabadell*.

Als anys cinquanta del segle XX, va anar a viure a Ginebra i va treballar com a traductora a la UNESCO. Cinc anys més tard va escriure la primera novel·la de postguerra: *Jardí vora la mar*, a la qual segueix la seva obra més famosa, *La plaça del diamant*. Altres obres són: *Soc una dona honorada?*, *Mirall trencat*, o *Quanta, quanta guerra*. El 1972 torna a Catalunya i s'estableix a Romanyà de la Selva (Girona) on va seguir escrivint fins que morí. Tres anys després de la seva mort es va publicar *La mort i la primavera*, l'última novel·la, inacabada.

La plaça és al Carrer de Baix, a tocar el barri de la Pedra Llarga, molt a prop de l'escola Cann Periquet.

Merla, c. de la — Ocell de l'ordre dels passeriformes, de la família dels túrdids, d'uns 25 cm. El mascle té el plomatge negre i el bec i el cercle orbital d'un groc viu. La femella és bruna,

amb les parts inferiors esquitxades de negre. És omnívor i posseeix un cant bellíssim. Habita a arbredes, parcs, boscs i jardins a tot Europa, i és comuna arreu dels Països Catalans. Es pot veure sovint pels indrets del municipi. El carrer és al barri de Can Falguera.

Mestre Pere Pou, ptge. del — *Vegeu rambla del Mestre Pere Pou.*

El passatge és a tocar la rambla.

Mestre Pere Pou, rbla. del — Pere Pou (Manlleu 1940 – Barcelona 1986). Músic, director de la coral La Unió.

Pere Pou va ser un destacat director de la Societat Coral La Unió (coral que es fa fundar al poble l'any 1922) des de l'any 1965 fins al 1986. El mestre Pere Pou va realitzar una tasca molt important de renovació artística i d'orientació de la coral. Va renovar-ne el repertori clàssic per un de més modern i més adaptat a les veus. La coral La Unió havia estat molt important al poble i havia arribat a tenir una gran quantitat d'integrants, primer gairebé només homes i després homes i dones, però ja estava en un punt una mica decadent quan va començar a dirigir-la el mestre Pou, per la qual cosa la tasca de renovació va ser molt important. Va morir molt jove, als 46 anys, mentre encara era director de la coral. Aquest fet va influir perquè l'Ajuntament volgués homenatjar-lo anomenant aquesta rambla amb el seu nom.

A la intersecció de la rambla del mestre Pere Pou amb el carrer de Can Cortès, l'any 1988 s'hi va instal·lar una escultura en la seva memòria. Es tracta d'una nota musical (semifusa) situada sobre un monòlit.

Metal·lúrgia, c. de la — Branca de la ciència i de la tècnica que estudia els procediments per a l'obtenció dels metalls i llur transformació i elaboració per ser utilitzats. És al polígon industrial de la Riera de Caldes.

Mig, c. del — És un nom de situació geogràfica, *en el mig*: entre una cosa i una altra.

En el cas d'aquest carrer, situat al barri de Can Falguera, no se sap ben bé a què es refereix, segurament al fet que és aproximadament al mig entre el final del terme municipal del municipi i el camí de la Serra, el que vindria a ser al mig del barri, però és possible que hi hagi altres explicacions.

Migdia, c. del — Instant en què el Sol arriba a la culminació superior. Les dotze del dia.

Aquest carrer d'orientació és antic i ja es coneixia amb aquest nom abans que l'Ajuntament l'anomenés oficialment, perquè és a migdia. Quan es va posar el nom, aquest carrer era pràcticament l'últim del nucli urbà i aleshores l'orientació geogràfica tenia molt sentit per a la gent. El carrer és a tocar del polígon industrial Can Boada Nou i de la urbanització de la Plana de Can Maiol, zona que es va urbanitzar a partir dels anys vuitanta del segle XX.

Minerva, c. — Deessa romana de la saviesa, les arts i l'estratègia militar, a més de ser la protectora de Roma i la patrona dels artesans. Es correspon amb Atena en la mitologia grega. Va formar amb Júpiter i Juno l'anomenada tríada capitolina (els tres deus principals), que tenia el temple al cim del capitolí.

Minerva, ptge. — *Vegeu Minerva, carrer.*

El passatge, de nova denominació, és al barri de Can Maiol, paral·lel a l'avinguda Catalunya, al costat del carrer del mateix nom i molt a prop de la masia de Can Maiol (Fundació Arqueològica Clos).

Miquel Martí i Pol, c. de — Miquel Martí i Pol (Roda de Ter, 1929 – Vic, 2003). Poeta, escriptor i traductor català. És un dels escriptors més populars del segle XX, autor d'un dels llibres poètics més venuts de la literatura catalana, *Estimada Marta* (1978), pel qual va rebre el premi de la Crítica. La seva obra ha estat traduïda a molts idiomes.

De família humil, va estudiar a l'escola del poble fins als 14 anys. Poc després va entrar a treballar al despatx de la fàbrica tèxtil on treballava la seva mare. Als 19 anys, va patir una tuberculosi pulmonar i va haver de passar dotze mesos al llit, temps que va aprofitar per llegir i escriure.

El 1952 va guanyar el premi Óssa Menor amb *Paraules al vent*. Els seus poemes parlen de la vida interior, de la lluita contra un sistema que considera injust i de la batalla contra la malaltia que l'acompanyaria durant més de trenta anys, l'esclerosi múltiple. Durant la dictadura franquista havia participat en moltes activitats culturals catalanistes i havia col·laborat amb el PSUC. Miquel Martí i Pol havia pres consciència ja feia temps dels problemes de la classe treballadora i la poesia pretenia ser la veu d'un poble emmudit i malalt.

A causa de la malaltia va deixar la feina a la fàbrica però continuà escrivint tota la vida. Va rebre molts premis, entre altres: el Ciutat de Barcelona, el Salvador Espriu, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1991), la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya (1999), etc.

L'esclerosi múltiple el va deixar invàlid i es va retirar de la vida pública l'any 1972.

Entre les seves obres trobem: *La fàbrica*, *El llarg viatge*, *Amb vidres a la sang* i *Quadern de vacances*. L'any 1978 va rebre un gran homenatge dels principals creadors catalans a la Setmana Popular d'Osona, cosa que va representar l'inici de la important repercussió de la poesia de Martí i Pol, que va ser musicada per importants cantautors catalans, sobretot per Lluís Llach. La malaltia no li va impedir aprendre francès, essent traductor al català dels autors francesos més importants. Va obtenir el premi Ciutat de Barcelona de traducció.

El carrer, com el d'altres escriptors, es troba al barri del Carrer de Baix.

Mirador del Farell, c. — El Farell és un massís del municipi de Caldes de Montbui, a uns 4 km de la vila, dalt la carena del Montmajor. Hi ha una urbanització a la muntanya amb el mateix nom.

El carrer porta aquest nom perquè des d'aquest punt es pot veure la muntanya de Caldes de Montbui, ja que és l'últim carrer tocant els camps de la urbanització de Can Puig-Oriol, i per tant no hi ha cases ni bosc que n'obstaculitzin la vista.

Mirador del poeta i rector Joan Pujol — Joan Pujol fou rector de la parròquia de Sant Genís del 1586 al 1588. Probablement havia nascut a Mataró. Quan va fer la carrera eclesiàstica sembla que ja freqüentava a Barcelona cercles importants i el cenacle barceloní de Jeroni de Pinós (colla literària i artística). La major part de l'obra literària, escrita fins a l'any 1574, la va dedicar a aquest mecenes, que havia posat a l'abast dels amics la seva important biblioteca. El 1603 datava a Plegamans uns versos dedicats al bisbe de Barcelona. Cal destacar també les

gloses a Ausiàs March, poeta a qui admirava i que el va influir. La seva obra va ser publicada l'any 1970 per Edicions 62. No consta, però és possible que visqués a Plegamans fins que va morir.

El carrer és al Castell, molt a prop del Castell i del Centre Educatiu l'Alzina.

Molí, camí del — *Vegeu Camí del Molí, carrer del.*

El Camí del Molí és l'accés des del Camí Reial a la plaça del Molí. Un cop travessada la plaça segueix amb el nom de carrer del Camí del Molí fins arribar al conjunt d'edificacions anomenat El Molí.

Molí, pl. — Plaça dedicada al molí que feien servir els pagesos per moldre el gra de les collites. Està situada a la rotonda on conflueixen l'avinguda Diagonal, la rambla del Sol i la rambla del Molí, on es fa el mercat setmanal. A la part central es va instal·lar una pedra de moldre de grans dimensions. Aquesta pedra recorda el Molí del Rec Gran, situat a pocs metres de la plaça, que havia estat utilitzat durant molts anys pels pagesos del poble per moldre. La pedra va ser cedida pel senyor Jaume Estrada, del Museu de l'Avi de Can Duran.

Molí, rbla. del — *Vegeu definició de Camí del Molí, carrer del, i plaça del Molí.*

Aquesta rambla arriba gairebé a l'avinguda Catalunya des de la plaça del Molí i rep el nom de l'anomenat Molí.

Monòlit, c. del — El monòlit és un monument de pedra d'una sola peça.

El nom del carrer ve determinat perquè és on es troba el monòlit de la Pedra Llarga, just a la petita plaça d'intersecció entre aquest carrer i el carrer de la Pedra Llarga.

Montjuïc, c. de — El nom del carrer respon al fet que és el d'accés al barri de Montjuïc des del carrer Sant Oleguer (continuació de la Carrerada). Montjuïc és un petit turó que acaba en una plana. Abans hi havia hagut vinyes i terres de conreu, a més d'arbres fruiters.

Aquest nom el va posar el senyor Emili Oromí, un dels primers estiuejants del poble, que hi va arribar als anys vint del segle XX. Inicialment, va viure en una casa llogada d'aquest carrer (abans sense nom) i després va comprar al voltant un terreny gran i s'hi va fer una casa amb jardí i un gran complex esportiu (*vegeu carrer Emili Oromí*). Sembla que el nom l'hauria escollit perquè hi trobava una espècie de similitud amb la muntanya de Montjuïc de Barcelona, ja que, com passa amb la muntanya barcelonesa, des del turó hi havia una bona vista del poble. Aquesta suposició es corrobora també perquè als jardins de Ca l'Oromí hi havia una font amb el nom de *La font del gat*, com la que hi ha al parc de Montjuïc de Barcelona.

Montserrat, av. del — Massís muntanyós que forma part de la Serralada Prelitoral. Està situat al límit entre les comarques del Vallès Oriental, la Selva i Osona, com una barrera entre la Depressió Prelitoral Catalana i la plana de Vic. Aquest massís és molt popular per la proximitat a Barcelona i les riqueses paisatgístiques, naturals i històriques.

El Montseny està constituït per tres conjunts muntanyosos ben diferenciats: el Pla de la Calma, el turó de l'Home i les Agudes i el turó de Matagalls. Aquests tres conjunts estan units entre si per colls. Una gran part d'aquest massís es correspon amb l'espai protegit del *Parc Natural del Montseny*, establert l'any 1977 i gestionat per la Diputació de Barcelona. Com a ratificació de l'interès de la zona, el 28 d'abril de 1978, la UNESCO (Programa Home i Biosfera) va declarar el parc Reserva de la Biosfera, formant part d'una xarxa internacional de zones protegides representatives dels principals tipus d'ecosistemes mundials.

L'avinguda està situada a Can Maiol, al costat del Campus Arqueològic, fent pujada en direcció al massís del Montseny, i molt probablement el nom el rep per això. Al poble hi ha altres carrers amb noms de muntanyes, molts d'ells a zona de la Tenda Nova, al Castell.

Montserrat Roig, c. — Montserrat Roig i Fransitorra (Barcelona, 1946 – 1991). Periodista i escriptora. També va destacar com a presentadora de televisió.

De família burgesa liberal, des de ben jove va participar en els moviments de protesta d'estudiants antifranquistes (en l'anomenada *Caputxinada*, per exemple) i es va afiliar al PSUC. Va començar a treballar com a redactora de l'Enciclopèdia Catalana. A partir del 1971, quan rep el premi Víctor Català amb el recull de narracions *Molta roba i poc sabó... i tan neta que la volen*, es dedica professionalment a la literatura, i practica gairebé tots els gèneres: novel·la, assaig i conte. El seu posicionament feminista s'inicià amb un cicle novel·lístic que retrata les generacions de dones: àvia, mare i filla, i que comprèn obres com ara *Ramona, adéu* o *El temps de les cireres*, amb la qual obté el premi Sant Jordi de novel·la de 1976. Altres novel·les sobre el món de la dona són: *El Feminisme*, *L'hora violeta* i *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*, publicada el 1991, i que seria l'última que va escriure. Alguns dels contes van ser recollits en *El cant de la joventut*. El 1986 va guanyar el premi Nacional de Literatura Catalana per *L'agulla daurada*. Montserrat Roig va compaginar la labor literària amb col·laboracions als més prestigiosos mitjans de comunicació.

Va començar a treballar en 1977 al canal català de TVE, i va aconseguir una gran popularitat amb les entrevistes del programa *Personatges*. El 1978 va rebre el premi Mundo d'entrevistes. A la televisió va tenir problemes pel seu tarannà progressista.

Va morir als 45 anys, el 1991, víctima d'un càncer de mama, fet que va commocionar el món periodístic i literari català i que va tenir fort ressò per tractar-se d'una persona molt popular gràcies a la televisió. El carrer és al barri del Carrer de Baix.

Moreres, c. — La morera és un gènere d'arbres caducifolis de la família de les moràcies que té fulles dentades, flors en espigues i fruits comestibles anomenats móres, que poden ser de color vermell o negre. Les moreres són arbres oriünds de les zones temperades d'Àsia, de grandària gran o mitjana (no solen sobrepassar els 15 m); són de ràpid creixement quan són joves i de més lent a mesura que arriben a la maduresa. Com totes les moràcies, aquests arbres contenen una substància anomenada làtex als vasos lactífers.

Les moreres, especialment l'espècie *Morus alba*, es conreen per les seves fulles, únic aliment dels cucs de seda, els capolls dels quals s'utilitzen per fabricar seda. Tant l'arbre com el teixit procedeixen de l'Àsia i van ser desconeguts a Occident fins que al segle VI els monjos nestorians van establir la ruta de la seda.

A part de l'ús com a arbres de cultiu, s'utilitzen com a ornamentals en jardins, passejos i carrers. Als jardins es planten sobretot per l'ombra que donen a l'estiu. Al poble n'hi ha moltes. El carrer el trobem a Can Maiol, a tocar el camí de la Serra.

Mossèn Cinto Verdaguer, c. — Jacint Verdaguer i Santaló (Folgueroles 1845 – Vallvidrera, 1902). Líder religiós i destacat poeta en llengua catalana. Verdaguer és una de les grans figures de la Catalunya moderna. Poeta romàntic, adscrit a la generació de la Restauració de 1874, que en el marc de la Renaixença va tornar a situar la llengua catalana en la categoria de llengua literària.

De família pagesa i pobre, va estudiar al Seminari Conciliar de Vic. Als 20 anys es va presentar als Jocs Florals de Barcelona i li van premiar dues de les obres. Va assistir a la festa, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, vestit de pagès mudat, i la seva imatge va causar un gran impacte. Gràcies als Jocs Florals va entrar en relació amb persones del món literari que el van orientar en els inicis com a escriptor.

Quan tenia 25 anys, Jacint Verdaguer va ser ordenat sacerdot a Vic. L'any següent és nomenat vicari de Vinyoles d'Orris, on viu un dur episodi relacionat amb la Tercera Guerra Carlina. Per problemes de salut, va deixar la parròquia. Més tard, el 1874 va entrar com a capellà de vaixell als vapors de la Companyia Transatlàntica, la naviliera del futur marquès de Comillas. Durant vint mesos va fer nou viatges per la ruta de les Antilles. Amb la vida marinera va restablir la salut i va agafar el gust per viatjar. A finals de l'any 1876, el futur marquès el contractà com a capellà domèstic a la residència de Barcelona, el palau Moja, a la Rambla, on l'escriptor va viure fins a l'any 1893. Aquest període va estar marcat pels èxits socials i literaris, per una banda, i per una altra, per l'activisme patriòtic, el qual va fer que participés en els principals actes del moviment catalanista conservador engegat per l'església catalana, com el Mil·lenari de Montserrat i la restauració del monestir de Ripoll. L'autor hi és present com a braç literari del moviment.

Gràcies al prestigi social, s'integrà al grup que va presentar el *Memorial de greuges* al rei Alfons XII l'any 1885, en defensa dels interessos de Catalunya. En aquesta etapa va publicar les obres que li han donat major prestigi literari: *L'Atlàntida*, per la qual va rebre el premi dels Jocs Florals el 1877 amb tan sols 32 anys, i *Canigó*. Uns anys més tard, el 1883, també fou premiat als Jocs Florals per la seva oda *A Barcelona*, de la qual l'Ajuntament de la ciutat va fer una edició de cent mil exemplars. El 1885 va publicar el recull poètic *Caritat* en benefici de les víctimes d'un devastador terratrèmol a Andalusia, ocorregut la vigília de Nadal de 1884. Verdaguer va ser el poeta més musicat de la seva època.

El carrer està situat al centre del poble i el 12 de juny de 2019, dia de la Memòria, l'Agrupació Sardanista del poble li va fer un homenatge per la defensa que va fer de la llengua catalana.

Muntanya, c. de la — Una muntanya és una elevació natural del terreny. El carrer és al barri del Castell – Tenda Nova (es comunica amb el camí de Can Cerdà).

Narcís Monturiol, c. — Narcís Monturiol i Estarriol (Figueres, 1819 – Sant Martí de Provençals, Barcelona, 1885). Inventor, empresari i editor català, cèlebre per la invenció del *Ictíneo* (paraula d'arrel grega que significa *peix nau*), primer submarí tripulat i impulsat per una forma primerenca de propulsió autònoma amb un motor químic anaeròbic.

De família humil, sense acabar el batxillerat se'n va anar a Barcelona atret per les seves ambicions i idees polítiques humanistes i republicanes (va coincidir amb Anselm Clavé en un grup republicà). A Barcelona va muntar una llibreria i va estudiar dret. Als 28 anys edità *La Fraternalitat*, revista compromesa amb el socialisme utòpic, que li va ocasionar problemes amb les autoritats i va haver d'emigrar per un temps a França. Aleshores va escriure sobre les seves

idees polítiques en *La mare de família* i *El pare de família*. Atret per la innovació, en tornar, va inventar una màquina per fer cartutxos i va crear una empresa per imprimir cartipassos. Poc després s'inicià en l'aventura de crear una nau submarina, aventura que després de molts entrebancs acabà amb la creació del primer submarí. Monturiol va fer la primera immersió de l'Ictíneo a la Barceloneta el juny de 1859. Els tripulants eren ell mateix, el seu amic i soci Josep Oliu i el mestre de ribera Josep Misé. L'aparell va baixar a deu metres de profunditat durant dotze minuts i va recórrer cinquanta metres per sota l'aigua. Monturiol aniria resolent tots els problemes que va veure en aquest primer submarí i va construir un segon Ictíneo, molt més potent que va resultar un èxit. L'invent va entusiasmar la ciutadania, especialment la catalana.

El carrer el trobem a la Sagrera.

Navarra, av. de — Navarra (en basc: *Nafarroa*) és una autonomia d'Espanya amb un règim jurídic administratiu especial, els furs, que el govern d'Espanya va reconèixer per la seva particular història. Rep el nom de Comunitat Foral de Navarra. L'origen d'aquest règim especial, que confereix a Navarra un cert nivell d'autogovern, està en l'antic regne de Navarra, un dels regnes medievals d'Europa (segles del IX al XVI). Navarra va aconseguir conservar molts privilegis (furs) després d'incorporar-se al regne de Castella, molts dels quals ha conservat fins avui. La seva capital és Pamplona, coneguda mundialment per les seves festes patronals, els *Sanfermines*.

La comunitat està situada al nord de la península Ibèrica. Limita al nord amb França, a l'est amb Aragó, al sud amb la Rioja i a l'oest amb el País Basc. A més del castellà, als territoris del nord de Navarra, de cultura basca (antigament una part del territori de Navarra era a França, l'anomenada *Bassa Navarra*) es parla euskera, que és cooficial a la comunitat amb el castellà.

La geografia de Navarra, malgrat la seva petita superfície, és molt variada. La major part del territori és muntanyenc, dominat al nord per la serralada Pirenaica. Al sud predominen les planes de la vall de l'Ebre, la Ribera de Navarra, on hi ha terres de regadiu molt productives. Al centre de Navarra hi ha una combinació de totes dues. El clima de la comunitat difereix molt del nord al sud, el primer més humit i amb precipitacions freqüents i el segon, més mediterrani, més càlid i menys plujós; fins i tot al sud hi ha un veritable desert, *las Bardenas Reales*.

L'avinguda és paral·lela a la riera de Caldes i dona accés des de la Carrerada al polígon industrial que hi ha a prop del turó de Montjuïc. Es va posar aquest nom perquè la primera indústria que s'hi va instal·lar cap als anys seixanta del segle XX va ser Jabones Blancol, una empresa de Navarra.

Noguera, c. la — La noguera és un arbre caducifoli que pot arribar als 18-20 m d'alçada, de tronc robust i de capçada ampla. L'escorça és de color gris blanquinós; inicialment és llisa i es clivella quan el tron es fa gruixut. Les fulles són grans, de color verd clar. La noguera floreix a la primavera i les flors surten al mateix temps que les fulles. El fruit de la noguera, les nous, són molt apreciades com a fruits secs i també s'utilitzen per fer licors (ratafia). La fusta de la noguera s'utilitza en ebenisteria.

El carrer està situat al barri de Can Parera.

Nord, c. del — El nord és el punt de l'horitzó que està situat davant un observador quan té a la dreta l'orient.

És un carrer d'orientació que està situat a Can Falguera. És perpendicular al carrer Llevant, també d'orientació. El carrer Nord és un dels més antics del poble. El van retolar l'any 1935 però ja l'havien anomenat abans.

Nostra Senyora de Montserrat, av. — L'Ajuntament va dedicar l'avinguda (antigament passeig Verge de Montserrat) que uneix la plaça de l'Alzina amb l'església de Sant Genís a la Mare de Déu de Montserrat, coneguda popularment com La Moreneta, patrona de Catalunya.

La imatge de Nostra Senyora de Montserrat es troba al monestir benedictí de Montserrat, situat a la muntanya de Montserrat. És un símbol per a Catalunya i ha esdevingut un punt de pelegrinatge per a creients, a més de destí turístic. La festivitat se celebra el 27 d'abril. Són habituals les promeses a la Verge per demanar èxits esportius o polítics, sobretot des del sector culer i catalanista, respectivament.

Segons la llegenda, la primera imatge de la Mare de Déu de Montserrat fou trobada per uns xiquets pastors l'any 880 a l'interior d'una cova “després de veure una llum a la muntanya”. Quan el bisbe es va assabentar de la notícia, va intentar traslladar la imatge fins a la ciutat de Manresa, però va desistir perquè pesava massa, cosa que el bisbe va interpretar com el desig de la Mare de Déu de romandre al lloc on se l'havia trobat, i va ordenar la construcció de l'ermita de Santa Maria, origen de l'actual monestir. La imatge que es venera a l'actualitat al cambril de l'església de Montserrat és una talla romànica del segle XII realitzada en fusta d'àlber i faig. Representa la Mare de Déu amb el nen Jesús assegut a la falda i mesura uns 95 centímetres d'alçada. L'11 de setembre de 1881, el papa Lleó XIII va declarar la Mare de Déu de Montserrat com a patrona oficial de Catalunya.

Nou, c. — La definició de *nou* és: que ha esdevingut fa poc temps o per primera vegada.

El carrer Nou és el carrer d'accés a la Serra de Can Riera, continuació del Camí de Can Riera. El qualificatiu “nou” l'Ajuntament l'ha fet servir diverses vegades quan ha anomenat els carrers, afegint el determinatiu del lloc. S'entén que es tracta dels carrers que són urbanitzats al començament d'urbanitzar el barri. En aquest cas, el carrer és un dels més antics del poble. El van retolar l'any 1935 però ja l'havien anomenat abans.

Nou de la Pineda, c. — *Vegeu definició en carrer Nou.*

Carrer situat al barri de la Pineda, que uneix el carrer Camí del Molí amb l'anomenada popularment la Pineda, el parc de pins que hi ha a l'entrada al barri si s'arriba des del camí de Can Pavana.

Nou del Nord, c. — *Vegeu definició en carrer Nou.*

Carrer situat a la frontera entre els barris de la Pineda i Can Puig-Oriol. El determinant Nord és degut en aquest cas al fet que és a la part nord del municipi, cap a Caldes.

Nou del Nord, ptge. — El passatge és a tocar el carrer del mateix nom.

Numància, c. de — Va ser una ciutat d'Hispània capital de la tribu celtibèrica dels arevac, un poble de la Tarraconense. Les restes de la ciutat són a 7 km al nord de la moderna Sòria, dintre del municipi de Garay. Fou assetjada entre l'any 143 i el 133 aC (Setge de Numància per part

romana) i la ciutat emmurallada va ser destruïda pel militar romà Escipió Emilà. Els habitants de la ciutat van morir de fam o es van suïcidar abans que rendir-se, motiu pel qual s'associa popularment el nom d'aquesta ciutat a la lluita sense rendició, la *resistència numantina*. Els habitants que es van rendir van ser venuts com a esclaus i una cinquantena van ser portats a Roma per participar en les festes que es van organitzar per celebrar el triomf de l'*Àfrica* per l'exèrcit romà.

En l'actualitat, Numància és un jaciment arqueològic (encara s'hi treballa) declarat Bé d'Interès Cultural. El carrer el trobem a la Pineda (Sant Roc).

Oficis, c. dels — Els oficis són les feines de tipus manual. Abans era normal esdevenir un professional d'un ofici començant a treballar com a aprenent; ara normalment per exercir-los cal estudiar formació professional. El carrer es troba al polígon industrial de Boada.

Oliana, c. d' — Municipi de la comarca de l'Alt Urgell, que s'estén entre l'esquerra del riu Segre, la serra de Turp i el congost dels Espluvins. Oliana és el segon municipi en nombre d'habitants de l'Alt Urgell. El nucli antic és assentat dalt d'un turó, al marge esquerre de l'ampla vall i al peu mateix dels primers contraforts dels Pirineus, el massís de Sant Honorat i les serres de les Canals, d'Oliana, d'Aubeç i de Turp. El poble és conegut pel fet d'acollir el pantà que porta el mateix nom i que és un embassament del riu Segre creat per una presa entre els municipis d'Oliana i Peramola i el terme de Coll de Nargó, tots tres de la comarca de l'Alt Urgell. Aquest pantà es va construir a meitats del segle XX, té una capacitat de 101 hm³, i a més de per produir energia, el pantà es fa servir per regular els cabals del riu i assegurar els regatges d'estiu dels canals d'Urgell.

El carrer el trobem a la zona de Montjuïc.

Olot, c. d' — Municipi i cap de la comarca gironina de la Garrotxa. La ciutat és coneguda pels interessants entorns naturals i per trobar-se envoltada pel Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. S'han trobat jaciments que situarien l'origen de la ciutat al tram final del paleolític.

La ciutat d'Olot està situada enmig de quatre volcans: el Montolivet, el Montsacopa, la Garrinada i les Bisaroques. El municipi té un ric patrimoni natural i paisatgístic i compta als voltants amb nombroses fonts, els Aiguamolls de la Moixina i la Deu, l'altiplà basàltic de Batet i el volcà del Croscat, l'erupció més recent de la península Ibèrica.

La primera notícia històrica que es coneix d'Olot és del segle IX. A partir de mitjans del segle XVIII es va començar a desenvolupar una incipient indústria tèxtil, que seria la més important de les comarques gironines. Respecte a la vida cultural de la ciutat, cal ressaltar la importància de la pintura de l'Escola paisatgística d'Olot, creada per Joaquim Vayreda i que va iniciar la seva trajectòria a mitjans del segle XIX. Entre d'altres reconeguts pintors, va influir fortament en Ramon Casas i Santiago Rusiñol (*vegeu carrer Santiago Rusiñol*).

El carrer està situat a Montjuïc.

Onze de Setembre, pl. de l' — L'onze de setembre es commemora anualment la darrera defensa de Barcelona en aquest dia de l'any 1714 (Guerra de Successió Espanyola). Aquesta contesa va finalitzar amb la victòria del rei Borbó Felip V davant els Àustries, als quals donaven suports els catalans. El nou rei va derogar els privilegis nobiliaris dels catalans, els furs locals i les institucions d'autogovern, que abans havien estat respectades per la Casa d'Àustria. Per tant,

en aquesta data es recorda l'abolició de les institucions i llibertats catalanes pels *Decrets de Nova Planta*.

El primer acte de commemoració de l'11 de setembre va ser en una missa a Santa Maria del Mar el 1886. La festivitat va estar prohibida en les dictadures de Primo de Rivera i de Franco. L'any 1980 va ser proclamat l'11 de Setembre com a data de la festa nacional de Catalunya.

Aquesta plaça està situada a la part de darrere de l'Ajuntament. A la plaça hi ha un monument commemoratiu a Rafael de Casanova, que era conseller en cap de Barcelona en el moment dels fets, va cridar a defensar la ciutat i va animar els combatents, esdevenint un símbol de la lluita per les llibertats de Catalunya. L'escultura va ser inaugurada el 2002 i és obra de Noemí Ramos Galacho.

Orfebreria, c. de l' —L'orfebreria és l'ofici de treballar l'or i els metalls preciosos. Els orfebres fan joies i en venen. El carrer és al polígon industrial de la Riera de Caldes.

Padró, c. de — El carrer és al centre del poble, a tocar la plaça de la Vila. El topònim té el seu origen en què els terrenys on està situat, i molts dels voltants, eren propietat de Can Padró (vegeu *Camí de Can Padró*). L'Ajuntament va anomenar alguns carrers amb els noms de les masies o cases rurals que havien estat les propietàries dels terrenys on estan situats, com a homenatge a la història de Palau-solità i Plegamans.

Països Catalans, av. dels —Els Països Catalans són el conjunt de territoris de llengua i cultura catalanes situats a l'est de la península Ibèrica, a la riba del Mediterrani. La major part estan enclavats dins d'Espanya: Catalunya, País Valencià, Illes Balears i Franja de Ponent (Aragó) i una petita part és dins de França (Catalunya del Nord). També en formen part Andorra i una ciutat de l'illa de Sardenya, l'Alguer (conquerida pels catalans al segle XIV), a més d'un petit territori de la regió de Murcia anomenat El Carxe (va haver-hi una gran emigració de llauradors valencians als segles XVIII i XIX), si bé ja gairebé no s'hi parla el valencià.

El concepte d'un país que aplegava la nació catalana, és a dir, el conjunt de terres que tenien com a pròpia la llengua catalana, diferenciada de la llatina, va aparèixer històricament cap al segle XII. El terme Països Catalans es troba documentat per primera vegada en l'obra *Historia del Derecho en Cataluña, Mallorca y Valencia*, del valencià Benvingut Oliver i Estelles. El terme va ser popularitzar principalment a la segona meitat del segle XX per Joan Fuster en els seus assaigs *Nosaltres, els valencians i Qüestió de noms* (vegeu *carrer de Joan Fuster*). El concepte de Països Catalans és qüestionat per diferents autors, especialment fora de Catalunya.

La carretera de Granollers a Sabadell al seu pas pel municipi rep el nom d'avinguda dels Països Catalans.

Palaudàries, c. de — Barri de Lliçà d'Amunt. A l'antiguitat, Palaudàries havia estat una parròquia, igual que ho van ser les parròquies de Plegamans i Palau-solitar que van formar el municipi de Palau-solità i Plegamans. Palaudàries apareix documentada per primera vegada l'any 904. Formava part de la Baronia de Caldes de Montbui i quan aquesta es va dissoldre l'any 1835 va passar a formar part de Lliçà d'Amunt.

El carrer està situat al barri de Can Falguera, tocant el barri de Palaudàries, de Lliçà d'Amunt, al qual està dedicat.

Pallars, c. del — El Pallars és una regió natural i històrica de Catalunya. Es tracta d'un territori riberenc situat entre els Pirineus i la serra del Montsec, a Lleida. La seva capital històrica és Sort.

En la divisió comarcal de 1936 aquest territori va quedar subdividit en dues comarques: el Pallars Sobirà (la zona septentrional) amb capital a Sort, i el Pallars Jussà (la zona meridional), amb capital a Tremp, al qual es van afegir els territoris de la Noguera Ribagorçana. En la divisió comarcal de 1988 aquests territoris del Pallars Jussà es van segregar i es va crear una nova comarca, la de l'Alta Ribagorça amb capital a Pont de Suert.

El carrer és a la zona del Castell.

Parc Gregorio López Raimundo — Gregorio López Raimundo (Tauste, 1914 – Barcelona, 2007). Polític.

Sastre de professió, va militar des de molt jove en partits d'esquerra, en les joventuts socialistes i comunistes. Més tard es va afiliar al Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). Durant la Guerra Civil, va estar al front d'Aragó i va haver d'exiliar-se amb la victòria d'en Franco a França, Colòmbia i Mèxic. Va tornar a Espanya el 1947 de manera clandestina i fou detingut, empresonat i expulsat del país. El 1956 tornà un altre cop i fou nomenat màxim responsable d'organització del PSUC, partit del qual va ser secretari general el 1965. El 1977 i el 1982 va ser elegit diputat a les Corts espanyoles per Barcelona. Ideològicament, va donar suport a Santiago Carrillo, secretari general del Partit Comunista, quan el partit es va allunyar d'alguns preceptes d'ortodòxia comunista i es va definir com a *eurocomunista*.

Gregori López Raimundo va rebre diferents condecoracions. Va escriure uns llibres sobre el moment polític que va viure: *Escrits, 50 anys d'acció (1937-1988)*, *Primera clandestinitat. Memòries i Para la història del PSUC*.

Es va casar amb Teresa Pàmies, escriptora i activista política amb qui va tenir un fill, el conegut escriptor Sergi Pàmies.

La plaça que li va dedicar l'Ajuntament es troba al final del camí de Can Llonch a tocar de l'avinguda Catalunya (Can Periquet).

Parc de la Sagrera (d'en Lluís Ventura i Vila) — El parc de la Sagrera està situat a tocar la riera de Sentmenat, el carrer Camí de Can Riera i el passatge d'aquest carrer. Al parc hi ha un monòlit amb una placa en honor a Lluís Ventura i Vila. L'escultura s'hi va instal·lar el juliol de 2001 dedicada per l'Ajuntament i l'Associació de veïns de la Sagrera “per la seva aportació a la història i a la cultura del nostre poble”.

Lluís Ventura i Vila (Palau-solità i Plegamans, 1920 – 2000). Va ser el primer documentalista del poble i el primer historiador a escriure dos llibres sobre el municipi, *El meu poble* i *El nostre poble ara*.

Inicialment fou pagès i després va tenir una botiga d'alimentació, però sobretot se'l coneix perquè va documentar en els seus llibres la història del poble, era un enamorat de la cultura i el patrimoni de Palau-solità i Plegamans. Durant tota la vida va anar arreglant les restes dels jaciments que es trobaven pels voltants del municipi. Això va fer que, amb el mossèn de la

parròquia de Santa Maria, Jordi Sales, fos el fundador del Museu Parroquial. Si no hagués estat per aquesta empenta, segurament la majoria dels vestigis arqueològics del municipi no s'haurien conservat. També fou un dels impulsors de la primera biblioteca que va tenir el poble, després d'arribar a un acord amb la Caixa de Sabadell perquè aquesta entitat oferís un espai (l'actual Escola d'adults) amb dos locals, un per al museu i un altre per a la biblioteca. Aleshores en Lluís Ventura va desenvolupar les dues vessants, la museística i la de bibliotecari de manera voluntària.

Parc Lluís Maria Xirinacs i Damians — Lluís Maria Xirinacs i Damians (Barcelona, 1932 – Ogassa, 2007). Sacerdot, polític nacionalista reconegut pel seu pacifisme i lluitador per les llibertats, doctor en Filosofia i escriptor.

Va ser ordenat sacerdot als 22 anys i de seguida va combatre la relació església-estat i refusà el sou que l'Estat pagava als sacerdots. Preocupat per la realitat social i política catalana i persona activa en la defensa de les llibertats i en contra el règim franquista, el 1968 va comparèixer en un judici de guerra acusat de ser l'inspirador del Front d'Alliberament de Catalunya. Més tard fou detingut en diverses ocasions (en 1976 per reclamar l'amnistia per als presos polítics i la recuperació de l'Estatut d'Autonomia). Lluís Maria Xirinacs, seguidor de Ghandi, era partidari de la protesta pacífica i del poder de les vagues de fam, i en va fer diverses. Va estar empresonat més d'un cop. Quan el detenien sempre es negava a declarar en un idioma que no fos el català. En uns temps de protestes polítiques i manifestacions antifranquistes contínues, fou un dels impulsors de l'Assemblea de Catalunya (1971-1977). Com a exemple de les seves protestes, l'any 1975, va estar 12 hores cada dia davant la presó Model de Barcelona en una campanya per demanar l'amnistia total dels presos polítics.

Dedicat a la política, va ser escollit senador independent per Barcelona de 1977 a 1979. Va assistir a les sessions del Senat dempeus com a símbol de protesta perquè no s'havia proclamat l'amnistia dels presos polítics. El 1980 va abandonar la política.

Es va doctorar en filosofia als 65 anys. Com a escriptor, va escriure sobre el model social i polític i la importància de la informació.

Per la seva lluita política no violenta, va ser candidat per al premi Nobel de la Pau el 1975.

Lluís Maria Xirinacs amb els anys va evolucionar en el tema nacional català a favor de la independència. El 1990 deixà el sacerdoci però va continuar la seva activitat de crítica política pacifista.

Als 75 anys va decidir “ofrenar la seva vida de manera mística” estirant-se en meditació a la falda de la serra de Sant Amanç, a prop d'Ogassa, on l'agost del 2007 van trobar el seu cadàver. Un final que va commocionar la societat catalana.

El parc és a Can Maiol, a tocar del camí de la Serra.

Parc de Paco Candel i Tortajada — Francesc Candel i Tortajada (Cases Altas València, 1925 – Barcelona, 2007). Escriptor, periodista i polític català. Conegut com a Paco Candel.

Va venir a viure a Barcelona de nen. De família humil, la seva obra literària està dedicada especialment a l'onada migratòria que va rebre l'àrea metropolitana de Barcelona a mitjans del segle XX. El llibre que li va donar fama va ser *Els altres catalans*, un estudi periodístic i sociològic sobre l'emigració, que va influir en les decisions de l'Assemblea de Catalunya de 1971.

Va escriure desenes d'obres, entre novel·les, contes i llibres d'assaig i biografies. Va col·laborar com a periodista en diferents mitjans de comunicació. Entre les seves obres es troben: *Hay una juventud que aguarda* i *Les meves escoles*.

Afiliat al PSUC, va ser escollit senador a les Corts espanyoles el 1977. Dos anys més tard fou escollit regidor de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, on es va encarregar de l'Àrea de Cultura.

Va rebre diversos premis, entre d'altres, la Creu de Sant Jordi i la Medalla d'Or de la Generalitat. El parc es troba a la Pedra Llarga.

Pau Casals, c. de — Pau Casals i Defilló (El Vendrell, 1876 – San Juan, Puerto Rico, 1973). Músic.

Va ser un dels millors violoncel·listes del segle XX, reconegut internacionalment com un dels millors intèrprets i director d'orquestra del seu temps. Va passar a la història també pel seu compromís amb el seu país, Catalunya, i per la defensa de la pau i la llibertat.

Fill de músic, des de molt petit va mostrar una gran sensibilitat per la música i va descobrir que l'instrument que volia tocar era el violoncel. Als dotze anys es trasllada a estudiar a l'Escola Municipal de Música de Barcelona i l'any següent ja fa un concert en un cafè on l'escolta Rafael Albéniz. Quan té setze anys es trasllada amb la seva família a Madrid, on va continuar estudiant i s'introdueix com a músic en el Palacio Real recomanat per Albéniz. Després anà a Brussel·les a perfeccionar els seus estudis. Als 20 anys tornà a Barcelona i treballà de professor de violoncel a l'Escola de Música i com a primer violoncel·lista del Liceu. A partir d'aquí va iniciar una trajectòria professional d'èxit que el farà actuar als millors auditoris del món. El 1920 va fundar la seva pròpia orquestra. Pau Casal va aportar canvis innovadors en l'execució del violoncel i també va ser un gran compositor, a més de director d'orquestra. Entre les seves obres destaca l'oratori *El Pessebre*, amb lletra de Joan Alavedra, que va esdevenir un veritable cant a la pau. Pau Casals es coneix sobretot, però, pel *Cant dels ocells*, cançó popular catalana de Nadal que va adaptar i que va començar a tocar en els seus concerts a l'exili, i va esdevenir un símbol nacional de Catalunya.

Pau Casal, republicà convençut, es va exiliar quan la República perd la Guerra Civil, primer a França i després a San Juan de Puerto Rico, on havia nascut la seva mare. Com a exemple del seu compromís republicà, el 1938 va tocar un concert al Liceu transmès per ràdio en suport dels nens de la República. Més tard, el 1945 va decidir no tocar en alguns països: França, Anglaterra... com a protesta perquè no condemnaven el règim franquista.

Paral·lelament a la seva carrera com a músic, Pau Casals va mantenir una incansable dedicació a la defensa de la pau i la llibertat. Les Nacions Unides el van convidar tres vegades: la primera va interpretar el *Cant dels ocells*, la segona va dirigir *El pessebre* i la tercera, el 1971, va dirigir l'Himne de les Nacions Unides, compost per ell. En recollir la medalla de la Pau d'aquesta organització va pronunciar un discurs sobre la importància històrica de Catalunya en la cerca de pau.

Va morir als 96 anys a Puerto Rico. Actualment, les seves restes descansen al Vendrell (Sant Salvador), on havia viscut fins al seu exili. Ara la seva casa és la Vila-Museu Pau Casals.

El carrer es troba a la Pineda.

Pau Picasso, c. de — Pablo Ruiz Picasso (Màlaga, 1881 – Mogins, França, 1973). Pintor i escultor. Conegut pel nom artístic de Pablo Picasso perquè signava amb el segon cognom, va

ser un pintor andalús, un dels més reconeguts del segle XX, conegut sobretot perquè va crear el cubisme. En la seva dilatada carrera, va evolucionar per diferents estils i va treballar altres disciplines com la ceràmica, l'escultura amb bronze, el *collage*, i fins i tot va fer poesia. Va crear més de 20.000 obres al llarg de la seva vida.

Fill de pintor, va anar a diferents escoles per aprendre i perfeccionar l'art de la pintura (a Màlaga i La Coruña, on viuran els seus pares). El 1895 la família va venir a viure a Barcelona i ell es va matricular a la Llotja. Als 15 anys sorprèn amb un gran llenç acadèmic, *La Primera comunió*, i ja demostra ser un veritable geni amb els pinzells. De jove va passar una temporada amb el seu amic Manuel Pallarés a Horta de Sant Joan (Tarragona), lloc que el va marcar i on hi ha un museu dedicat al pintor. A Barcelona va estar en contacte amb els artistes catalans aplegats al voltant d'Els Quatre Gats (establiment hostaler obert el 1897, lloc de trobada dels artistes del modernisme català com Ramon Casas). Amb les seves primeres estades a París, a partir del 1900, començà a desenvolupar un estil propi, primer en el "període blau", que es caracteritza per obres fetes en tonalitats blavoses, fredes i personatges allargassats; després va seguir amb un gir cap a un cert optimisme manifestat per un canvi que el va dur a fer servir colors càlids, conegut com el "període rosa". A París, Picasso va tenir relació amb grans pintors i intel·lectuals espanyols i estrangers: André Breton, Matisse, Gertrude Stein, Carles Casagemas, etc.

A partir de 1908 la seva obra evoluciona cap el cubisme, un tipus de pintura avantguardista que investigava conjuntament amb Georges Braque i que acabaria convertint-se en un nou moviment artístic. El cubisme plasma les formes de la natura per mitjà de figures geomètriques des d'una perspectiva múltiple. Més tard, després d'una incursió pel surrealisme, va iniciar l'època expressionista clarament influenciat per la Guerra Civil Espanyola primer i per la Segona Guerra Mundial més tard. Obres com *el Guernica* o *La dona que plora* reflecteixen el seu sentiment d'angoixa davant la tragèdia de la guerra. Les seves escultures són, en aquest període, clarament abstractes.

En la dècada del 1950, es va centrar en la ceràmica i en pintures murals de grans dimensions. Els seus darrers anys els va dedicar a pintar variacions d'obres dels grans mestres com Velázquez o Degas. És una etapa de maduresa que va dedicar a treballar en la producció de litografies.

Posicionat com a pacifista i comunista (va estar afiliat al Partit Comunista Francès) durant la Guerra Civil va donar suport al govern republicà, que el nomenà director del Museu del Prado el 1936 fins al 1939.

Picasso va viure pràcticament tota la seva vida a França, primer a París, i després de la Segona Guerra Mundial, a la costa Blava i a la Provença.

El 1963 es va inaugurar a Barcelona el Museu Picasso on hi ha una important mostra de la seva obra. Els seus quadres s'exposen en els museus més importants del món. Entre els seus quadres més famosos es troben: *Arlequí*, *Autoretrat*, *Les senyorettes del carrer Avinyò*, *Garçon a la pipe*, *El somni*, *La vida*, *Els tres músics*, *Noia davant del mirall*, *Retrat de Dora Maar*, etc.

El carrer amb el seu nom és a la Sagrera.

Pedra Llarga, c. — L'Ajuntament va dedicar aquest carrer al monument més antic del poble, el menhir de la Pedra Llarga.

La Pedra Llarga és un monument megalític de 2,5 m d'alçada en la part visible, aixecat verticalment (se'n desconeix la seva profunditat). L'origen de la pedra no és local, sembla que podria ser una roca provinent de la muntanya de Montserrat. Tampoc se sap quina era la seva

finalitat. Aquestes pedres són conegudes popularment com a pedres del Diable. En el cas del poble, existeix una llegenda popular, *la Llegenda de la Pedra Llarga* coneguda també com la *Llegenda del Pont del Diable*, que explica la història de la masovera de Can Cortès i el Pont del Diable de Martorell.

La Pedra Llarga està inclosa al catàleg de Patrimoni com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Pedraforca, c. del — És una de les muntanyes més famoses de Catalunya. Està situada entre els termes municipals de Saldes i Gósol, al Berguedà. Té una forma molt peculiar, formada per dues carenes paral·leles (els pollegons) unides per un coll (l'Enforcadura). El Pollegó Superior té una altitud de 2.504,4 m i el Pollegó Inferior de 2.444,8 m. L'Enforcadura és a 2.356,2 m i té una tartera a cada banda. El massís no forma part d'una serralada pròpiament dita, per això, i per la singularitat de la seva forma, l'han convertit en un dels més emblemàtics de Catalunya. El Pedraforca està declarat Paratge Natural d'Interès Nacional i l'entorn forma part del Parc Natural del Cadí-Moixeró.

Trobem aquest carrer a la Tenda Nova.

Penedès, c. del — Comarca natural de Catalunya, un territori històric. En la divisió comarcal de 1936 va quedar subdividida en tres: l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf, també anomenat Marina del Penedès. La capital de l'Alt Penedès és Vilafranca del Penedès, la del Baix Penedès és El Vendrell i la del Garraf, Vilanova i la Geltrú. La comarca natural ocupa part de les províncies de Barcelona i Tarragona. Al Penedès hi ha una gran quantitat de terreny dedicat a la vinya i els seus vins tenen reconeguda la denominació d'origen.

El carrer és a la zona del Castell.

Penya, pl. — La penya és un grup d'amics que comparteixen un interès especial envers alguna cosa, que es reuneixen en un cafè, club, seu social, etc. per conversar o fer activitats i compartir l'afició, normalment esportiva.

La plaça és al carrer Comerç i l'Ajuntament la va dedicar a la Penya blaugrana del municipi, la qual hi té la seu.

Pep Ventura, c. — Josep Maria Ventura i Casas (Alcalá la Real, Jaén, 1817 – Figueres, 1875). Músic i compositor. Conegut popularment amb el nom de Pep Ventura. Se'l coneix sobretot perquè va consolidar la sardana llarga i va reformar la cobla.

Va néixer a Andalusia perquè el seu pare, militar català, hi era destinat però als dos anys va tornar a Catalunya, a Figueres, on viurà sempre. A la seva època fou un personatge popular conegut com a emprenedor, cap de cobla, prolífic compositor i destre tenora. Va ser admirat com a músic, ja que era virtuós tocant el flabiol, la flauta i el clarinet, essent l'ídol a les festes majors empordaneses, on també era conegut per les seves capacitats d'improvisació d'altres tipus de balls populars, a més de la sardana.

Pep Ventura va innovar la sardana fent-la de durada més llarga, amb obres d'un nombre il·limitat de compassos perquè considerava que l'extensió melòdica de la sardana (curta) era massa poca cosa, sempre de 96 compassos i d'escassos dos minuts de durada. També considerava minsa la cobla, hi va fer transformacions, i hi va incorporar instruments de metall i el baix de corda.

Pep Ventura va compondre més de 300 sardanes llargues i moltes composicions corals i va esdevenir una figura cabdal de la música catalana.

En el seu homenatge, l'Ajuntament li va dedicar un carrer al centre, al costat de la plaça de Ca l'Estruch (el carrer ara és a la plaça de la República). Es tracta d'un carrer antic, dels primers que es van anomenar al poble. És a tocar les cases antigament nomenades "cases barates" que havia construït el senyor Estruch per als treballadors de confiança que el van acompanyar quan va adquirir la fàbrica, i que venien de Camprodon. Varen ser aquests treballadors els que van introduir al poble la sardana, que ja ballaven al seu poble; ells ja coneixien Pep Ventura i l'admiraven, motiu pel qual aquest carrer rep el seu nom.

Pepito, c. — El carrer Pepito es troba al barri de Can Parera. Sempre s'havia conegut el carrer amb aquest nom, abans que l'Ajuntament l'oficialitzés en la dècada dels vuitanta del segle XX. Es deia així perquè hi vivia el senyor Josep Gubern, del qual no s'ha trobat més informació, només que tenia una vespa, que era vidu i que es va casar amb la seva veïna del carrer del costat, també vídua, la senyora Rosa Brau (aleshores el carrer on vivia es coneixia com el carrer de la Rosa, ara anomenat carrer dels Rosers).

Cal pensar que antigament, quan el poble tenia poques cases i els carrers començaven a configurar-se, i encara l'Ajuntament no els havia anomenat oficialment, algunes vegades es coneixien pel nom d'alguna persona que hi vivia, com seria aquest cas. I més encara quan el carrer es trobava relativament lluny del centre de la població, com aquest carrer, que és al barri de Can Parera (a l'altre costat de la carretera de Sabadell).

Perdiu, c. de la — Ocell de l'ordre dels fasiàntids i de la família dels fasiàntids (*Alectoris rufa*). Té una mida de fins a 35 cm, ales i cues curtes, amb plomes a les parts superiors de color gris rogenc. Les seves galtes i gola són blanques, limitades per una franja negra, i té les potes i el bec vermells. N'hi ha de granja i de salvatges, i de diferents espècies. És comestible, apreciada com a peça culinària. És un ocell sedentari i gregari propi de llocs oberts, més aviat secs i de conreus de cereals. Vola de manera sorollosa. Viu a la península Ibèrica i és un ocell que es pot veure sovint pels indrets del poble. El carrer el trobem al barri de Can Falguera.

Perpinyà, c. — És una ciutat del sud de França, capital del departament dels Pirineus Orientals, a la regió d'Occitània i capital del Rosselló i de la Catalunya del Nord. Històricament, se la pot considerar capital del comtat del Rosselló, del regne de Mallorca i de la província del Rosselló. El 2010 el ple municipal va aprovar, per unanimitat, la *Carta municipal per la llengua catalana*, que estableix el català com a llengua oficial de Perpinyà, juntament amb el francès.

Gràcies al seu passat històric, té un gran nombre de monuments medievals i moderns, entre els quals sobresurt el castell dels antics reis de Mallorca, símbol de la ciutat.

El carrer és a la zona dels Pins de Can Riera.

Pescadors, c. dels — Persones que es dediquen a la pesca com a aficionats o com a professionals.

Al poble és una afició que antigament mainada i veïns practicaven a la riera, quan hi havia peixos (abans que s'instal·lessin les fàbriques a la riba de la riera), tal com comenta en el seu llibre *El meu poble*, en Lluís Ventura. Segurament aquest seria el motiu per posar aquest nom al carrer, que és al barri de Can Riera.

Pessebre, c. del — Representació en figures (normalment de resina o fang) del naixement de Jesús que acostuma a fer-se a les esglésies per Nadal. El costum de fer-los a les cases, tot i que es manté, s'ha anat perdent a mesura que la societat ha deixat de practicar la religió catòlica i s'han introduït altres costums, com l'arbre. En alguns pobles es fan pessebres vivents. A Catalunya hi ha tradició de fer-ne exposicions per Nadal, tradició que també és al poble, on tenim una Associació Pessebrista, amb seu social a Can Malla, on exposa els seus pessebres pel Nadal.

El carrer és al barri de la Sagrera i és de nominació antiga. En aquesta barriada, als voltants de l'església de Sta. Maria, hi ha diversos carrers amb noms de sants o relacionats amb costums catòlics, com aquest i el passatge Sagrament.

Pi i Margall, c. de — Francesc Pi i Margall (Barcelona, 1824 – Madrid, 1901). Polític català, el segon president del govern de la Primera República Espanyola l'any 1873. El seu mandat va durar només trenta-vuit dies. Advocat i escriptor.

Procedent d'un entorn obrer, va estudiar fins a doctorar-se en dret. Va treballar com a professor, traductor i empleat de banc. Se'n va anar a Madrid en la dècada dels quaranta del segle XIX i es va vincular al Partit Democràtic. Va participar en la Revolució de 1854. Aquell mateix any, publicà les seves idees del federalisme social a *La reacción y la revolución*. El 1864 va ser nomenat director del periòdic *La Discusión*, des d'on va difondre la seva ideologia a favor del federalisme territorial. Per aquest motiu, va haver d'exiliar-se a París durant la reacció que va seguir al moviment revolucionari de 1866. A París va aprofundir en el coneixement de Proudhon (filòsof impulsor de l'anarquisme), autor que l'influirà molt i al qual traduí al castellà.

En tornar de França, fou elegit diputat a les Corts Constituents de la Primera República Espanyola, on va ser un defensor del republicanisme amb un vessant federalista i proper al socialisme, i es va oposar al caràcter monàrquic de la Constitució de 1869. Com a màxim dirigent del Partit Republicà Federal, va combatre el regnat d'Amadeu de Savoia, i quan aquest va abdicar, va ser un dels impulsors de la proclamació de la Primera República Espanyola (1873) i del nou projecte de constitució.

Quan la monarquia borbònica és restablerta pel cop d'estat de 1874, Pi i Margall es retira temporalment de la política i es dedica al seu treball com a advocat i escriptor, però va tornar a la política amb els governs liberals i, amb la restauració del sufragi universal el 1890, va crear un nou diari propi, *El nuevo régimen*, per difondre el seu pensament. Va tornar a ser elegit diputat en tres ocasions però va perdre popularitat en ser l'únic líder republicà que no es va deixar arrossegar per l'ardor nacionalista durant la Guerra de Cuba (1895-1898). En aquell moment, es va mostrar a favor de la concessió de la independència a les colònies i es va oposar a la guerra contra els Estats Units, model per a ell de democràcia republicana i federal.

Trobem aquest carrer al barri de la Sagrera.

Pigot, c. del — Pigot (picot) és el nom donat als ocells de la família dels pícid, insectívors, de bec dret i agut que fa niu als arbres i hi excava forats. S'alimenta d'insectes i larves que extrau de les esclotxes de l'escorça dels arbres, els troncs dels quals escala recolzant-se en l'extrem de la cua. Hi ha diferents famílies: el pigot negre (comú als Pirineus), el pigot verd, el garser petit (comuns a la Catalunya continental) i el garser gros. Tots són sedentaris. El pigot és un ocell que es pot veure pels indrets del municipi i el carrer amb el nom d'aquest ocell és a Can Falguera.

Pineda, c. de la — La pineda és un bosc o arbreda de pins.

El carrer està situat al barri de la Pineda, al costat de la riera de Caldes. És un carrer antic, d'abans de la dècada dels setanta del segle XX, quan molts dels noms feien referència a l'entorn que hi havia, en aquest cas, pins, molt abundants al barri. Els pins, tant pinyers com blancs són els arbres més comuns al municipi. Al poble podem trobar més d'una pineda, la més coneguda és l'anomenada així, la Pineda (de Can Pavana), al començament del barri de la Pineda, on n'hi ha una cinquantena.

Pineda, pl. de la — De recent creació, és al barri de la Pineda, al nord, entre els carrers Piscines, Bonanza i Hospitalet. A la plaça hi ha una vintena de pins d'importantes dimensions, cosa que en determina el nom. El gener del 2004 es va posar aquest nom per substituir l'anterior de plaça del 10 d'octubre. El primer nom commemorava la riada d'aquell dia de l'any 1994, una de les pitjors catàstrofes del poble, quan es va desbordar la Riera de Caldes, es va inundar la urbanització i van morir dues veïnes del barri de la Pineda (Elvira Herrando i la seva filla Teresa Guillamot). L'ajuntament va canviar el nom perquè hi havia veïns a qui no semblava bé commemorar una data tan funesta per al poble.

Pins, c. els — El pi és un gènere d'arbre perennifoli de la família de les pinàcies (*Pinus sp*), de tronc elevat, recte i resinós i fulles persistents en forma d'agulla, el fruit dels quals és la pinya; la llavor és el pinyó. N'hi ha moltes varietats. És de creixement mitjà i es talla aproximadament al cap de 50 anys. Els més comuns al poble són el pi blanc i el pi pinyoner. El pi procedeix del Mediterrani oriental i es considera autòcton al nostre territori. De vegades, el pi pinyoner es planta pel seu fruit, els pinyons, comestibles i molt apreciats per cuinar i especialment en rebosteria.

La fusta dels pins pinyoners antigament es feia servir al poble per fer les teulades de les cases.

El carrer és al barri dels Pins de Can Riera, a prop del bosc de Can Riera, en una zona on n'hi ha molts, cosa que ha determinat el seu nom.

Pinsà, c. del — Ocell de l'ordre dels passeriformes i de la família dels fringíl·lids (*Fringilla coelebs*), amb una doble franja alar i les rectrius externes blanques. És molt apreciat com a ocell de gàbia. Hi ha diferents varietats de pinsà: borronet, caminat, mec, etc. És un dels ocells comuns al poble. El carrer és a Can Falguera.

Pintor Fortuny, c. — Marià Fortuny i Marsal (Reus, 1838 – Roma, 1874). Pintor, dibuixant i gravador català, una de les figures més importants de la pintura catalana del segle XIX.

De família menestral, animat pel seu avi, va començar a estudiar pintura des de ben petit. En quedar orfe, va anar a viure a Barcelona amb els avis i començà a treballar en diversos tallers d'escultors al mateix temps que estudiava a la Llotja. Fugint del còlera, el 1854 va anar a Berga i al santuari de Queralt on començà a pintar paisatges. Més tard, als 19 anys, amb el quadre *Berenguer III al castell de Foix* va guanyar la pensió (una espècie de beca) de l'Acadèmia de Belles Arts i se'n va anar a Roma a estudiar. En tornar a Espanya va anar a Madrid, on la Reina Cristina de Borbó li continuà pagant la beca. A Madrid va descobrir el Museu del Prado i se sent influenciat per Goya, Ticiano, Velázquez, etc. Amb només 21 anys rep l'encàrrec de la Diputació de Barcelona per pintar la guerra d'Àfrica, just començada. Per documentar-se, va

anar al Marroc durant uns mesos. En tornar a la península va marxar a Roma, on pintarà *La batalla de Tetuan* gràcies als apunts que havia pres. A Romà va conèixer Goupil, un gran marxant d'art, el qual s'interessa per la seva pintura, cosa que farà que Fortuny pugui oblidar-se dels problemes econòmics.

Marià Fortuny va viatjar molt pel sud d'Espanya i pel nord d'Àfrica. En aquests viatges va descobrir les possibilitats de la llum i el pintoresquisme àrab que el van influir i que va fer servir posteriorment, quan les seves pintures evolucionaren a tonalitats més lluminoses.

Fortuny va destacar com a un extraordinari aiguafortista. Va ser el primer gravador català amb prestigi internacional. El seu estil pictòric va ser molt influent i va servir de model a pintors posteriors. Va morir molt jove, als 36 anys, per malària i úlceres pèptiques. Entre les seves principals obres hi ha: *La vicaria*, *L'odalisca* i la ja comentada *La batalla de Tetuan*.

El carrer és a prop del centre del poble.

Pintor Sert, c. del — Josep Maria Sert i Badia (Barcelona, 1874 – 1945). Pintor i decorador català de projecció universal. Va destacar especialment com a muralista especialitzat en la tècnica de la grisalla.

Fill de família rica d'industrials tèxtils, va estudiar a la Llotja de Barcelona. Va ingressar al Cercle Artístic de Sant Lluc, on va conèixer importants artistes de l'època i va contactar amb el cercle eclesiàstic catòlic d'aquell gremi d'artistes, dirigit pel bisbe de Vic, Josep Torras i Bages. L'any 1900 Torras i Bages li va encarregar una de les seves principals obres: la decoració de la catedral neoclàssica de Sant Pere de Vic, treball al qual va dedicar bona part de la seva vida. Es tractava d'un conjunt de murals que estaven pensats com a exaltació i apoteosi de l'església catòlica. Aquestes pintures van ser cremades pels milicians el 1936 en plena Guerra Civil, cosa que va afectar molt el pintor i abans de morir, les va restaurar. Són els murals que avui es poden contemplar a la catedral.

Josep Maria Sert va adoptar un estil propi, allunyat de les avantguardes del moment, inspirant-se sobretot en els clàssics, especialment en Goya, desenvolupant una iconografia pintoresca de tipus popular. A més dels murals de la catedral de Vic, en té a l'Ajuntament de Barcelona, al Palau de Justícia de Barcelona i moltes altres obres repartides per mig món: França, EUA, Suïssa, Bèlgica, Gran Bretanya. La seva obra més coneguda universalment és el conjunt de murals que li varen encarregar per a la Gran Sala del Consell del Palau de la Societat de Nacions a Ginebra (1935-1936).

En l'àmbit polític, va mantenir inicialment una postura afí al govern republicà. Durant la Segona República fou agregat cultural per les arts a l'ambaixada espanyola de París. També es va encarregar de protegir i salvaguardar les obres del museu del Prado durant la Guerra Civil, les quals va posar sota la protecció de la Societat de Nacions de Ginebra. No obstant això, afectat per la destrucció de la seva obra de la catedral de Vic, es va apropar al règim franquista.

Josep Maria Sert va rebre nombrosos honors i reconeixements, entre els quals, el d'Acadèmic d'Honor de la Reial Acadèmia de Belles Arts de San Fernando.

Era oncle de Josep Lluís Sert i López, arquitecte a qui també l'Ajuntament ha dedicat un carrer (*vegeu carrer Arquitecte Sert*). El del pintor, però és a la Sagrera.

Pintor Vayreda, c. del — Joaquim Vayreda i Vila (Girona, 1843 – Olot, 1894). Pintor català, un dels més destacats paisatgistes catalans del segle XIX.

Fill de família benestant, després dels seus primers estudis a la seva ciutat natal, va ampliar la seva formació a Barcelona i en algunes estades a París. A Barcelona va ser deixeble de Martí Alsina, pintor que va introduir el corrent francès “la pintura a l’aire lliure”. Va fundar el Centre Artístic d’Olot, nucli de l’anomenada i prestigiosa Escola d’Olot de pintura. A Barcelona va exposar en 1866 a la Sala Parés, on la burgesia va començar a veure, valorar i comprar els seus quadres. Entre 1871 i 1874 va residir a França, on va anar fugint de la Tercera Guerra Carlina. A França va conèixer l’escola de Barbizon, especialitzada en pintura paisatgista, que el va influir. Les seves pintures van anar evolucionant cap a l’impressionisme.

Entre les seves obres, centrades sempre en el paisatge, hi ha: *Recança, L’estiu, Inici de primavera, La sega, Arbres en flor, etc.*

A més de la pintura, es va interessar per la política i va ser tinent d’alcalde d’Olot. El 1883 va fundar el Centre Catalanista d’Olot (grup polític catalanista conservador). Des de 1891 fins a la seva mort va ser diputat provincial per Girona.

El pintor Vayreda va influir en la següent generació de famosos pintors catalans: Santiago Rusiñol, Eliseu Meifrèn i Joaquim Mir. El carrer es troba al centre, prop de l’Ajuntament.

Pinyol, c. — El pinyol és la part interna, dura i compacta, de vegades llenyosa, de molts fruits com ara el préssec, l’oliva, la cirera, etc., que conté les llavors.

El carrer és a Can Maiol, a prop de la masia i de la zona de pins.

Piscines, c. de les — La piscina és una construcció que conté gran quantitat d’aigua destinada a banyar-se, a nedar o a practicar diversos esports relacionats amb la natació.

El carrer és al barri de la Pineda. El topònim deriva del fet que quan es va urbanitzar la zona començaven a fer-se cases, la majoria amb piscina. Aquest carrer és antic i es va anomenar oficialment després que s’edifiquessin alguns dels habitatges.

Plaça de l’1 d’octubre — El dia 1 d’octubre de 2017 el govern de la Generalitat va convocar un referèndum d’autodeterminació dins del que s’ha anomenat *el procés*: conjunt de mides polítiques del govern català, secundades per una gran part de la societat catalana, amb l’objectiu de convocar una consulta pel “dret a decidir”, per conèixer l’opinió dels catalans envers la independència de Catalunya. Aquesta consulta va ser declarada il·legal pel Tribunal Constitucional Espanyol, després que el govern de l’estat presidit per Mariano Rajoy hi hagués fet un recurs, dins d’una escalada de judicialització dels esdeveniments que tenien lloc a Catalunya. El govern espanyol abans de la data va declarar en tot moment que aquest referèndum no es faria i va intentar evitar que hi hagués urnes i paperetes de vot, enviant a Catalunya policia per evitar-ho. No obstant això, en un acte de desobediència civil massiu, més de dos milions de persones van anar a votar, la majoria favorable a la independència. Després d’aquesta data, el govern de Madrid va aplicar l’article 155 de la Constitució i va empresonar diversos membres del govern de la Generalitat i d’altres, amb el president Puigdemont al capdavant, es van exiliar a Europa. Les conseqüències d’aquest referèndum configuren la història de Catalunya d’aquest temps.

La plaça és al centre del poble, molt a prop de l’Ajuntament. És la primera via pública anomenada pel govern municipal presidit per Oriol Lozano Rocabruna, d’ERC, que va guanyar les eleccions municipals el maig de 2019. El nom de la plaça no va comptar amb el vot favorable de l’oposició.

Placeta, c. de la — La placeta és una plaça petita.

El carrer és a Can Falguera, molt a prop de la masia de Can Falguera. El seu nom ve determinat perquè hi havia una placeta al final del carrer.

Plana, c. de la — La plana és un terreny planer i bastant extens situat normalment a escassa altitud sobre el nivell del mar.

El carrer de la Plana és un dels més antics del poble. És al barri de la Sagrera, al que sempre s'havia anomenat *la plana*, perquè el terreny s'adapta a la definició.

Plegamans, c. de — Plegamans va ser un dels dos municipis de l'actual Palau-solità i Plegamans. L'altre era Salau-solitar. En un document del cartulari del monestir de Sant Cugat del Vallès, del dia 22 de juny de l'any 965, s'esmenta per primera vegada el nom de Plegamans. Més tard, en un altre document de l'any 990, es diu que hi havia cases, torres, vinyes, horts, torrents, fonts, prats, camins, boscos curts i garrigues. En aquest document es defineixen els límits de Plegamans: “un escampall de cases de pagès per la serra i les valls adjacents, segurament una primitiva església de la qual malauradament no es tenen notícies i una torre, germen d'un castell incipient”.

En aquest document es parla també dels seus límits geogràfics: “al nord amb Coscollola (probable vil·la propera a Can Falguera), fins al camí públic que va a Caldes; a orient amb Palaudàries per mitjà de la serra que passa per sobre la vil·la Rodal (avui Vilarrosal); a migdia amb Gallecs; i a occident amb el camí públic que transcorre pel pla cap a Caldes i prové de la Ruvira (Boada)”. Aquesta seria la imatge del primer Plegamans.

A l'edat mitjana, Plegamans va ser famós pel seu castell i per la dinastia Plegamans, sobretot per en Ramon de Plegamans (1194-1240), veguer i batlle de Barcelona i lloctinent del rei Jaume; el seu fill Marimon de Plegamans també seria veguer de Barcelona. El castell o casa forta de Plegamans era el centre de la quadra de Plegamans. Plegamans pertanyia a la parròquia de Sant Genís de Plegamans quan el 1698 va sol·licitar, juntament amb la parròquia de Palau-solitar, una casa del comú, fet que va ser l'origen de Palau-solità i Plegamans.

Plegamans era el nom que la majoria de la gent nomenava quan es referia al poble fins que, en fer-se l'estació de tren del Calderí, es va decidir posar el nom de Palau a l'estació (que estava al mig dels dos municipis), ja que tothom sabia on era Plegamans però poca gent sabia on era Palau-solità. Aquest fet va provocar que es deixés de parlar de Plegamans i es comencés a dir Palau i Plegamans.

Els límits actuals de Plegamans se situen aproximadament al Camí Reial.

El carrer és un dels més antics del poble. L'Ajuntament li va posar aquest nom l'any 1935 per estar orientat a Plegamans. Està ubicat en terrenys de l'antic municipi de Plegamans, a dalt de l'avinguda Catalunya. Uneix aquesta avinguda amb el carrer Santiago Rusiñol i el camí de can Padró.

Poblet, c. — Monestir de l'orde del Cister fundat l'any 1150. Està situat al peu de les muntanyes de Prades, a la comarca de la Conca de Barberà. Poblet constitueix un impressionant conjunt arquitectònic d'estil gòtic, un dels més importants d'Europa i el més important dels que encara són habitats. És un referent simbòlic i històric dels països de l'antiga Corona d'Aragó.

Va ser fundat per Ramon Berenguer IV el 1150. Des del regnat de Pere el Cerimoniós i durant els segles XIV i XV esdevingué el panteó reial dels sobirans de la Corona d'Aragó. El monestir acull també les tombes d'alguns monarques anteriors i d'altres persones de la família reial i de diferents llinatges nobiliaris.

Després d'una visita del rei Alfons XIII va ser declarat el 1921 Monument Nacional i el 1991 la UNESCO el va declarar Patrimoni de la Humanitat. El 1995 la Generalitat de Catalunya li va atorgar la Creu de Sant Jordi per la importància que ha tingut en la història de Catalunya.

Està adscrit a la Ruta del Cister, cosa que afavoreix que sigui encara més un referent turístic.

És l'últim carrer, al barri de la Pineda, tocant al terme municipal de Caldes de Montbui.

Polinyà, c. de — El terme municipal de Polinyà, d'una extensió de 8,79 km² (gairebé la meitat que el nostre) està situat a la dreta de la riera de Caldes. En plena Depressió Prelitoral, el municipi confronta a migdia amb el terme de Santa Perpètua, a ponent amb el de Sabadell, al nord amb el de Sentmenat i a llevant amb el de Palau-solità i Plegamans. El municipi és travessat per rieres de cabal escàs que pertanyen a la conca hidrogràfica del Besòs, ja sigui directament o a través de la riera de Caldes.

El poble de Polinyà ja apareix en documents de l'any 973. Com el nostre municipi, Polinyà havia estat un poble de pagesos. Encara hi queden una quinzena de masies o cases pairals construïdes entre els segles XVI i XVIII. A partir de la dècada dels setanta del segle XX el poble es va industrialitzar, cosa que ha fet que la població hagi crescut molt.

És al barri de la serra de Can Riera, a tocar el camp en direcció a Polinyà, el poble veí. El nom del carrer respon a aquest fet.

Pollancre, c. dels — Arbre de la família de les salicàcies (*Populus nigra*) que s'eleva a considerable alçada (pot assolir els 30 m), de capçada irregular, fulles amples ròmbiques o ovades, flors en aments i fruits en càpsula. N'hi ha diferents varietats. Creix en poc temps (torn de tallada de 15-20 anys) i la seva fusta, blanca i lleugera, resisteix molt l'aigua. La fusta és de baixa qualitat però molt productiva i s'utilitza per fer pasta de paper i aglomerat. El més important d'aquest arbre és que les seves arrels superficials són molt útils per fixar les terres de ribera i evitar l'erosió excessiva en cas de rierades.

El pollancre és l'arbre per excel·lència del bosc de ribera i al municipi és molt comú. Alguns exemplars de pollancre han estat documentats com a Patrimoni natural del poble. El carrer amb aquest nom és al Turó Castell.

Pompeu Fabra, c. — Pompeu Fabra i Poch (Barcelona, 1868 – Prades, França, 1948). Enginyer industrial i lingüista que va establir la normativa moderna de la llengua catalana.

Va estudiar la carrera d'enginyer industrial i se'n va anar a treballar a Bilbao, on va viure de 1902 a 1911. A Bilbao ocupà la càtedra de química a l'Escola d'Enginyers. Amb tot, des de ben jove es va refermar en la idea de dedicar-se a l'estudi del català i a la difusió de la correcció de la llengua. Això explica les seves obres primerenques: *Ensayo de gramática del catalán moderno* (1891) i *Contribució a la gramàtica de la llengua catalana* (1898), que va redactar d'acord amb un criteri molt independent respecte a les gramàtiques existents. Va formar part de l'editorial de *L'Avenç* (revista d'història i cultura), on va promoure una campanya per a la reforma ortogràfica i la normalització del català amb Jaume Massó i Torrents i Joaquim Casas i Carbó. Ells van publicar *Sil·labari català* i un *Tractat d'ortografia catalana* el 1904.

Pompeu Fabra va tenir una participació destacada en el Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906). Autodidacte, els anys que va passar a Bilbao, es va dedicar intensament a l'estudi dels grans romanistes de l'època i va escriure *La gramàtica de la llengua catalana* (1912). Cridat per Enric Prat de la Riba, tornà a Barcelona on va ser nomenat professor de la càtedra de català creada per la Diputació de Barcelona. Des de 1911 va ser membre de la novella Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Aquest institut va editar *les Normes ortogràfiques* (1913), que si bé apareixen sense el nom de Fabra, eren principalment obra seva. L'any 1918, Fabra va publicar per encàrrec de l'Institut la *Gramàtica catalana*. El 1932 es publicà el seu *Diccionari General de la llengua catalana*, popularment conegut com el Diccionari Fabra o *el Pompeu*. Aquest any fou nomenat, per primera vegada a la història, catedràtic de llengua catalana de la Universitat de Barcelona. L'any 1934 va ser empresonat pel seu càrrec a la universitat (president del patronat). S'exilià el 1939 a França i continuà treballant fins a la seva mort en *Nova gramàtica catalana*, obra que es va publicar pòstumament el 1956. Pompeu Fabra es va convertir en un home molt popular al seu temps. Va ser nomenat president honorari de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, i a Toulouse la universitat el va nomenar doctor honoris causa.

El carrer és a Can Cladellas i és on hi ha l'Escola Can Cladellas.

Pons, c. —El pantà de Sant Ponç és un embassament situat a la vall mitjana del riu Cardener, a la comarca del Solsonès, no lluny de la del Bages, a la província de Lleida. Es va crear per una presa localitzada al municipi de Clariana de Cardener, que s'estén pel terme de Clariana de Cardener, Olius i Navès. Forma part del conjunt d'embassaments de la conca del riu Llobregat. Va ser construït entre els anys 1949 i 1954 aprofitant el congost format pel Cardener a l'altura de l'ermita de Sant Ponç, damunt plataformes estructurals profundament entallades pels cursos d'aigua. La presa té 59,5 m d'alçada, una longitud de coronació de 311 m, una capacitat de 24,4 hm³ i una longitud de 5,8 km. La superfície total de l'embassament és de 144,5 ha.

El carrer és al barri dels Turons, en una zona on l'Ajuntament va dedicar diversos carrers a pantans catalans. És un carrer anomenat abans de la dècada dels setanta del segle XX, quan els noms es posaven, llevat d'excepcions, en castellà, motiu pel qual estava escrit amb "s" final i no amb "ç". En fer-se el nomenclàtor en català va continuar escrivint-se igual que en castellà.

Priorat, c. del — Comarca situada al bell mig de la Serralada Prelitoral Catalana, a cavall entre el Camp de Tarragona i les Terres de l'Ebre, que limita amb les comarques del Baix Camp, la Ribera de l'Ebre, les Garrigues i la Conca de Barberà. La capital és Falset. És una comarca amb un relleu molt accidentat, sense cap plana, i marcada per la presència de la Serra del Montsant al nord. És vorejada d'altres serres, també força altes, de les quals destaquen les muntanyes de Prades a l'est, i les serres de l'Argentera, d'en Jover i Llaberia al sud. La base econòmica de la comarca és l'agricultura, que malgrat tot, va patir un fort retrocés el segle XX. La comarca és coneguda popularment pel seu famós vi. El Priorat és una de les comarques més despoblades els darrers decennis.

El carrer es troba al Castell.

Puig de la Creu, c. del — Muntanya de 668 m a cavall dels municipis de Castellar del Vallès i de Sentmenat. Al cim hi ha un castell edificat entre els segles XVI i XVII, protegit com a Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). A la part més alta del Puig hi ha l'església romànica de Santa Maria del Puig de la Creu.

Trobem aquest carrer a la zona del Castell – Tenda Nova.

Puig-hebreuada, c. — El carrer és al barri de la Sagrera en un turó molt petit. Etimològicament, significa turó (puig) hebreu (hebreuada). El topònim té el seu origen en què als entorns es va trobar una necròpolis romana, descoberta durant les obres de construcció del clavegueram. En concret, van aparèixer dos o tres enterraments que, per les seves característiques, sembla que haurien estat d'una comunitat jueva. Cal dir que el significat del nom és similar a Montjuïc (mont jueu), nom que ja tenia un altre carrer al poble. Potser per això es va buscar per anomenar-lo aquest nom més ortodox, a proposta pel senyor Duran Farell, antic propietari de can Duran.

Puig-Oriol, c. de — El carrer és a l'entrada de Can Falguera, a continuació del carrer Puig-Oriol Nou direcció nord (cap a Caldes), a tocar la masia de Can Puig-Oriol i molt a prop del terme municipal de Caldes de Montbui. El nom de la masia determina el del carrer.

Les referències més antigues d'aquesta masia són de l'any 1242, és a dir, que és de les més antigues del poble. En el fogatge (impostos) de la Parròquia de Sant Genís de Plegamans del 1427 ja constava en Bartomeu Puig-Oriol. La masia està protegida com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Puig-Oriol Nou, c. de — El carrer és el primer que trobem a l'esquerra, a l'entrada de Can Falguera des de l'avinguda Folch i Torres. És a tocar la masia de Can Puig Oriol.

El nom de la masia determina el nom del carrer, si bé en aquest cas, a diferència del carrer Puig-Oriol, l'Ajuntament el va dedicar a la masia de Puig-Oriol Nou que és al carrer del Sol, una masia més moderna, del segle XX, que també està protegida com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL).

Puigcerdà, c. — Municipi de la província de Girona, capital històrica de la Cerdanya i oficialment de la comarca actual de la Baixa Cerdanya. Pertany a la província de Girona. Va ser fundada el 1178 per Alfons II d'Aragó, que va manar construir una ciutat sobre un turó anomenat Cerdà. Va adquirir els terrenys al Monestir de Sant Miquel de Cuixà, actualment a la Catalunya del Nord i hi va traspasar la capital de la Cerdanya que fins llavors havia estat Ix (actualment en territori francès). Puigcerdà ara és un centre turístic i de segones residències, gràcies a la seva situació geogràfica, molt a prop de les estacions d'esquí dels Pirineus espanyol i francès. La ciutat té un gran llac artificial que afavoreix el seu interès turístic. El carrer es troba a Can Duran.

Puigmal, c. del — Muntanya del Pirineu Oriental (2.909,8 m) situada entre la comuna d'Er, a l'Alta Cerdanya (Catalunya del Nord, França) i el municipi de Queralbs, al Ripollès. S'alça com el més alt i occidental dels cims que configuren l'anomenada Gran Olla, que rodeja la Vall de Núria. És la segona muntanya més alta, després del Carlit, del Pirineu Oriental, també a la Catalunya del Nord. És un pic ample i arrodonit, i la seva ascensió és senzilla si les condicions climàtiques no són gaire adverses. Al seu cim hi ha una creu de ferro forjat i una placa amb versos de Mossèn Cinto Verdaguer.

El carrer es troba a la zona del Castell – Tenda Nova.

Pujada, c. de la — La pujada és l'acció del verb pujar, vol dir anar cap amunt.

El carrer és als Turons i uneix l'avinguda Catalunya amb el Camí de la Serra. El nom respon a la seva situació orogràfica, ja que, efectivament, hi fa pujada. De fet, a la primera família que va edificar el seu habitatge al carrer (família Farnés), quan encara el carrer no tenia nom oficialment, ja li deien *de Can Pujada*.

Rajolers, c. dels — El rajoler és el menestral que fa rajoles o en ven. Al poble hi havia hagut alguns forns d'obra on fabricaven material per a la construcció com ara els totxos, els maons i les rajoles. Com molts carrers d'oficis artesanals antics, és a la plana de Can Maiol.

Ratapinyada, pl. — Nom donat a qualsevol mamífer de l'ordre dels quiròpters, llevat d'algunes espècies tropicals que prenen noms propis, com els vampirs.

La ratapinyada és un mamífer volador, generalment de mida petita. Les seves ales estan formades per una membrana que va lligada des de les extremitats anteriors fins a la cua. S'orienta en la foscor en percebre els ressons dels ultrasons que ella mateixa emet. És nocturn i passa el dia penjat cap avall. Existeixen prop de 900 espècies de mides molt diverses.

El carrer es troba a Can Falguera.

Rec, c. del — El rec és un canal de regatge.

Aquest carrer és molt petit i es troba al barri del Carrer de Baix. Rep el nom pels recs que hi havia antigament al poble, i en concret, per aquest carrer en passava un. Al municipi hi havia diferents recs que aprofitaven les aigües de les rieres, de les mines d'aigua o dels pous que hi havia repartits per tot el poble per regar els camps de regadiu i els horts. El més important de tots era el Rec Gran, que començava el seu curs en el terme de Caldes de Montbui aprofitant les aigües de la riera, arribava al molí, regava part del Carrer de Dalt i travessava tot el poble a l'alçada, aproximadament, del Camí Reial, passava pel barri del Carrer de Baix i arribava fins a Boada. Juntament amb el Rec Gran, també era molt important la Mina de Can Maiol. Tots dos recs repartien l'aigua per les xarxes de recs secundaris al llarg dels terrenys de regadiu. Els sistemes de rec tenien rescloses per regular el cabal i repartir els torns de regatge entre les persones que ho necessitaven. Abans que el rellotge de mà o de butxaca fos un objecte comú, de vegades es feien servir les campanes de l'església per marcar els canvis en el torn de rec.

Aquests sistemes de rec circulaven a l'aire lliure, inicialment. A mesura que el poble es va anar urbanitzant, es van tapar. Per exemple, el Rec Gran que passava al costat de l'Ajuntament, es va tapar a principis dels anys quaranta del segle XX.

República, pl. — La república és la forma de govern en què el càrrec de cap de l'Estat està en mans d'un president temporal que és elegit per votació, bé pel resultat d'unes eleccions o bé per una assemblea de dirigents. República se'n diu també del país que té aquesta forma de govern.

La plaça es troba al centre del poble, a tocar el Camí Reial i al costat de la plaça de Ca l'Estruch.

Reus, c. de — Municipi de la província de Tarragona i cap de la comarca del Baix Camp. Està situat a l'oest del Camp de Tarragona i a uns deu quilòmetres del mar Mediterrani. El municipi és el més poblat de la província després de la ciutat de Tarragona. Actualment, quant a infraestructures, disposa d'un aeroport i també una de les seus de la Universitat Rovira i Virgili.

Es creu que l'actual territori de Reus ha estat habitat per l'home des de fa gairebé un milió d'anys, pels jaciments arqueològics localitzats pels voltants. No obstant això, la vila com a tal és d'origen medieval, documentada a partir de l'any 1154.

El carrer és a Can Duran.

Riera de Sentmenat, ptge. — El passatge és a Can Clapés, al costat de la riera de Sentmenat, de la que rep el nom.

La riera de Sentmenat recull les aigües del Puig de la Creu, de 664 m, de la muntanya de Can Fruitós, de la vall d'Aiguasenosa i de la Costa Llisa del Farell. Passa pel poble per la zona de Can Clapés i la Sagrera i desemboca a la riera de Caldes vora el col·legi de Can Cladellas.

Vegeu carretera de Sentmenat.

Rieral, c. — El rieral és el llit d'una riera.

El nom del carrer ve determinat per la seva situació, a la riba de la riera de Caldes, seguint el curs de la riera, al barri de la Pineda.

Riereta, c. de la — La riereta és el diminutiu de riera.

El carrer és petit, està ubicat fent baixada des de l'avinguda Catalunya cap al Camí Reial al costat de la plaça de la República. El nom respon al fet que en fer baixada, abans de la construcció del clavegueram, quan plovia, l'aigua hi baixava com si fos una petita riera.

Ripoll, c. — Municipi de la província de Girona. És la capital de la comarca del Ripollès. Està situat a la confluència del Ter i el Freser (les dues valls que articulen la comarca). El terme és molt muntanyós, amb altituds que superen els 1.000 m: Puigbò, puig del Catllar, puig Duran i turó de Sant Bartomeu.

Coneguda com "el bressol de Catalunya", Ripoll va créixer entorn l'important monestir de Santa Maria, fundat per Guifré el Pelós el 879. Està documentat que l'any 873 ja s'intitulava com a comte de Ripoll. *L'Escriptorium* (estança dels monestirs medievals on els monjos feien còpies de manuscrits a mà), va ser considerat a l'edat mitjana el més important de Catalunya, sobretot després que l'Abat Oliba tripliqués el nombre de volums de la biblioteca i en fomentés l'activitat (*vegeu carrer Abat Oliba*).

El carrer és a Can Duran.

Roca, c. de la — La roca és una massa considerable de matèria pètria, especialment la que s'alça a la superfície de la terra o de la mar. En geologia són roques el granit, la sorra, l'argila, etc.

És un carrer molt petit a la Serra de Can Riera.

Romaní, c. del — El romaní és un arbust perennifoli de la família de les labiades (*Rosmarinus officinalis*). És molt aromàtic. Té les fulles linears amb els marges revoluts, endurides i tomentoses al revers, flors blavoses en petits ramells i fruits amb quatre núcules. Pot arribar als dos metres d'alçada. S'utilitza com a planta ornamental, en perfumeria i també com a condiment. És relativament fàcil trobar-lo per la muntanya i ara es planta sovint als jardins de les cases.

Aquest carrer és al barri de Can Riera.

Rosers, c. — Els rosers són un gènere de plantes arbustives de la família de les rosàcies, generalment caducifòlies, de tiges quasi sempre agullonades, fulles estipulades i pinnades. Les fulles tenen els folíols ovats i serrats. Les flors dels rosers són les roses, que neixen solitàries o en ramells. Les roses poden ser de molts colors i tenen un perfum particular, molt apreciat. Els rosers són plantes que es cultiven als jardins. Hi ha un centenar d'espècies. La rosa vermella és un símbol, a Catalunya.

Aquest petit carrer és al barri de Can Parera. Abans que es posés aquest nom, als anys vuitanta del segle XX, el carrer era conegut pels veïns com *el carrer de la Rosa* perquè hi vivia la senyora Rosa Brau. Eren temps en què, de vegades, sobretot quan els carrers quedaven lluny del centre de la població, com és aquest cas, la gent s'orientava fent referència a veïns o veïnes que hi vivien. No sé sap si aquest motiu va influir o no a l'hora d'anomenar el carrer, perquè al costat n'hi ha altres amb noms de flors i podria haver estat senzillament una coincidència.

Roses, c. de — Municipi de la comarca de l'Alt Empordà que ocupa la meitat de la península del cap de Creus. La ciutat és al centre de la badia de Roses i a l'extrem nord del golf de Roses. Roses és a la part septentrional de la Costa Brava. La costa inclou una platja llarga de sorra al centre de la població i un bon nombre de cales. El municipi disposa del port pesquer més destacat del nord de Catalunya. La ciutat ha esdevingut un important centre turístic.

La població de Roses té el seu origen en la colònia grega de Rhode, fundada al segle IV aC. Des de l'edat mitjana va pertànyer al comtat d'Empúries. La ciutat té monuments que parlen de la seva importància al llarg de la història, sobretot el castell de la Trinitat i la Ciutadella, ampli cinturó de muralles al voltant del monestir de Santa Maria de Roses.

El carrer és a Can Duran.

Rossinyol, c. del — Ocell de l'ordre dels passeriformes, de la família dels túrdids (*Luscinia megarhynchos*), amb les parts superiors de color bru rogent i les inferiors més clares, fortament territorial i que s'alimenta de cucs, petits insectes i aranyes. És molt apreciat el cant del mascle. Ara és un ocell gairebé de gàbia, però antigament es trobava a l'entorn del municipi bastant sovint. Ara costa més de trobar-ne.

El carrer és al barri de Can Fortuny.

Roure, c. — Arbre de la família de les fagàcies, que té pel comú de 15 a 20 m d'alçada i pot arribar fins als 40. Té el tronc gruixut i grans branques tortuoses, fulles perennes i flors de color verd groguenc en aments axil·lars. Dona per fruit glans amargues. La seva fusta és dura, compacta, de color marró groguenc i és molt apreciada per a construccions. A Europa és l'arbre que pot assolir més edat, juntament amb les oliveres i alzines.

A causa de la duresa de la seva fusta, s'ha fet popular la frase feta: *ésser fort com un roure*.

Al poble és un arbre comú. La majoria de roures que hi ha són del gènere *Robur*, el roure pèrol, que neix proper a cursos fluvials o a zones d'aigua i sòls més profunds. Alguns exemplars s'han documentat com a Patrimoni material gràcies a les seves dimensions o especials característiques: el de Can Ral, de Sant Roc i de la bòbila de Can Duran (aquest podria ser l'arbre més vell del poble, té uns 150 anys).

El carrer és al barri de la Pineda, a tocar la riba de la riera de Caldes, un lloc propici per al seu creixement. És un carrer antic, de la dècada dels seixanta, quan els noms s'escollien moltes vegades en funció de l'entorn del carrer, per la qual cosa és probable que n'hi hagués un. Anys després l'Ajuntament va anomenar els carrers d'una zona del Turó Castell amb noms d'arbres, un dels quals és Roures (en plural).

Roures, c. —*Vegeu definició de Roure, c.*

El carrer és entre la Tenda Nova i el Turó Castell, tocant el camí de la Serra. En aquesta zona l'Ajuntament va anomenar diversos carrers amb noms d'arbres.

Sabadell, c. de — Municipi i cap de la comarca del Vallès Occidental juntament amb Terrassa. Amb més de dos-cents mil habitants, és la cinquena població de Catalunya pel seu nombre d'habitants. L'existència de nuclis de població al terme de Sabadell es remunta com a mínim a fa 3.500 anys, com ho demostren troballes arqueològiques a les zones de Can Roqueta, Can Gambús i Sant Oleguer.

La ciutat va ser pionera en la Revolució Industrial de Catalunya dins el sector tèxtil. A mitjans del segle XIX, es va convertir en la ciutat llanera més important de l'Estat espanyol, per la qual cosa va rebre el sobrenom de *La Manchester catalana*. Encara avui s'hi poden veure nombroses xemeneies i vapors, una part dels quals han estat reconvertits en equipaments locals com ara la Biblioteca del Vapor Badia o la Regidoria de Joventut. Aquesta herència tèxtil va deixar un marcat caràcter industrial a la ciutat, que encara és present avui. Al llarg de les últimes dècades, Sabadell s'ha anat diversificant vers el sector serveis.

Trobem el carrer Sabadell a la Pineda.

Sagrament, ptge. —En la història de les religions, s'utilitza aquesta paraula en totes aquelles accions destinades a fer participar l'home amb la divinitat. En el cristianisme, durant el primer mil·lenni es reservava aquest concepte als sagraments d'iniciació: baptisme, confirmació i eucaristia. La teologia medieval en va ampliar el nombre fins als actuals set: baptisme, confirmació, eucaristia (comunió), penitència (confessió), unció dels malalts (extremunció), orde sacerdotal i matrimoni.

El passatge, molt estret, és al començament de la urbanització de Montjuïc, el primer a la dreta en la pujada al turó. Va ser un dels primers noms que va posar l'Ajuntament al poble. L'origen del topònim l'hem de buscar a l'antiguitat, quan encara no hi havia el pont del passeig de la Carrerada. El passatge (aleshores camí) l'hauria fet servir el rector de Santa Maria com a dreuera per anar més de pressa a les cases de les famílies que vivien per la zona del barri del Carrer de Dalt i voltants quan el cridaven perquè havia alguna persona malalta a qui havia de donar l'extremunció. Aquest passatge comunica amb la riera de Caldes (ara carrer Navarra), que es devia travessar per algun punt on no hi hagués molt corrent d'aigua. L'Ajuntament el va anomenar així en record d'aquest costum.

Sagrera, c. de la — La sagrera és un terreny sagrat posat sota la protecció i immunitat eclesiàstica que envoltava les esglésies consagrades. Es parla de les sagreres des del segle X i és una institució molt característica de l'edat mitjana que es posava sovint sota "la pau i treva de Déu". Comprèn l'església, el cementiri i l'espai inclòs dintre les trenta passes que el bisbe concedia a l'església el dia de la seva consagració. Sembla que era un costum originat en el dret d'immunitat dels antics temples romans. A causa de la seva immunitat eclesiàstica i de l'excomunió contra els qui l'envaïen o profanaven, dintre d'aquest espai es van construir molts *sagrers* o cellers, petits graners propietat de les masies, on guardaven les seves collites per protegir-les del pillatge. És a dir, pel fet de ser de domini eclesiàstic eren com una illa de la jurisdicció eclesiàstica dintre els sistemes feudals i senyorials. Així es van originar la majoria dels pobles de la Catalunya Vella (comprèn el bisbat de Girona, la meitat del de Barcelona al nord i a l'est del Llobregat i una gran part del de Vic, territori que comença a identificar-se al segle XII amb el nom de Catalunya).

El carrer és l'accés des del carrer Sant Oleguer a l'església de Santa Maria de Palau-solità, i arriba fins a enllaçar-se amb el camí de Santa Magdalena. El nom respon al fet que a l'edat mitjana hi havia la sagrera de l'església romànica que va ser consagrada per Sant Oleguer l'any 1122. Des de llavors, al voltant de l'església sempre hi ha hagut un grup de cases. La sagrera del poble és una de les millors conservades de tot Catalunya.

Sagrera, ptge. la — *Vegeu carrer Sagrera.*

El passatge està situat enmig de les cases que envolten l'església de Santa Maria.

Sagunt, c. — És un municipi valencià situat a la comarca del Camp de Morvedre (Murviedro en castellà). La ciutat té dos nuclis principals: el nucli històric a la falda del castell i del teatre romà, i el Port de Sagunt, situat a la costa a 4 quilòmetres del nucli històric. Al Port, ara hi viuen la majoria dels habitants de la ciutat.

Al llarg de la història va ser primer una ciutat ibèrica, després romana i més tard la van ocupar els àrabs l'any 713. La seva participació en els cercles comercials es documenta des del segle VI aC., va arribar a convertir-se en un lloc estratègic de les relacions comercials de la Mediterrània. El 1239 la ciutat va ser conquerida per Jaume I, rei de la Corona d'Aragó. Sagunt és una ciutat que té una llarga i important història de conquestes. Aquest passat històric es reflecteix en el patrimoni monumental de la ciutat. Entre els monuments més importants hi ha el castell, el teatre romà, l'església Arxiprestal de l'Assumpció de Santa Maria i la torre del Grau Vell.

Fins al segle XIX va ser una població essencialment vinícola. Al segle XX es va desenvolupar a la ciutat la indústria siderúrgica aprofitant la importància del seu port. Ara l'economia se centra, a més, en l'exportació de cítrics. El carrer es troba a la Pineda, al cantó de Sant Roc.

Salzes, c. dels — El salze és un arbre caducifoli de la família de les salicàcies (*Salix alba*). Té l'escorça grisa, branques flexibles i fulles amb pèls sedosos. És un arbre comú a tot Europa. N'hi ha diferents tipus: salze nan, salze pirinenc, salze triandre. És molt popular el desmai per les seves branques penjants. Al poble n'hi ha exemplars de grans dimensions als jardins del centre. El carrer es troba a la zona del Turó Castell.

Sant Andreu, c. de. — Segons el Nou Testament, Sant Andreu va ser un dels dotze apòstols. Era natural de Betsaida, germà del també apòstol Pere i pescador com ell. Van ser els primers

dels deixebles a qui va cridar Jesús al costat del Jordà. La tradició diu que, després de Pentecosta, va predicar l'Evangeli per l'Àsia Menor, Rússia i Grècia, i que va morir crucificat a Patres. Se li atribueix la fundació de la comunitat cristiana de Bizanci, per la qual cosa l'Església de Constantinoble el venera com a molt insigne patró. És també el patró de Rússia i d'Escòcia. Celebra la seva onomàstica el 30 de novembre.

El carrer amb aquest nom està situat a la Plana de Can Maiol.

Sant Antoni, c. de — Sant Antoni Abat va ser un dels primers monjos de l'Església. Es creu que va néixer a l'Alt Egipte l'any 251 i que va morir el 356 (no se sap on), és a dir, que segons la llegenda, va viure 105 anys. És considerat el patró dels animals domèstics i dels traguiners. La llegenda explica que era un gran amant dels animals i que quan en veia algun de ferit, el guaria. Un dia se li va apropar un porquet amb els seus cadells cecs, els va curar de la ceguera i el porquet, per mostrar el seu agraïment, el va acompanyar tota la seva vida. És per això que popularment se l'anomena *Sant Antoni del porquet*.

La llegenda diu que, en morir els seus pares, va distribuir els seus béns entre els pobres i es va retirar al desert, a una cova de Tebes, on va començar a portar una vida d'austeritat i penitència, essent un pioner del monaquisme. Va ser el creador de la figura del monjo i va fundar el moviment dels ermitans. Segons aquesta llegenda, a la cova, el diable el va temptar amb visions pecaminoses més d'un cop, però ell s'hi va resistir. Aleshores Déu va enviar un braç de llum que va atemorir el diable, que ja no va tornar-hi més. Sant Antoni va reunir entorn seu molts deixebles amb els quals fundaria diversos convents monacals.

Al poble, durant molts anys, totes dues parròquies havien celebrat el dia 17 de gener la festa de Sant Antoni Abat, patró dels animals. Aquell dia, portaven molts animals a les esglésies per ser beneïts pel mossèn i es feia una cavalcada, al capdavant de la qual anava el nou abanderat muntat a cavall i portant la bandera (a molts pobles és una festa que encara es continua fent). El carrer sant Antoni està ubicat a la Plana de Can Maiol.

Sant Galdric, c. de — Sant Galdric (Vilavella, actual Sant Galderic, Carcassonès, França, 820 – Sant Martí del Canigó, Conflent, França 900). Va ser un pagès que, amb els seus dos germans, conreava les terres d'altres. Va defensar els drets dels pagesos, protegint-los dels abusos i maltractes dels senyors. Era un home molt devot, pregava sovint i se li tenia devoció perquè havia fet miracles. En el concili de Narbona, l'any 890 va ser canonitzat com a sant per l'Església Catòlica.

Era el patró dels pagesos catalans fins a la seva substitució el 1707 (Decret de Nova Planta) per Sant Isidre el Llaureador (de Madrid). Avui dia és venerat pels pagesos del Pirineu i de la Catalunya del Nord. Hi ha pagesos catalans que encara el consideren el seu veritable patró i en molts pobles la pagesia se celebra la seva onomàstica (el 16 d'octubre), com a Gallecs, per exemple (nucli rural i paisatge natural protegit que pertany a Palau-solità i Plegamans), entre altres municipis veïns.

Aquest carrer és a la Sagrera, continuació del carrer Sant Oleguer. És un dels primers carrers del poble. El van retolar el 1935, però ja l'havien anomenat abans amb aquest nom.

Sant Genís, c. de — Es creu que Sant Genís va néixer a Etiòpia cap al segle III i que va morir a Roma a finals del mateix segle o a començament del segle IV (303). És un personatge llegendari, creat a partir del culte a Roma de Sant Genís d'Arle.

La llegenda diu que Sant Genís era un actor, i durant una actuació a Roma davant de l'emperador Dioclecià, va voler fer burla del cristianisme. A la representació, Genís interpretava satíricament un catecumen que demanava el baptisme, com si no hagués comès cap pecat. Aleshores va veure que apareixien uns àngels que li mostraven un llibre amb tots els seus pecats. Al veure'l, es va convertir de sobte a la fe cristiana, ho va confessar a l'emperador i aquest, furios, el va posar en mans del prefecte dels pretorians, que el va torturar perquè abandonés la seva actitud. En negar-s'hi, Genís va ser decapitat.

Sant Genís és el patró del poble i rep culte a l'església que rep el seu. És també el patró dels comedians, actors, pallassos, còmics, músics i ballarins. La seva onomàstica se celebra el 25 d'agost.

El carrer és entre la plaça de l'Alzina i l'església.

Sant Genís, pl. de — *Vegeu Sant Genís, carrer.*

La plaça està situada tocant l'església per la seva façana principal.

La nova església per venerar Sant Genís va ser construïda entre els anys 1942 i 1944, dirigida per l'arquitecte Isidre Puig i Boada (el poble li ha dedicat un carrer). El campanar, el baptisteri i el pòrtic es van acabar el 1998. Per acabar l'església es van recollir donatius entre els veïns.

Aquesta nova església va substituir l'església parroquial romànica del mateix nom que havia estat cremada durant la Guerra Civil el 1936, situada al recinte de l'actual Centre Educatiu els Castanyers. Aquesta església donava nom a l'antiga parròquia de Sant Genís de Plegamans, una de les dues que van formar originàriament Palau-solità i Plegamans. L'església antiga de Sant Genís l'havia consagrat l'any 1121 Sant Oleguer, arquebisbe de Tarragona i bisbe de Barcelona. De l'antiga església gairebé no es va poder salvar res, només alguns elements que es conserven a la sala de la planta noble del Castell, com la pica baptismal i vestigis d'alguns capitells. Part de les pedres de l'església cremada van ser utilitzades més tard per construir l'escorxador (ara centre de joves l'Escorxador).

Sant Isidre, c. de — Isidro de Merlo y Quintana (Madrid, 1082 – 1172), conegut per Sant Isidre Llaurador, va ser un camperol de Madrid, canonitzat al segle XVII i venerat com a sant per l'Església Catòlica. Des de 1622 és el patró de la pagesia espanyola (a Catalunya va substituir el patró tradicional, Sant Galdric). La seva festa es commemora el 15 de maig, aniversari de la seva mort. És també el patró de Madrid, que va començar a rendir-li culte el segle XII. Al poble, des de meitat dels anys vuitanta del segle XX, es va fundar una germandat (actual Patronat de sant Isidre) per celebrar la festa religiosa seguida d'una cavalcada amb tractors, cavalls i vehicles guarnits. Aquesta cavalcada continua celebrant-se si bé els últims anys amb menys participants.

Segons la llegenda, quan Sant Isidre treballava com a jornalier, dividia el seu salari en tres parts: una per als pobres, una altra per a l'església i la tercera part per a la seva família. Era conegut per trobar aigua amb facilitat. Se li atribueixen desenes de miracles com ara que els àngels llauraven els camps mentre Isidre pregava, o un que parla de com va salvar, amb una canastreta, un nen que havia caigut en un pou d'aigua. Segons la llegenda, Sant Isidre el va salvar amb les seves oracions fent pujar l'aigua fins a la superfície, i el nen estava sa. La llegenda que envolta la seva mort és que, dècades després de ser enterrat a l'església de san Andrés, les seves restes van ser exhumades i el cos estava incorrupte, com si s'acabés de morir.

Va ser canonitzat el 1622 per impuls del monarca Felip II després d'un altre miracle. Segons documents de l'època, Felip III estava malalt. Els criats del rei van apropar el cadàver d'Isidre a l'habitació reial i el rei va sanar.

El carrer és al barri del Carrer de Dalt. És un dels primers carrers que va tenir nom al poble. El van retolar el 1935, però ja l'havien anomenat abans amb aquest nom. Al voltant hi ha alguns carrers amb noms de sants.

Sant Isidre, rbla. de — *Vegeu Sant Isidre, carrer.*

Aquesta rambla és a continuació del carrer Sant Isidre, en la seva prolongació natural. És a una zona urbanitzada més tard que el carrer.

Sant Jaume, c. de — Conegut a casa nostra com a Sant Jaume el Major, havia nascut a Betsaida (actual Israel) durant l'imperi romà. Segons el Nou Testament, fou un dels dotze apòstols de Jesús de Nazaret. Era un pescador, germà gran del també apòstol Joan. Jesús els va trobar al costat del seu pare a la ribera del mar de Galilea i els va cridar perquè el seguissin. La tradició cristiana diu que va venir a la Hispania romana a predicar la paraula de Déu i que va morir decapitat per ordre d'Herodes Agripa. Segons aquesta creença, les seves restes es troben a la Catedral de Santiago de Compostel·la, que va esdevenir un important lloc de peregrinació des de l'edat mitjana. Es tracta del camí de Sant Jaume, la ruta de pelegrinatge més antiga i més concorreguda d'Europa.

Sant Jaume és el patró d'Espanya i la seva festa se celebra el 25 de juliol. La seva iconografia és variada, una de les més conegudes és la que el presenta com a pelegrí amb una petxina.

Sant Jaume, ptge. de — *Vegeu carrer Sant Jaume.*

El passatge és al costat del carrer i és més nou. Tots dos són al barri de la Sagrera.

Sant Joan, c. — Segons el Nou Testament, sant Joan va ser un dels dotze apòstols de Jesús de Nazaret. Havia nascut a Betsaida (actual Israel) durant l'imperi romà. El seu germà gran era Jaume, un altre dels dotze apòstols i era pescador com ell. Segons la tradició cristiana, Jesús els va cridar quan eren a la ribera del mar de Galilea amb el seu pare perquè el seguissin. Aquesta tradició sosté que ell va sobreviure als apòstols restants i que va ser l'únic que no va morir com a màrtir. Se'l coneix com a sant Joan Evangelista, i autor de diversos llibres del Nou Testament.

La seva festa és el 24 de juny i a Catalunya se celebra la nit abans amb la revetlla en què es cremen fogueres i petards, reminiscència de la festa del solstici d'estiu, anterior al cristianisme.

Se sap que al municipi hi havia hagut una ermita dedicada a aquest sant. En diferents documents datats el 1079, 1125 i 1376 se'n parla, però no s'ha pogut saber on era. Hi ha dos possibles llocs: a Can Vall, on s'havien trobat restes que podien haver estat de l'ermita, o bé al Forn del Vidre, perquè l'edifici està construït amb material molt antic. Però només són suposicions.

És un dels carrers més antics del poble i el més llarg. El van retolar el 1935, però ja era anomenat abans amb aquest nom. Comença en la intersecció amb el Camí Reial, a tocar el carrer Monòlit i arriba fins al carrer dels Rajolers (Can Maiol) on hi ha l'escola bressol El Sol.

Sant Joan, ptge. de — *Veure carrer Sant Joan*

El passatge és més nou que el carrer i és a tocar d'aquest.

Sant Jordi, c. de — (Diòspolis, Palestina, 270 – Nicomèdia, Bitínia, 303). Va ser un soldat romà d'origen grec convertit al cristianisme i mort com a màrtir per no voler abjurar de la seva fe. És venerat en la majoria de confessions cristianes, per la qual cosa ha esdevingut un dels sants més populars, especialment durant l'edat mitjana. No obstant això, la seva historicitat és discutida i, probablement, és un personatge llegendari.

Sant Jordi és el patró de Catalunya (ja se l'esmenta com a patró a partir del segle XV), Aragó, Anglaterra i altres indrets. Segons diverses llegendes, Sant Jordi havia ajudat en les batalles a diferents comtes catalans. Se'l representa icònicament com a cavaller, armat, matant un drac, elements que es fan servir en la prolífica literatura que hi ha del sant (per exemple, sobre sant Jordi i la princesa). El seu escut és una creu vermella. La seva festa se celebra el 23 d'abril, que coincideix amb el Dia del llibre. A Catalunya se celebra la Diada de Sant Jordi com la festa dels enamorats i pràcticament com a diada nacional no oficial.

El carrer es troba a la Plana de Can Maiol.

Sant Josep, c. — Sant Josep havia nascut a Natzaret (Palestina). Se'l coneix també com a Sant Josep Obrer o Sant Josep de Nazaret. Segons els Evangelis, Josep, de professió fuster, era el pare de Jesús i l'espòs de la Verge Maria, que donaria a llum a Jesús essent verge. Segons aquesta tradició, i malgrat el misteri de la maternitat de la seva dona, es va comportar amb Jesús com a un bon pare. És venerat com a sant per tota la cristiandat. La seva festivitat se celebra el dia 19 de març, dia que es commemora el dia del pare.

El carrer amb aquest nom està ubicat al barri de Can Falguera.

Sant Josep Oriol, c. de — Josep Oriol i Bogunyà (Barcelona, 1650 – 1702). Va ser un eclesiàstic. L'escola de l'església del Pi, de la qual era escolà, li va pagar els estudis a Cervera i es va doctorar en Teologia. Dos anys més tard va ser ordenat sacerdot a Vic. El 1686 va anar en pelegrinatge a Roma fent de captaire i el papa Innocenci XI li va donar el benefici de l'altar de Sant Lleonard a l'església del Pi, on va exercir el ministeri en tornar a Barcelona. En vida va tenir gran fama de sant, de miracler i d'auster; el poble li deia *doctor pa-i-aigua*. Uns anys més tard, una malaltia va frustrar la seva vocació missionera. En morir, el seu enterrament va donar lloc a una multitudinària demostració de fervor popular. Va ser enterrat a l'altar de Sant Lleonard de l'església del Pi. El 1806, amb motiu de la seva beatificació, es va traslladar a un altar propi. Canonitzat pel papa Pius X el 1909, la seva festa se celebra el 23 de març, aniversari de la seva mort.

El carrer es troba al barri de Can Riera.

Sant Llorenç, c. — Sant Llorenç de Roma (Osca, 225 – Roma, 258). Va ser un dels set diaques de Roma, on era encarregat de cuidar dels béns de l'església i tenir cura dels pobres. Per aquesta tasca és considerat un dels primers arxivers i tesorers de l'Església, motiu pel qual és el patró dels bibliotecaris. A Roma va ser martiritzat en una graella l'any 258 durant la persecució dels cristians per l'emperador romà Valerià. És venerat com a sant per totes les confessions cristianes.

Aquest carrer és al barri de la Serra de Can Riera, al final, i comunica amb el barri dels Pins de Can Riera. És al costat del bosc de Can Riera, mirant cap a Sentmenat primer i més lluny cap a Sant Llorenç del Munt, motiu pel qual el carrer rep aquest nom. Antigament al poble, quan els veïns eren pagesos, tenien una unió molt ferma amb la natura que els envoltava i en feien molta

referència. De Sant Llorenç del Munt se'n recordaven segons com corria el vent, si venia d'aquesta muntanya, sembla que era més fred.

Sant Llorenç de Munt és un massís situat entre les comarques del Vallès Occidental i el Bages. Pertany a la Serralada Prelitoral Catalana. Els seus cims principals són el Montcau (1.056,8 m), la Mola (1.104 m), on hi ha el monestir romànic de Sant Llorenç del Munt, i la Castellassa (856 m). Juntament amb la serra de l'Obac, conforma el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

Sant Lluís, c. de — Lluís IX, rei de França (Poissy, prop de París, 1214 – Tunis, 1270). Era fill de Lluís VIII *el Lleó*. Durant la seva minoria d'edat va exercir la regència la seva mare, Blanca de Castella, que va ser la primera dona que governava a França. Es va casar amb una filla de Ramon Berenguer IV. Lluís IX va ser un rei molt poc comú, conegut a la seva vida privada pel seu esperit d'austeritat i devoció, i en la seva faceta pública per preocupar-se dels més desprotegits. Ell representa a la perfecció l'esperit medieval, en sintetitzar l'espiritualitat amb la vocació guerrera. Com a governant va aconseguir un reforçament de la monarquia francesa, a través de conquestes, i va transformar la cort feudal en un òrgan de govern, donant lloc al naixement del parlament i del tribunal de comptes. L'any 1258 va signar el tractat de Corbeil amb Jaume I el Conqueridor reconeixent la sobirania dels reis d'Aragó sobre els comtats catalans.

Quant a la faceta religiosa, per la qual l'església catòlica el venera com a sant, fou un monarca molt enèrgic en la defensa de l'Església catòlica (per contra, va impulsar normes contra els jueus). Per això va dirigir amb entusiasme la setena croada i va organitzar la vuitena, en la qual va morir víctima de la pesta.

Va pertànyer a l'Orde de sant Francesc d'Assís. La seva festivitat se celebra el 25 d'agost.

Va fundar molts monestirs, va construir la famosa Santa Capella de París i durant el seu regnat es va començar a edificar la universitat de La Sorbona.

El carrer de Sant Lluís puja al Turó Castell des de l'avinguda de Catalunya.

Sant Miquel, c. de — Anomenat Sant Miquel Arcàngel i príncep dels àngels. L'Antic Testament el presenta com a defensor del poble, i a l'*Apocalipsi* lluita amb els seus àngels contra el drac. El seu culte va començar a Orient i després es va difondre, sobretot a partir de l'edat mitjana per Occident, especialment a partir de les aparicions que se li atribueixen al mont Gargano (segle VI), a Roma (950) o a la muntanya Saint-Michel (708). Per als hebreus és el protector d'Israel i patró de la sinagoga. Els cristians, per contra, el consideren el patró i protector de l'Església Universal i el primer dels set arcàngels, així com virrei del cel, vencedor de Lucifer. Per aquest fet, en art és representat com a un àngel amb armadura de general romà brandant una espasa o llança davant un drac, un dimoni o altres representacions del mal.

A Catalunya se li van dedicar moltes capelles dels castells, una de les tres esglésies que constituïen les antigues seus episcopals i molts altars i parròquies (en total es calcula que n'hi ha unes 500). El culte al sant va començar a partir dels segles X i XI. La festivitat se celebra el 29 de setembre i és patró de molts pobles catalans.

El carrer es troba al centre del poble.

Sant Miquel de Cuixà, c. de — L'abadia benedictina de Sant Miquel de Cuixà (Saint-Michel de Cuixà) està situada al terme comunal de Codalet, a la comarca del Conflent, a França, al peu

del Canigó, a la vall del riu de Lliterà. Va ser fundada l'any 878. Als segles X i XI va esdevenir un dels centres espirituals i culturals més importants de Catalunya en temps feudals. És el monument més interessant de l'arquitectura preromànica o del romànic inicial.

El carrer el trobem al final del barri Carrer de Dalt, a Can Puig-Oriol.

Sant Oleguer, c. de — Sant Oleguer (Barcelona, 1060 ? – 1137). Va ser bisbe de Barcelona i arquebisbe de Tarragona. És venerat com a sant per l'Església catòlica. Se'l considera com un dels bisbes més eminents de l'edat mitjana, amb una gran influència sobre tota l'església llatina.

Era fill d'Oleguer, secretari de Ramon Berenguer I. Educat a l'escola de la catedral, fou prevere i canonge regular de la Catedral de Barcelona. Després va ser prepòsit de diverses esglésies. Va fundar la col·legiata de Sta. Maria de Terrassa. Va ser nomenat bisbe de Barcelona l'any 1115 en temps d'en Ramon Berenguer III. Després de la conquesta de Tarragona, fou nomenat arquebisbe (1119), i va compaginar des d'aleshores tots dos càrrecs. El 1117 va obtenir la subjecció a la mitra barcelonina del monestir de Sant Cugat, i per tant, dels pobles de la seva comarca, entre els quals hi havia Palau-solitar. Quan s'edifica l'església de Santa Maria ell la consagrà el 1122 (l'any anterior havia consagrat la de Sant Genís). Sant Oleguer va ser una persona amb gran influència a l'església. Va treballar perquè es deslliurés l'església dels poders dels senyors feudals i s'abandonés la simonia (compra que les persones feien de coses sagrades: gràcia, sacraments, ordenació...). Va acudir a diversos concilis. Va morir el dia 6 de març, diada en què se celebra la festivitat. Tot seguit fou venerat com a sant, tot i que el seu culte no va ser aprovat per Roma fins al 1675.

És un dels primers carrers anomenats per l'Ajuntament. Va des del pont de la riera de Caldes fins al carrer de la Sagrera, molt a prop de l'església de Santa Maria. Correspon a l'antic traçat de la carretera de Sentmenat. De fet, és una continuació del passeig de la Carrerada (o aquest una prolongació del carrer Sant Oleguer, segons com es miri), per la qual cosa popularment no s'aprecia la separació i es considera la mateixa via, ja que tenen similar fisonomia per l'amplada de la calçada i els plataners. El nom del carrer respon al fet que Sant Oleguer va consagrar l'església romànica.

Sant Pere, c. de — Simó Pere va néixer a Betsaida, Galilea, i va morir a Roma cap a l'any 64. Segons el Nou Testament, Jesús de Nazaret el va anomenar Pere en comptes de Simó i va ser un dels dotze apòstols. És considerat per l'hagiografia cristiana com el primer cap del cristianisme. És venerat com a sant en tota la cristiandat.

Segons el Nou Testament, estava casat i vivia a Cafarnaüm, on treballava com a pescador al llac Tiberíades acompanyat del seu germà Andreu. Quan va conèixer Jesús, va abandonar-ho tot i es va convertir en un dels primers deixebles. Malgrat això, quan condemnen Jesús, en renega, tot i que després serà el primer, amb Joan, a reconèixer la resurrecció i donar-ne fe. Més tard, va començar la seva etapa d'evangelització. Primer ho va fer en diferents territoris, fins a arribar a Roma, on esdevingué el primer bisbe. Segons la tradició catòlica, va morir a l'emplaçament del Vaticà com a màrtir. L'Església catòlica el considera el primer papa. Segons la tradició popular és el guarda del cel i per això se'l representa amb unes claus a la mà.

La seva festivitat és el 29 de juny. Al poble, al barri de la Sagrera, des de fa molts anys, se celebren les festes de Sant Pere per aquesta data, però el carrer és a la Pineda.

Sant Roc, c. de — Sant Roc va néixer a Montpeller (Occitània, França, aleshores part del Regne de Mallorca) cap al 1295 (se'n desconeix la data exacta). Va ser un pelegrí que es va desplaçar a Roma i va recórrer Itàlia dedicant-se a curar tots els infectats de la pesta. Va morir en olor de santedat el 1327, segurament al municipi italià de Voghera. La seva devoció es va estendre molt ràpidament a partir del segle XV. La seva festivitat és el 16 d'agost.

L'Ajuntament va anomenar Sant Roc aquest carrer perquè és el d'accés des del barri de la Pineda al barri de Sant Roc (a l'altre costat de la riera de Caldes). Un cop travessat el pont de la riera, una mica més als afores, prop del camí de Can Tarragona, es troba també la font de Sant Roc, que antigament era un lloc on la gent del poble anava per agafar aigua i passar estona (ara és de propietat privada i ara no s'hi pot accedir). Al costat de la font hi havia una petita capella dedicada al sant.

Santa Anna, camí de — El nom respon al fet que és el camí pel qual s'accedia des del camí de la Serra a l'antic convent de Santa Anna, situat a Can Gordi, on actualment hi ha el Centre Educatiu els Castanyers.

La masia de Can Gordi, cap a l'any 1912, va ser adquirida pel Patronat de Llibertat, que estava dirigit pel mossèn Josep Pedragosa, amb la finalitat de convertir-la en un centre de protecció a la infància. Al principi, l'administració corresponia al rector de l'antiga església de Sant Genís de Plegamans, que era molt a prop de l'edifici. El centre es va conèixer amb el nom de La Granja i al principi va acollir nois. Anys més tard, els nois van marxar i el centre va passar a mans de la congregació de monges salesianes de Santa Anna, amb la mateixa finalitat però acollint noies. Cap a principi dels anys vuitanta, les monges van abandonar el centre perquè la competència de la protecció d'aquests menors l'assumeix l'Estat. Actualment es destina com a centre educatiu de la Conselleria de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

La tradició cristiana coneix santa Anna com a l'esposa de Joaquim. Ells serien els pares de la verge Maria, la mare de Jesús, és a dir, els avis de Jesucrist. Santa Anna va néixer a Judea. Es desconeixen les dades exactes del seu naixement i de la seva mort, probablement a Jerusalem. Segons els evangelis apòcrifs, el matrimoni va viure llargs anys d'infertilitat fins que Déu va escoltar la seva pregària i un àngel els va visitar per anunciar-los que serien pares. Llavors Anna va prometre que si tenia descendència, la dedicaria al servei de Déu, i en va néixer Maria, predestinada a ser la mare de Jesús.

La seva festivitat se celebra el 26 de juliol. És la patrona de les iaies.

Santa Magdalena, camí de — El camí de Santa Magdalena és el d'accés des del barri de la Sagrera a les cases de Santa Magdalena, que es troben en un petit turó un cop travessada la riera de Sentmenat. Entre les cases es troba l'antiga capella de Santa Magdalena. Aquesta capella formava part de la comanda templera de Palau del Vallès, una de les primeres comandes dels templers de Catalunya, que es va fundar al poble el 1150. Aquesta comanda va ser una de les més poderoses de Catalunya. Jaume I va ser un dels seus consellers o assessors i la va posar sota la seva protecció el 1237 (*veure carrer Jaume I*). Quan van desaparèixer els templers l'any 1319, la comanda passà a l'àmbit dels Hospitalers del Gran Priorat de Catalunya, un altre orde militar i religiós fundat per ajudar els peregrins que viatjaven a Terra Santa al segle XI. Aquesta capella al principi sembla que estava dedicada al Sant Sepulcre pels templers. Fins al 1581 no hi ha constància que s'anomenés Santa Magdalena, ja que els feligresos li van dedicar l'ermita perquè tenien molta devoció per aquesta santa. L'any 1835 la capella va passar a mans de l'Estat després de la desamortització de Mendizábal. Més tard, el 1879 va ser adquirida per una persona privada. A partir d'aleshores en va desaparèixer el culte. De l'antiga capella, la taula de l'altar

i la campana, van passar a la parròquia de Santa Maria (1846). El retaule es va cremar el 1936 en l'incendi provocat a l'església de Santa Maria.

Aquesta ermita l'any 1949 va ser declarada Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN). Malgrat això, ara es troba en un estat de conservació lamentable (és de propietat privada).

Al Nou Testament es parla de santa Magdalena en diferents moments: perquè va allotjar i proveir materialment Jesús i els seus deixebles durant la predicació a Galilea i va esdevenir també deixeble de Jesús; perquè va ser present en la crucifixió de Jesús, o perquè en companyia d'altres dones va ser el primer testimoni de la Resurrecció.

A santa Magdalena se l'ha identificat, sense evidències, amb altres personatges citats al Nou Testament: la dona que ungeix amb perfum els peus de Jesús i els eixuga amb els seus cabells abans d'arribar a Jerusalem; la dona adúltera que Jesús salva de la lapidació, i fins i tot com a prostituta.

Segons una tradició catòlica, va viatjar pel Mediterrani amb alguns companys fugint de les persecucions de Terra Santa i va desembarcar a Santes Maries de la Mar, a la boca del Roine, molt a prop d'Arles (Catalunya del Nord). D'aquí aniria a evangelitzar per la Provença fins arribar a Marsella, on viuria una vida de penitència. Segons la llegenda, va morir a Aix de Provence, on l'haurien portat els àngels

Es considera santa per l'Església catòlica. És una de les santes que figuren entre les venerades pels cavallers templers. La seva festivitat se celebra el 22 de juliol.

Santa Margarida de Boada Vell, c. — Santa Margarida (d'Antioquia) va ser una de les santes més populars de l'edat mitjana, tant a les esglésies occidentals com a les ortodoxes, i el seu culte es va revifar durant les croades. Hi havia la creença que la santa havia promès indulgència a qui escrivís o llegís la seva vida o invoqués la seva intercessió.

Segons la llegenda, Margarida havia nascut l'any 275. Era filla d'un sacerdot pagà i en morir-se la seva mare va estar criada per una dida que practicava el cristianisme en secret (llavors perseguit). En tornar a casa i dir-li-ho al seu pare, aquest la va expulsar i ella va tornar amb la nodrissa. Més tard, el prefecte romà la va intentar seduir però ella li va confessar que havia entregat la seva virginitat a Déu, ell la va denunciar i va ser detinguda. A la presó, el diable la va visitar per temptar-la i, com que no ho va aconseguir, la va devorar, però ella li va obrir el ventre i va poder sortir-ne. En els interrogatoris no va voler renunciar a la fe i finalment mor degollada als 15 anys.

Cal dir però, que santa Margarida el 1969 va ser exclosa del calendari universal dels sants per considerar que no hi havia prou proves que asseguressin la historicitat de la seva vida i obra. Per aquest motiu, des de llavors ja no es considera santa, però el seu culte és permès en aquells llocs on té tradició. La seva festivitat se celebra el 20 de juliol.

El nom d'aquest carrer, que és al polígon Riera de Caldes, ve determinat perquè hi havia hagut una ermita dedicada a la santa. En una documentació del segle XI (1071) ja es diu que l'abat del monestir de Sant Cugat dona uns terrenys annexos a la sagrera de Santa Margarida. A primers del segle XX encara hi havia l'ermita, en estat ruïnós.

Santa Maria, pl. — És la plaça on està situada, a la Sagrera, l'església romànica de Santa Maria. Aquesta església va ser consagrada l'any 1122 per l'arquebisbe de Tarragona i bisbe de Barcelona, sant Oleguer (*vegeu carrer Sant Oleguer*). La parròquia de Santa Maria era una de

les dues que existien al poble i que en ajuntar-se amb la de Sant Genís de Plegamans, van donar origen el 1698 a Palau-solità i Plegamans.

L'església és d'estil romànic, però al llarg dels segles ha sofert moltes modificacions: la nau va ser allargada, va desaparèixer l'absis, i el campanar i la plana quadrada són del segle XVI. Fins a l'any 1933 hi va haver un passadís que comunicava l'església amb la rectoria, construït l'any 1573.

A l'església de Santa Maria podem contemplar veritables obres d'art, com ara el retaule a la capçalera de l'altar major, obra del mestre Artés (1511), una joia del gòtic català. A més, hi trobem pintures murals de Joan Lleó (1961), el retaule del Naixement dedicat a la mare del Roser (anònim segle XVIII) i la majòlica del Roser de Llorenç Pasollas (segle XVII). Una de les quatre campanes que hi ha és de 1674, les altres són del segle XX.

L'església va patir un incendi provocat a la Guerra Civil el 1936, igual que la de Sant Genís de Plegamans, però en aquest cas l'edifici es va poder salvar, així com els retaules que es van poder treure del temple i guardar a temps. De les imatges que hi havia només es va salvar la de Sant Antoni de Pàdua. L'any 1506 ja havia patit un altre incendi que va cremar una gran part del temple. Ara està inclosa al catàleg de Patrimoni com BCIL (Bé Cultural d'Interès Local).

L'església està dedicada a la Verge Maria, la mare de Jesús. Els evangelis no aporten gaire literatura sobre Maria, només les dades fonamentals i algunes anècdotes, no queda clar on va néixer, ni on va morir, si a Jerusalem o a Efes, cap a l'any 50 dC. Segons aquests llibres, era filla d'Anna i Joaquim (al poble hi ha carrers dedicats a tots dos) i havia viscut abans i després del naixement de Jesús a Nazaret, petita ciutat de Galilea, on estava casada amb Josep, un artesà fuster descendent de la casa del rei David. D'acord amb la doctrina cristiana, quan va donar a llum era verge i havia estat fecundada per l'Esperit Sant per miracle de Déu (esdeveniment anomenat Immaculada Concepció). Maria donaria a llum a Jesús a Betlem.

Segons el Nou Testament, uns 13 o 15 anys després de la mort de Jesucrist, Maria va morir en presència dels apòstols. Dies després, quan els apòstols van visitar la seva tomba, la van trobar buida i van concloure que havia ascendit en cos i ànima al cel (esdeveniment anomenat Ascensió).

L'any 431 el Concili d'Efes va reconèixer Maria com a Mare de Déu, confirmant així la creença de molts fidels. L'Església catòlica té com a dogmes de fe la Immaculada Concepció de Maria; Maria, Mare de Déu i l'Ascensió de Maria. La seva festivitat se celebra el 15 d'agost.

Santiago Rusiñol, c. de — Santiago Rusiñol i Prats (Barcelona, 1861 – Aranjuez, Madrid, 1931). Pintor, escriptor, col·leccionista d'art, periodista i dramaturg català. Va ser un artista polifacètic i un dels líders del modernisme a Catalunya. La seva àmplia producció pictòrica, amb un miler d'obres, i literària, amb un centenar de títols, el situa com a referent decisiu de l'art, la literatura i les idees estètiques del seu temps.

Va néixer en una família rica, els seus pares eren els propietaris de la colònia tèxtil Rusiñol de Manlleu. De jove va treballar amb la família però de seguida es va dedicar a l'art. El 1884 va exposar les seves pintures per primer cop a la Sala Parés de Barcelona, amb les dels seus amics, el pintor Ramon Casas i l'escultor Enric Clarasó. Santiago Rusiñol va viatjar amb Ramon Casas en carro per Catalunya dibuixant persones, paisatges i ferros forjats catalans, cosa a la qual era molt aficionat. Va viure un temps a París on va compartir pis amb Ramon Casas i Ignacio Zuloaga i des d'allà enviava articles a *La Vanguardia*. Rusiñol fou conegut per ser un home molt obert i per viure de manera bohèmia. En tornar a Espanya va viatjar per tot el país i, a

Granada va pintar el seu primer jardí, punt de partida de la seva predilecció per aquest tema pictòric. Va ser un gran admirador del Greco.

A Sitges va crear el seu propi museu particular el 1933, el "Cau Ferrat", que va esdevenir un lloc de trobades d'artistes. Al museu, Rusiñol, a més d'exposar les seves obres, va exposar l'obra que havia adquirit a França del Greco i la col·lecció de ferros forjats que va comprar per tot Catalunya.

A Santiago Rusiñol el fa influenciar molt la famosa Escola paisatgística d'Olot. Entre els seus nombrosos quadres es troben: *La morfina*, *La medalla*, *Jardí del Generalife*, *Jardí de les Elegies (son Moragues)* o *Interior de Sitges*, així com retrats.

Rusiñol va ser un escriptor important de la Renaixença literària i cultural catalana. Com a escriptor, les seves obres dramàtiques són representatives de l'evolució del teatre modernista. Entre les seves obres destaquen: *L'alegria que passa*, *Cigales i formigues* o *Llibertat*. La seva novel·la més popular és *L'auca del senyor Esteve* (1907), adaptada al teatre el 1917.

El carrer és un dels primers que va anomenar l'Ajuntament, l'any 1935 (llavors passeig, no carrer). Està situat al centre del poble, uneix l'avinguda Catalunya amb el camí de Can Padró.

Sardana, pl. de la — La sardana és una dansa popular catalana que ballen un nombre indeterminat de balladors i balladores agafats de les mans formant una rotllana i puntejant amb els peus els compassos de la música interpretada per la cobla. La sardana, tal com la coneixem ara, data de meitat del segle XIX (abans es ballava la sardana curta). Des de llavors s'ha cultivat moltíssim i hi ha unes 30.000 partitures de sardanes. Va ser temporalment prohibida durant el franquisme per ser un símbol nacional de Catalunya. L'any 2010 la Generalitat la va inscriure en el Catàleg de Patrimoni Festiu de Catalunya i la va declarar element festiu patrimonial d'interès nacional.

L'origen de la sardana és desconegut però hi ha autors que el situen a l'antiga Grècia. No va ser, però, fins al segle XVI que apareix la paraula sardana fent referència a una dansa que es ballava en forma de cercle tancat o rotllana. Durant la primera meitat del segle XIX es va ballar molt, en la modalitat de curta i acompanyada per instruments populars, al Rosselló, l'Empordà i la Garrotxa. En Pep Ventura (*vegeu carrer Pep Ventura*) va ser qui la va ampliar i enriquir, per crear la sardana moderna que es balla ara.

Al municipi es va començar a ballar a primers del segle XIX per unes famílies d'Anglès i Camprodon que van venir a treballar a la fàbrica de teixits Estruch. Aquestes persones, a més de ballar-la, van començar a ensenyar-la.

Al poble el 1989 es fa fundar l'Agrupació Sardanista. La seva fundació va ser impulsada per veïnes i veïns que volien reivindicar les tradicions populars catalanes.

La plaça de la Sardana és al centre, molt a prop de la Carrerada i de l'Escola Folch i Torres (edifici Sert - *escoles noves*). Va ser inaugurada el desembre de 1998.

Sardenya, c. de — Sardenya és una illa italiana del Mediterrani situada al sud de Còrsega i al nord de Sicília, a l'alçada aproximada del centre d'Itàlia. És una regió autònoma amb un estatut especial. Sardenya és una illa gran, la segona més gran del Mediterrani després de Sicília (té una superfície de 24.090 km², sis vegades més que Mallorca). La capital de l'illa és Càller. Sardenya té una orografia accidentada, el 80 per cent del terreny està format per muntanyes o turons. No és una illa volcànica.

Per Sardenya al llarg dels segles han passat molts pobles: fenicis, cartaginesos, romans. El 1324 el papa Bonifaci VIII va establir que Sardenya passés a la Corona d'Aragó. El domini de la Corona d'Aragó es va perllongar fins al segle XVIII i va tenir presència sobretot a l'Alguer, repoblada per catalans després d'una revolta. Després Sardenya passaria a pertànyer a Àustria i més tard a Itàlia.

A la ciutat d'Alguer, una de les principals de l'illa, encara es parla una varietat del català, l'alguerès. Aquesta varietat dialectal ha estat reconeguda com a llengua minoritària pel Govern italià i per la Regió Autònoma de Sardenya.

El carrer és al barri de Can Riera.

Sau, c. de — El pantà de Sau és un embassament al riu Ter, creat per una presa situada al municipi de Vilanova de Sau, al peu de la serralada de les Guilleries i que s'estén pels termes de Vilanova de Sau, les Masies de Roda, Tavertet i l'Esquirol a la comarca d'Osona. Amb els pantans de Susqueda i de Pasteral, forma part d'un sistema de tres pantans que uneix la comarca d'Osona amb la de la Selva.

L'embassament té una llargada de 17 km i 3 km d'amplada, amb una capacitat màxima de 151,3 hm³. Actualment és un lloc molt turístic i s'hi permet la pràctica d'esports nàutics.

El pantà va ser inaugurat el 1962 i va cobrir el poble de Sant Romà, les restes del qual, especialment el campanar de l'església romànica del segle XI, són visibles quan el nivell de l'aigua és baix.

El carrer de Sau està situat a la zona dels Turons.

Secretari Gil, c. del — Josep Gil Sánchez va ser secretari de l'Ajuntament des de juny de 1939, quan va entrar a treballar com a secretari interí en el primer govern municipal de la postguerra, fins a la seva mort l'any 1962. Era secretari de carrera, és a dir, funcionari. Vivia a Montmeló (no se n'ha pogut trobar més informació). El fet que la seva mort arribés mentre era treballador de l'Ajuntament, va influir perquè es volgués homenatjar-lo anomenant un carrer amb el seu nom.

Secretari Gil, ptge. del — Al secretari Gil l'Ajuntament li ha dedicat un carrer i un passatge al centre del poble, al costat de les *escoles noves* (ara Escola Folch i Torres – edifici Sert).

Sentmenat, ctra. — Com el seu nom indica, és la carretera d'accés a Sentmenat des del barri de la Sagrera. Es tracta d'una carretera que està asfaltada fins a l'altura del cementiri i després es converteix en camí de terra fins a arribar al poble veí.

Sentmenat és el poble veí de Palau-solità i Plegamans. Pertany a la comarca del Vallès Occidental. El terme municipal té 28,6 Km² (és més gran que Palau-solità i Plegamans) i els seus habitants avui no arriben als deu mil. És regat per la riera de Sentmenat (*vegeu passatge de la Riera de Sentmenat*), que passarà després pel nostre municipi. El seu terme es divideix en dues parts força diferenciades: la muntanya, amb boscos de pins i alzines, i la plana, amb camps de conreus. La muntanya té racons de gran bellesa, com ara el Saltant de Gualta (nom de la riera de Sentmenat al principi del seu curs). Com la resta de pobles dels voltants (el nostre per exemple) a partir de la segona meitat del segle XX, i més concretament a partir de la dècada dels vuitanta, es va anar industrialitzant i el seu paisatge urbà va canviar amb l'obertura de noves urbanitzacions, ja que fins llavors havia estat un poble de pagesos.

El nom de Sentmenat està documentat al segle XII. Un dels personatges històrics més importants que tenien propietats no només a Sentmenat sinó també a altres pobles va ser el marquès de Sentmenat, qui durant un temps va ser propietari del castell de Plegamans. A Sentmenat també hi ha un castell del marquesat.

Serra, camí de la serra — Es tracta d'un camí que travessa el municipi per la serra de Plegamans des del carrer Pujada, a la urbanització els Turons, fins al final del terme municipal, al sud-est, i travessa la carretera de Sabadell a Granollers fins a arribar a Gallecs; després continua cap a Mollet. En alguns trams (intermedis i final) no està pavimentat i continua sent un camí de terra, cosa que s'ajusta molt a la definició de camí.

El camí original de la Serra és un camí molt antic, ja s'esmenta en una documentació de 1563 com a camí ramader. Els camins ramaders neixen a l'edat mitjana amb la transhumància (trasllat dels ramats des de les planes cap a muntanya per garantir pastures a l'estiu i retornar-los a l'hivern quan a la muntanya arriba el fred). A l'edat moderna la transhumància es va consolidar i va arribar a ser molt important als segles XVIII i XIX. Encara es practica a Espanya.

Serra, c. de la — La serra és una alineació muntanyosa de dimensions inferiors a les d'una serralada.

Palau-solità i Plegamans és una planura envoltada per dues petites serres, la de Plegamans i la de can Riera.

Aquest carrer és a la serra de Can Riera. Evidentment, rep el nom de la seva situació. Cal tenir present que a la serra de Plegamans, a llevant, també hi ha un camí de la Serra.

Serra de Can Riera, camí de la serra — Com el seu nom indica, es tracta del camí d'accés a la Serra de Can Riera, que al mateix temps és una prolongació del camí de la Serra de Ponent.

La Serra de Can Riera és una de les dues serres (junt amb la de Plegamans) que limiten, a llevant i ponent, el terme municipal de Palau-solità i Plegamans. La serra està formada per petits turons que es van alternant i van formant petites valls.

Antigament la gent del poble s'orientava molt fent servir l'orografia del terreny i les serres que delimitaven el terme municipal eren una de les referències principals.

Serra de Ponent, camí de la — És el camí que, al barri de Can Riera, surt de la intersecció del carrer Nou amb el carrer de l'Arquitecte Gaudí i s'enfila amunt de la serra. Com indica el seu nom, és el camí d'accés a la part més a ponent de la Serra de Can Riera.

Sicília, c. de — És una illa italiana, la més gran del Mediterrani, ja que té una superfície de 25.711 km² (sis vegades més gran que Mallorca). Sicília forma una regió que es regeix amb un estatut especial. Està situada al sud de Nàpols, entre la mar Tirrena i la mar Jònica. La capital és Palerm. En llatí, aquesta illa es deia *Trinacria*, que significa 'triangular' per la seva forma. A prop de Sicília es troben diverses illes més petites, com les illes Eòlies.

L'illa és en el punt de trobada entre la placa eurasiàtica i la placa africana, cosa que la fa una illa propensa als terratrèmols. Sicília és coneguda pel volcà actiu Etna, que és el punt més alt de l'illa (3.323 m).

Sicília, gràcies a la seva posició central en el mar Mediterrani, ha viscut en primera persona alguns dels més importants fets de la història. Ara, com gairebé totes les illes, ha esdevingut un gran centre turístic.

És un carrer petit del barri de Can Riera.

Sol, c. del — Estel entorn del qual giren els planetes del sistema solar, entre els quals hi ha la Terra. Està situat al centre del sistema solar. Els planetes menors, els cometes, els meteoroides i tot el medi interplanetari també orbiten el Sol. Com que és l'estel més pròxim a la Terra (està situat a 150 milions de km), és també l'astre més brillant del firmament conegut i principal font d'energia de la vida. L'energia que radia és aprofitada pels éssers humans i els éssers fotosintètics, els quals constitueixen la base de la cadena alimentària. També aporta l'energia que manté en funcionament els processos climàtics. La seva presència o absència en el cel determina el dia i la nit.

El carrer del Sol és al barri de la Pineda i es prolonga, un cop travessa el carrer de l'Arquitecte Falguera, amb la rambla del Sol, més ampla. El van retolar el 1935, però ja l'havien anomenat abans. La rambla és més nova, de la dècada dels vuitanta del segle XX. Cal suposar que l'origen del topònim ve determinat perquè el carrer és ample i no devia tenir arbres a les voreres, cosa que faria que el sol hi arribés sense gaire obstacle.

Sol, rbla. del — *Vegeu carrer del Sol.*

La rambla, que és la continuació cap al centre del poble del carrer del Sol (més a prop del Carrer de Dalt), uneix el carrer de l'Arquitecte Falguera amb la plaça del Molí. En una de les seves voreres hi ha l'Escola Palau i camps de conreu, a l'altra hi ha habitatges unifamiliars.

Solidaritat, pl. — La solidaritat és un sentiment de pertinença a un mateix conjunt de persones que lliga els diversos membres de la comunitat o col·lectivitat per uns interessos comuns. Neix de la relació de fraternitat, de companyia, de sosteniment recíproc. És un concepte relativament nou, que abans quedava englobat dins altres termes com el de caritat o benevolència. S'acostuma a associar la solidaritat amb un valor que mou les persones a intentar compensar les injustícies socials afavorint els més pobres o necessitats. La solidaritat es canalitza sobretot a través de les accions de voluntariat a ONG i associacions similars.

La plaça uneix els carrers Maria Jesús Bravo Murillo i el Camí Reial, a l'antiga masia de Forn de Vidre (Can Puig-Oriol).

Solsona, c. de — Municipi i cap de la comarca del Solsonès (Lleida). La ciutat està situada a l'altiplà del Solsonès, just al centre de la comarca. Tot el terme municipal es troba per sobre dels 600 m. Pel seu terme municipal hi ha diversos cursos fluvials que desguassen al Cardener. Al municipi hi ha un bon nombre de fonts, unes trenta. Amb una població que no arriba a les 10.000 persones, Solsona és el nucli urbà més important de la comarca i el seu principal motor econòmic i cultural, així com la seu dels principals estaments i entitats solsonines.

Històricament, se sap que Solsona havia estat ocupada pels romans i que segles més tard, a l'edat mitjana, la ciutat formava part de la Marca Hispànica. Cap al segle X, ja s'hi havia construït un castell i una església. La vila de Solsona va néixer entorn d'aquests dos nuclis i per tant de les dues jurisdiccions, la del duc de Cardona i la del bisbe. Fins a la conquesta de Balaguer (segle XII) els comtes d'Urgell van residir-hi sovint.

Els importants esdeveniments històrics que hi van tenir lloc, han fet de Solsona una ciutat monumental. A la ciutat hi ha un barri medieval. Els principals monuments de Solsona són la catedral del segle XI, el recinte emmurallat amb els tres portals que encara es conserven, el castell i el palau episcopal. El carrer es troba al barri de Montjuïc.

Suïssa, c. de — Suïssa, oficialment la Confederació Suïssa (o Helvètica) és un país alpí del centre d'Europa que limita amb Alemanya, França, Itàlia i Liechtenstein. Suïssa és una república federal integrada per 26 cantons. Els seus habitants gaudeixen d'alts nivells de llibertat i de participació (democràcia directa). La capital de la federació és Berna si bé els centres econòmics estan situats a Ginebra i Zuric. Suïssa és un estat multilingüe; s'hi parlen quatre llengües oficials: l'alemany, el francès, l'italià i el romanx. Suïssa és un paradís fiscal, cosa que fa que la seva economia estigui molt lligada al món financer.

El paisatge suís es caracteritza pels Alps, cadena muntanyosa on es troben moltes muntanyes que superen els 4.000 m. En les valls que formen les muntanyes, algunes amb glaceres, es troben importants llacs i s'originen alguns dels més importants rius d'Europa, entre els quals hi ha el Rin, l'Inn i el Roine.

El país ha tingut una llarga història de neutralitat (no ha estat en guerra des de 1815) i és seu de moltes organitzacions internacionals com la Creu Roja, l'Organització Mundial del Comerç i les oficines europees de l'ONU.

El carrer, molt petit, es troba al barri del Carrer de Dalt a tocar Can Malla.

Susqueda, c. — El pantà de Susqueda és un embassament del riu Ter creat per una presa situada al municipi d'Osor que s'estén pels termes de Susqueda, Salt Hilari Sacalm i, en una petita extensió, en el d'Osor, a la comarca de la Selva. La major part de l'embassament és al terme de Susqueda. El pantà es va construir aprofitant el congost per on passa el riu entre la serra de Montdois i el Portell, al nord, i la de Sant Benet al sud. Iniciat el 1958 per Hidroelèctrica de Catalunya SA, va entrar en servei el 1966 i va ser inaugurat el 1968. El mur de contenció fa 135 m d'alt i té una capacitat de 238 hm³. El pantà està situat aigua avall de l'antic poble de Susqueda, que ha restat negat. Juntament amb el de Sau i el de Pasteral forma part d'un sistema de tres pantans que uneixen la comarca d'Osona amb la de la Selva. Tot el perímetre del pantà té interès per la flora i la fauna.

Susqueda és un municipi de la comarca de la Selva, a la vall del Ter, a la zona de contacte entre les Guilleries i el Collsacabra. El nucli de població principal fou aixecat de nova planta en negar-se el poble antic quan es va construir l'embassament.

El carrer és als Turons.

Tarragona, c. — És una ciutat, capital de la província de Tarragona i de la comarca del Tarragonès. Amb una població al voltant dels 135.000 habitants, és la setena ciutat catalana més poblada. Està situada a la costa mediterrània, a l'anomenada Costa Daurada, amb uns 14 km de façana marítima repartida a banda i banda de la desembocadura del Francolí, que parteix el terme longitudinalment (nord-sud) en dos sectors de característiques distintes. A la dreta del Francolí s'estén una costa baixa que va des del nucli de la ciutat fins al cap de Salou, i forma un petit golf limitat per aquest cap i pels espigons del port tarragoní, un dels més importants del Mediterrani. La platja d'aquest sector gairebé ha desaparegut. A la banda esquerra del Francolí, la costa té una disposició molt irregular, amb alternança de petits sectors de costa alta.

Tarragona va ser fundada el segle III aC pels romans amb el nom de Tarraco. Per la seva localització ha estat un lloc neuràlgic de batalles i esdeveniments històrics. Tarraco va ser capital de la Hispania Tarraconensis. El Conjunt arqueològic de l'època romana, amb catorze monuments de l'època va ser declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. Les restes de l'amfiteatre, el circ, les muralles i altres edificis romans encara es conserven, però molt material es va reutilitzar per a la construcció de la ciutat medieval. Prop de la ciutat hi havia l'aqüeducte de Tarraco, avui de les Ferreres, anomenat popularment Pont del Diable.

Des de l'any 1969, a Tarragona se celebra *Tarraco Viva*, un festival cultural internacional que està dedicat i especialitzat en la divulgació històrica de l'època romana.

El carrer està ubicat a Can Duran.

Templer Guiu, c. del — Va ser el comanador de la comanda templera de Palau del Vallès l'any 1212.

Aquest carrer és a la riba de la riera de Caldes, al polígon industrial Palau Industrial. El carrer també és un dels accessos des de la carretera de Sabadell (av. Països Catalans) al poble. Es troba a prop del turó on hi ha les cases de la comanda templera de Santa Magdalena. En aquest cas, l'Ajuntament volia anomenar el carrer amb el nom d'un comanador de l'orde del Temple i va consultar l'Institut d'Estudis Catalans, que va facilitar la informació que un dels comanadors havia estat el templer Guiu.

Templers, c. dels — Els templers són els cavallers que pertanyien a l'Orde dels Pobres Cavallers de Crist i del Temple de Salomó, anomenada també Orde del Temple, una de les més famoses ordes militars cristianes de l'edat mitjana. El naixement dels ordes militars està íntimament lligat amb la nova orientació de l'Església a partir del segle XI, quan neixen les croades com un intent per part dels cristians d'occident d'aturar la Guerra Santa predicada per l'islam. La conquesta de Jerusalem pels sarraïns fou l'esdeveniment que va provocar aquesta intervenció de la cristiandat. La lluita a Terra Santa es va prolongar des del segle XI al XIII.

L'orde dels Templers va ser fundada per diversos cavallers a Jerusalem (la majoria francesos) a principis del segle XII (1119-1120). Les ordes tenien doble funció: feien vots de pobresa, castedat i obediència, com els altres religiosos, i alhora eren guerrers contra els infidels. El nou orde, format majoritàriament per nobles, va assumir el compromís de defensar els peregrins que peregrinaven a Jerusalem i custodiar els llocs sants. L'orde va ser aprovada per l'Església catòlica el 1129 i va créixer molt ràpidament en membres i en poder, també en poder econòmic. Els membres militars es trobaven entre els més preparats. En l'àmbit material, els templers augmentaven el patrimoni pels donatius dels aristòcrates i poderosos i mitjançant permutes, compres i vendes. Els templers vivien en comandes, llocs emmurallats amb església i cases. El primer objectiu de la comanda era l'autoabastament i els sobrants eren enviats a Terra Santa. Els templers preferentment es dedicaven a temes administratius: administrar les donacions, els préstecs i a exercir de *banquers*.

L'orde va edificar una sèrie de fortificacions per tot el Mediterrani (també en alguns indrets de l'interior de la península Ibèrica) i Terra Santa. Entre aquestes edificacions, al poble el 1150 van edificar la comanda de Palau del Vallès, que ara anomenem de Santa Magdalena (*vegeu camí de Santa Magdalena*). El lloc escollit era privilegiat: sobre un petit turó, als voltants hi havia terres per cultivar i no hi mancava l'aigua. La terra, la cultivaven ells mateixos o contractaven gent que ho fes. Aquesta comanda templera del municipi havia tingut propietats

des de la Plana de Vic fins a Montjuïc i Sant Boi de Llobregat. Se sap que fins i tot van arribar a encunyar moneda al poble.

Els cavallers del Temple ocupaven les fortaleses més importants dels regnes reconquerits als musulmans, les restauraven segons les seves necessitats de seguretat i establien convents en les més adequades. A l'àmbit intern, l'orde tenia una estructura religiosomilitar fortament jerarquizada

Els templers van perdre poder i van començar a tenir mala fama quan es va perdre Terra Santa. El rei Felip IV de França estava fortament endeutat amb l'orde i va pressionar el papa Climent V perquè prengués mesures contra ells. A partir de l'any 1307, un gran nombre de cavallers templers van ser detinguts, forçats a confessar sota tortura i cremats en la foguera. Aquesta repressió tan forta no va arribar a Catalunya perquè la comanda estava sobre protecció del rei Jaume I, que havia viscut de nen a Montsó amb cavallers de l'orde. Finalment, l'any 1312, Climent V va cedir a les pressions de Felip *el Bell* i la va dissoldre. Els templers van ser substituïts pels Hospitalers, un altre orde militar semblant.

El carrer és a la urbanització Can Cladellas, a prop de les cases de l'antiga comanda templera de Sta. Magdalena, de la qual rep el nom.

Ter, c. del — Riu català que neix al Pirineu Oriental i que desguassa directament a la Mediterrània. El Ter neix a Ulldeter, dins el terme de Setcases (Ripollès), a uns 2.400 m d'altitud, al peu del Morenc, un antic circ glacial delimitat per cims propers als 3.000 m, com el Bastiment, el Gra de Fajol o el Pic de la Dona. Transcorre per les comarques del Ripollès, Osona, la Selva, el Gironès i el Baix Empordà fins a desembocar a la Gola del Ter, al municipi de Torroella de Montgrí-l'Estartit. Fa un recorregut de 208 km i una aportació mitjana de descàrrega a la desembocadura de 25 m³/s. Tot i néixer als Pirineus, el Ter rep una forta influència de les rieres de les planes del curs mitjà i baix i, per aquest motiu, es comporta com un riu de règim intermedi, és a dir, presenta crescudes tant a la primavera com a la tardor.

El paisatge fluvial del Ter és molt ric i divers a causa principalment de la seva localització geogràfica, les diferents altituds del terreny i la varietat climàtica que representa. Al llarg del seu recorregut es distingeixen cinc paisatges lligats a territoris molt diversos: els Pirineus, els meandres d'Osona, l'embassament Sau-Susqueda-El Pasteral, Girona i la plana del Baix Ter.

El carrer es troba al polígon industrial Can Cortès.

Tiana, c. de — Municipi de la comarca del Maresme que s'estén als vessants marítims de la Serralada Litoral, a l'extrem meridional de la comarca, en contacte amb els municipis de Badalona (Barcelonès), Sant Fost de Campsentelles i Santa Maria de Martorelles (Vallès Oriental). Pertany a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Tiana és, en bona part, un poble residencial per la seva proximitat a Barcelona.

És un petit carrer situat arran de la riera de Sentmenat, un dels últims del poble per l'oest.

Til·lers, c. dels — El tell és un gènere d'arbres caducifolis, de la família de les malvàcies, subfamília de les tiliàcies. Les seves fulles són simples i serrades, amb estípules caduques i flors groguenques o blanquinoses, fragants i que constitueixen la til·la, que s'utilitza en infusions per les seves qualitats curatives i tranquil·litzants. El tell és un arbre natiu de les regions de l'hemisferi nord. N'hi ha una trentena d'espècies.

Al poble hi ha diferents til·lers escampats pel territori. Hi ha documentat un exemplar com a Patrimoni material per les seves especials característiques a Can Sort.

El carrer es troba, amb els altres noms d'arbre, al Turó Castell.

Torras i Bages, c. de — Josep Torras i Bages (les Cabanyes 1846 – Vic, 1916). Bisbe català i eclesiàstic, màxim representant al seu temps del catalanisme conservador i catòlic. Va publicar un bon nombre de llibres i opuscles en català i va animar altres clergues perquè fessin servir també la llengua catalana.

Torras i Bages es va doctorar en dret civil i canònic i més tard es va llicenciar en teologia. Des de molt jove va mostrar la seva vocació sacerdotal i un cop acabats els estudis va ser ordenat diaca a Vic i sacerdot a Girona; més tard se'n va anar a Barcelona.

Els seus primers escrits van ser de caràcter piadosos. Va col·laborar en diversos mitjans com ara *La Veu de Montserrat*, *Les Quatre Barres* i *La Veu de Catalunya*. El 1888 va publicar en castellà, *El clero en la vida social moderna*, obra que va tenir una gran difusió a tota la península perquè defensava l'adaptació de l'Església a les noves realitats polítiques i socials enfront de l'integrisme religiós del moment. El 1892 es va editar la seva obra més important, *La tradició catalana*, que constitueix una exposició i defensa dels valors ètics del regionalisme català, els quals, segons ell, formen la millor base per una constitució social i política de Catalunya. Al llibre, Torras i Bages defensa l'ús de la llengua catalana i diu que el renaixement de Catalunya s'ha de fonamentar en els caràcters positius tradicionals del poble català. El presumpte lema d'aquest llibre, "Catalunya serà cristiana o no serà", va ser immediatament assumit per la militància catalanista conservadora i anys després fou gravat a la façana del monestir de Montserrat. Va presidir els Jocs Florals en els quals va fer un discurs sobre el tema *La força de la poesia*. Torras i Bages va ser membre de l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.

Les seves pastorals són nombroses i constitueixen un sòlid cos de doctrina catòlica. Va publicar també treballs sobre art i estètica que el van revelar com a erudit de la matèria. A les seves *Obres completes* es troben molts dels seus escrits.

El 1899 Torras i Bages fou consagrat bisbe de Vic. Aleshores és quan, d'acord amb l'ambient catalanista que compartia i amb què col·laborava, va fundar la Lliga espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, que pretenia afavorir la propaganda religiosa d'arrel catalanista conservadora. Més tard, el 1906 va refusar ser bisbe de Burgos perquè suposava el trasllat de la seva terra. L'any 1931 se'n va tramitar la beatificació, que encara no s'ha aprovat, i se l'ha nomenat venerable.

És un carrer del barri Carrer de Dalt.

Torrent del Caganell, c. — El torrent és un curs d'aigua temporal, de règim irregular, que es forma quan hi ha abundants precipitacions o en èpoques de desgel i no acostuma a mantenir-se durant molt de temps.

El nom del carrer ve determinat perquè pel subsòl passa el curs del torrent del Caganell, que es va canalitzar quan es va urbanitzar la zona al barri de Can Falguera. El torrent neix al Bosc Gran i un cop abandona el barri, continua el seu curs i passa per Gallecs fins a arribar a Mollet.

Torres, c. les — A Catalunya s'anomenen torres a les cases unifamiliars, normalment de més d'una planta, aïllades amb jardí. Moltes vegades són segones residències, cosa que era més

predominant abans, ja que ara és un tipus d'habitatge freqüent als pobles dels voltants de les grans capitals.

A partir dels anys cinquanta del segle XX a Palau-solità i Plegamans van començar a venir estiuejants que es feien al poble la segona residència. El carrer és al barri de la Pineda, a la banda de Sant Roc, i és un dels antics, d'abans dels anys setanta. Es va anomenar així perquè quan es va obrir la urbanització, abans que l'Ajuntament hi posés el nom, els veïns van començar a edificar aquest tipus d'habitatge.

Tortosa, c. de — Municipi i cap de la comarca del Baix Ebre (Tarragona). La ciutat és seu del bisbat de Tortosa. Tortosa està encerclada pel massís dels Ports i les serres de Cardó. El territori es disposa formant una vall que perllonga la fertilitat de les hortes fins a trobar el delta de l'Ebre, ja que la ciutat és al curs baix del riu, propera a la desembocadura. Més de 2.000 hectàrees del seu territori formen part del Parc Natural dels Ports.

Tortosa va ser possiblement una ciutat ibera important; és molt probable que l'assentament principal hagués estat al turó que actualment ocupa el Castell de la Suda. Més tard, sota l'imperi romà, es va anomenar Dertosa i després va ser ocupada pels musulmans, que van construir una drassana tocant a l'Ebre, emmurallada i amb disset torres. Al segle XI la ciutat va ser capital d'un regne de taifa. Una altra etapa d'esplendor de la ciutat va ser durant l'edat mitjana cristiana, després de la conquesta de Ramon Berenguer IV l'any 1148, que la va incorporar a la Corona d'Aragó. La seu es va erigir el segle IV però fins a l'edat mitjana no va tenir importància.

De la transcendència històrica de la ciutat, en tenim constància pels seus monuments, entre els quals hi ha, a més del Castell de la Suda (avui seu d'un hotel de *Paradores*), el tram de la muralla, la catedral gòtica del segle XIX i el Palau Episcopal.

El carrer es troba a la zona de Montjuïc.

Tous, c. — L'embassament de Tous és un pantà del riu Xúquer situat entre les comarques valencianes de la Canal de Navarrés i la Ribera Alta, concretament entre els municipis de Millars i Tous. L'embassament recull, a més de les aigües del Xúquer, les del seu afluent l'Escalona. El pantà va ser tristament conegut pel tràgic succés del 20 d'octubre de 1982, quan una descomunal crescuda del riu Xúquer (havia plogut molt i amb força) va rebentar l'antiga presa de pantà, aleshores d'una capacitat de 80 hm³. Les característiques d'aquesta presa, amb comportes i sense sobreeixidors, i les molt probables negligències a l'hora d'actuar dels responsables, van impedir l'evacuació de les aigües i van provocar la consegüent destrucció de la presa. Aquest trencament alliberà un cabal de 16.000 m³/s que va provocar fortes inundacions i l'arrasament dels pobles que se situaven aigües avall, sobretot de la Ribera Alta i la Ribera Baixa. Hi va haver una quarantena de morts per aquesta tragèdia. L'embassament actual es va acabar de construir el 1996 i compta amb una capacitat molt més gran que l'anterior. Entre els objectius de la presa es troba l'aprofitament hidroelèctric, la prevenció d'inundacions i el rec. Les aigües del pantà assorteixen el Canal Xúquer-Túria. Actualment està permesa la navegació recreativa i la pesca en les seves aigües.

El carrer es troba als Turons.

Tudó, c. del — És un ocell de l'ordre dels columbiformes molt estès per Europa, l'Orient Mitjà i nord d'Àfrica, també se l'anomena *colom*. Es tracta d'un colom de bosc, salvatge. És el tipus de colom més gran de la península Ibèrica. És robust, amb un cap molt petit en comparació al

cos, de color gris blavós, les parts inferiors més clares i faixes blanques a les ales. El tudó habita als boscos i també en parcs i jardins. Es pot veure sovint al voltant del municipi. El carrer és al barri de Can Falguera.

Tusset, c. de — El tusset és un turó petit.

El carrer és en un turó petit, a la serra de Plegamans, per tant, compleix amb la definició. Està situat al barri del Castell – Tenda Nova on hi ha diversos carrers anomenats amb noms de muntanyes catalanes.

Unió, c. — S'anomena unió a l'acció o efecte d'unir o unir-se. Les persones acostumen a reunir-se quan tenen interessos, problemes i finalitats comunes per gaudir-ne o per buscar solucions, ja que l'experiència ens diu que amb unió és més fàcil assolir determinats objectius, sobretot si hi ha un procés de reivindicació. Hi ha una dita popular que ho defineix molt bé: *La unió fa la força*.

Al poble, la societat coral La Unió és un bon exemple d'associació de persones que tenen un interès comú, en aquest cas la música i el cant. El carrer el trobem al barri del Carrer de Dalt, tocant a la Riera de Caldes.

Urani, c. de l' — És un element químic metàl·lic de nombre atòmic 92, de color blanc platejat. L'urani és feblement radioactiu perquè tots els seus isòtops són inestables. La descoberta de l'urani en la uraninita (1789) es reconeix a Martin Heinrich Klaproth, que va anomenar el nou element així en honor al planeta Urà. Les seves propietats radioactives les va descobrir Henri Becquerel l'any 1896. La posterior recerca duta a terme per Enrico Fermi i altres científics a partir del 1934 va facilitar la utilització de l'urani com a combustible de la indústria de l'energia nuclear. Aquesta energia es va utilitzar en la construcció de les bombes atòmiques llançades pels Estats Units durant la Segona Guerra Mundial contra les poblacions japoneses d'Hiroshima i Nagasaki. Era la primera vegada que es feien servir a la història en una guerra. La posterior cursa armamentística durant la Guerra Freda entre els Estats Units i la Unió Soviètica, a la que després s'hi van afegir diversos països, ha fet que se n'hagin fabricat desenes de milers. La seguretat d'aquestes armes atòmiques és una preocupació mundial pel seu poder de destrucció i d'aniquilació de vides i també pel perill dels residus que genera aquesta indústria, perill que es troba també en les centrals nuclears.

Al poble, és l'únic carrer que porta el nom d'un element químic. El carrer Urani és al barri de Can Falguera i és un dels més antic del poble, anomenat abans de la dècada dels setanta del segle XX. Molt probablement es va escollir aquest nom perquè aleshores la gent era molt conscient del seu poder destructor i se'n parlava molt.

Urgell, c. de l' — L'Urgell o el Baix Urgell (per oposició a l'Alt Urgell) és una comarca a la Depressió Central catalana, a l'est de la província de Lleida. S'hi poden distingir quatre contrades amb característiques pròpies: el sector del Pla d'Urgell, la Ribera de Sió, la conca del riu d'Ondara i la vall del Corb. La comarca actual de l'Urgell té una vintena de municipis i la capital és Tàrrrega, la població més important. En la revisió de la divisió comarcal de l'any 1987 se'n va despendre una nova comarca anomenada Pla d'Urgell, amb capital a Mollerussa.

La base econòmica de la comarca gira entorn de l'agricultura, la ramaderia i l'elaboració i transformació dels productes agropecuaris.

L'origen del nom *Urgell* sembla ser un manlleu de l'antic comtat pirinenc d'Urgell (segles VIII al XV) que va conquerir el sector del nord de la comarca i va deixar aquest nom a una extensa zona que inicialment era poc poblada i emprada com a terra de pasturatges. En fer-se la conquesta definitiva de Lleida al segle XI, apareix ja totalment configurada en els nuclis i poblacions importants.

La topografia relativament plana de la comarca ha permès una ocupació humana gairebé igual per tot el territori. Al segle XIX es va construir el canal d'Urgell, una infraestructura molt important per aquesta comarca i també per a d'altres veïnes del Pla d'Urgell, Noguera, Segrià i Garrigues. Aquest canal està destinat bàsicament al rec i porta les aigües del riu Segre als camps de cultius de diversos municipis.

El carrer està situat al Castell.

Vall d'Aran, c. — La Vall d'Aran és una vall pirinenca situada al sud-est de Gascunya, a Occitània. Pertany a la província de Lleida si bé administrativament és una “entitat territorial singular” de Catalunya considerada com a realitat nacional occitana. La seva capital és Vielha. Té un govern autònom, el Consell General d'Aran des de 1990. El règim especial de la Vall d'Aran es va actualitzar amb la nova Llei d'Aran del 21 de gener de 2015, ja que fins llavors, era una comarca catalana.

La llengua pròpia i oficial és l'occità aranès. També hi són cooficials el català i el castellà. La Vall d'Aran, en gran part, pertany a la conca fluvial atlàntica (la Garona neix a la vall i desemboca a l'oceà Atlàntic) i també a la mediterrània (a la vall neix la Noguera Pallaresa). El 1067 va ser incorporada al Regne d'Aragó i des de llavors ha tingut èpoques d'independència, encara que al llarg de la seva història gairebé sempre ha estat en contacte amb Catalunya i també amb França. Pel que fa a l'àmbit religiós, des de 1805 està sota la jurisdicció del bisbe d'Urgell.

Trobem aquest carrer al barri del Castell.

Valls, c. de — Una vall és una depressió allargada de la superfície terrestre recorreguda, en general, per un corrent fluvial.

El nom del carrer ve determinat perquè és en terrenys que havien pertangut a la masia Can Valls (el topònim podria tenir a veure amb la situació física de la masia, ja que coincideix amb la definició perquè és en una vall). El carrer es troba al barri de Can Riera.

La masia de Can Valls està situada a la carretera de Sabadell a Granollers, davant de l'antic càmping. Es tracta d'una masia de planta rectangular que consta de planta baixa i una planta pis. L'edifici actual és dels segles XVIII - XIX i està protegit com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL). Aparentment la masia va formar part d'un nucli on hi havia diverses cases i molt probablement una capella.

Vent, c. del — El vent és un moviment natural de masses d'aire, habitualment de manera horitzontal.

El nom del carrer té a veure amb el lloc on inicialment estava ubicat, a la part alta de la Serra de Can Riera tocant els camps de conreu, perquè es nota de seguida quan fa vent. Cal dir, però, que ara el carrer és només un petit tros de l'antic, ja que quan es va urbanitzar la zona va passar a anomenar-se carrer Canàries (es va prolongar aquest carrer, que ja hi era).

Vic, c. — Municipi i cap de la comarca d'Osona (Barcelona) al nord-est de Catalunya. El terme municipal està situat al centre de la Plana, que orogràficament és una conca d'erosió fluvial envoltada completament per les muntanyes del Montseny i la Serralada Transversal, que actuen com a barrera i provoquen l'efecte climatològic característic d'aquest sector de la comarca, la boira, especialment a l'hivern. La seva situació geogràfica, a 70 quilòmetres de Barcelona i a 65 de Girona, l'ha fet una de les capitals de la Catalunya interior.

El terme municipal té moltes terres de conreu i Vic gaudeix d'una important tradició d'indústria d'embotits.

La població ja era present a l'època del neolític. Per Vic van passar molts dels pobles que han poblat la península: ibers, romans, àrabs, i va esdevenir una influent ciutat. Al segle v ja hi havia el bisbat, que arribaria a tenir molta importància al llarg de la història. Gràcies a això, Vic té un centre urbà de ciutat antiga i molts monuments que la fan una ciutat molt interessant per al turisme. Entre els centres d'interès s'hi troben: la plaça, la catedral, el conjunt episcopal, el temple romà, el pont romà i moltes cases nobiliàries.

El carrer es troba a Montjuïc.

Víctor Català, c. de — *Víctor Català* és el pseudònim de Caterina Albert i Paradís (l'Escala, 1869 –1966). Escriptora catalana, autora de la novel·la *Solitud*, una de les obres literàries cabdals del modernisme; a més, dibuixava, pintava i esculpia.

Era filla d'una família de terratinents i el seu pare va potenciar-ne les aficions artístiques. Des de ben jove va començar a pintar i escriure poemes i contes, que es van publicar en revistes; quan publicava poemes d'amor ja feia servir el pseudònim de Virgili d'Alacseal.

L'escriptora es va donar a conèixer el 1898 quan va ser premiada als Jocs Florals d'Olot per *El llibre nou* i el monòleg *La infanticida*. Malgrat el premi va constatar, per les crítiques al monòleg, que la seva condició de dona podia ser un problema, ja que els sectors conservadors el consideraven impropï d'una noia per la temàtica i el to. Per això no trigaria gaire temps a fer servir el pseudònim de Víctor Català, nom del protagonista d'una novel·la seva inacabada. Es va descobrir que signava amb pseudònim el 1902 quan va escriure *Drames Rurals*, però ella va voler continuar fent-lo servir perquè li donava més llibertat i ja era un signe d'identitat. El seu gran èxit li va arribar amb la novel·la *Solitud* el 1905, llibre que ha esdevingut un clàssic de la literatura moderna catalana. En aquesta obra, un drama rural que aconsegueix conjugar naturalisme i poesia, Víctor Català reflecteix a través del seu personatge principal femení, Mila, la recerca de la seva individualitat i la lluita de la dona dins del seu entorn social, un tema que en ella seria recurrent. Aquesta obra va ser premiada amb el prestigiós premi Fastenrath el 1909 i traduïda a diversos idiomes. Víctor Català va deixar de publicar durant un temps en dues ocasions perquè no acabava de trobar-se a gust: a l'arribada del noucentisme i després de la Guerra Civil. De l'obra de Víctor Català s'ha valorat sobretot la narrativa per la força del seu estil i la gran riquesa lèxica.

La seva solteria i la gran força "viril" de la seva escriptura, va ser motiu perquè alguns crítics menystinguessin la seva vàlua. Víctor Català va morir a l'Escala, el seu poble natal, on es pot gaudir d'una ruta literària sobre la seva vida i obra.

Joaquim Folch i Torres, germà d'en Josep Maria, en fou un gran amic i la va promoure. Va col·laborar amb ella en la revista l'Avenc.

El carrer el podem trobar al Carrer de Baix.

Vicenç Albert Ballester, ptge. — Vicenç Albert Ballester i Camps (Barcelona, 1872 – El Masnou, 1938). Militant nacionalista català considerat el dissenyador i difusor de la bandera estelada.

Era fill d'un marí mercant i va exercir aquesta professió, a més de la de comerciant i empresari. El 1898 era a Cuba quan l'illa es va emancipar d'Espanya. Ell es va unir a la lluita per la independència que havia despertat moltes simpaties i adhesió entre els emigrants catalans de l'illa. Va ser precisament la bandera de la nova República de Cuba la que va imitar en el disseny de l'estelada.

El 1918, un cop acabada la Primera Guerra Mundial, fou un dels impulsors del Comitè Pro Catalunya, que volia donar difusió a l'esforç dels Voluntaris Catalans en la Primera Guerra Mundial per tal de demanar a la Societat de Nacions que donés suport a la independència de Catalunya, seguint els postulats del president nord-americà Woodrow Wilson, que defensava el dret a l'autodeterminació dels pobles. És en aquest context que va crear l'estelada.

Ballester fou un militant catalanista molt actiu, partidari de postulats proindependentistes. Va donar suport a la campanya exterior d'Estat Català i de Francesc Macià. Des de 1924 va ser el darrer president d'Unió Catalanista, amb ell es va convertir en un partit polític i va adoptar l'independentisme com a ideari. Durant la Segona República Espanyola va donar suport a la proclamació de l'Estat Català de Lluís Companys.

Aquest passatge de vianants és al barri del Carrer de Baix (zona de Can Llonch).

Vidrieria, c. — Ofici de qui treballa amb vidre, botiga o indústria del vidrier.

El carrer es troba al polígon industrial de Can Boada Vell.

Viella, c. de — Viella (en occità i oficialment *Vielha*) és la capital de la Vall d'Aran (Lleida) i cap del municipi de Vielha e Mijaran, municipi que es va constituir el 1970 arran de la fusió d'uns poblets amb el de Vielha. El seu nom significa *vella*, nom que es donava a la població principal d'una vall en els Pirineus occitans, que solia ser la més antiga.

Viella té una situació central a la vall i s'aixeca a 980 m d'altitud, a la confluència de la Garona amb el seu afluent el riu Nere. És una ciutat molt ben comunicada amb França i amb Catalunya gràcies al popularment anomenat Túnel de Viella, que es va inaugurar el 1948 i era llavors el túnel de carretera més llarg del món, amb una longitud de 5.240 m. L'any 2007 es va inaugurar el nou túnel, anomenat oficialment Túnel Joan Carles I en honor del rei, amb una longitud de 5.230 m. L'antic túnel actualment es va servir per al transport de mercaderies perilloses i com a galeria d'emergència.

La ciutat tot just té uns 6.000 habitants però és un important centre turístic, sobretot de turisme de muntanya. A més, es pot gaudir del seu centre històric amb cases medievals i de diversos monuments d'art romànic i gòtic.

El carrer, tot i ser un nom de ciutat, es troba entre els de les comarques, al Castell.

Vila, pl. de la — És la plaça on està situat l'Ajuntament. Està localitzada al centre del poble, al Camí Reial, just on devia haver-hi la separació de les dues antigues parròquies, la unió de les quals va originar l'actual municipi. Des d'aquesta unió (1698) ja s'havia decidit que el lloc on s'edifiqués la casa del Comú seria en la frontera de les dues parròquies. Al principi, els representants del municipi sembla que es reunien en cases de l'actual Camí Reial, molt a prop

de l'actual edifici, a Ca l'Abundàncies o Cal Boni (antic forn de pa). Més tard, van llogar l'actual edifici, que havia estat un hostel. Se sap que vora l'actual edifici hi havia una taverna i una carnisseria que tenien caràcter públic (durant un temps el carrer es va dir carrer del *Mesón*). Finalment, l'Ajuntament el va comprar a finals del segle XVIII. Un cop rehabilitat, ja que estava en males condicions, des de primers del segle XX i fins que no es van edificar les *escoles noves* el 1934, les escoles eren als baixos de l'Ajuntament.

En aquell temps i durant molts anys, malgrat que els dos pobles formaven un mateix municipi, no estaven adscrits al mateix partit (unitat administrativa), cosa que creava molts problemes administratius. Palau-solità estava adscrit a Sabadell i Plegamans a Granollers.

Al poble, com a gairebé tots, la plaça de la Vila és la més important del municipi des del punt de vista administratiu, ja que hi ha l'edifici de l'Ajuntament i s'utilitza en molts actes polítics o festius.

L'edifici de l'Ajuntament, també anomenat Casa Consistorial, es va construir al segle XVII i ha patit rehabilitacions i modificacions fins fa uns anys. A principis del segle XX l'arquitecte Antoni Falguera i Sivilla va remodelar la part posterior (*vegeu carrer Arquitecte Falguera*). L'edifici és de planta rectangular i consta d'una planta baixa i d'un pis. Al primer pis hi ha la Sala de Plens, en les parets de la qual hi ha una composició pictòrica de vuit murals, obra de Manuel Rallo (1948). En aquests murals es representen quatre escenes històriques del poble: les dues parròquies que van formar l'actual municipi, Plegamans i Palau-solità, la comanda templera de Santa Magdalena i a Ramon de Plegamans amb el rei Jaume I. Tant l'edifici com els quadres de la Sala de Plens consten al catàleg de Patrimoni com a Béns a protegir. A la sala del Comú hi ha un quadre de l'artista local Manuel Zorrilla Giné.

El 1935 l'Ajuntament la va anomenar plaça de Francesc Macià. Durant el franquisme es va dir Plaza de la Victoria, nom que va tenir fins a finals de la dècada dels anys setanta del segle XX. A partir d'aquest moment ja es va denominar plaça de la Vila.

Vilobí, c. de — Aquest carrer és al barri de Can Riera. No s'ha pogut saber exactament quin és el motiu del topònim. Amb aquest nom a l'enciclopèdia trobem una muntanya i dos pobles: Vilobí d'Onyar (comarca de la Selva) i Vilobí del Penedès. Per deducció, podem pensar que es tracta de la muntanya Vilobí (681 m) que es troba al municipi de Vimbodí i Poblet, a la comarca de la Conca de Barberà. Aquesta opinió es basa en el fet que el carrer es troba en la serra de can Riera, fent pujada, i que quan es va anomenar, a finals dels anys setanta del segle passat, moltes vegades s'escollien els noms dels carrers en funció del seu entorn. Però també hi ha alguns casos de carrers que s'han anomenat amb noms de pobles que en principi no segueixen cap lògica. Cal pensar que de vegades l'Ajuntament preguntava a veïns del carrer o del poble pel nom que els agradava i aquests podien suggerir el nom d'algun poble que els agradés o on hi tenien una casa, etc.

Vinyes, c. de les — La vinya és una planta arbustiva del gènere *Vitis* originària d'Àsia. Té les fulles lleugerament palmades i irregularment dentades, les flors petites en panícula i el fruit en baia arrodonida, el raïm, molt apreciat com a fruit i que serveix per fer vi. La recollida es fa des de finals d'agost fins a novembre. De raïms, n'hi ha de blancs i de negres segons la pigmentació de la pell, cosa que determinarà el color del vi. Normalment el tronc es poda perquè no creixi excessivament i es recull per fer foc i cuinar a la brasa (sarments).

Al municipi, abans pràcticament totes les cases tenien les seves vinyes, repartides pels turons i les serres. Les vinyes van anar desapareixent amb la urbanització del poble i ara ja han

desaparegut per complet. La verema i tota la feina que comporta treballar les vinyes i elaborar el vi era molt important per a la pagesia.

El carrer es troba al barri de Can Falguera, al costat de la masia, on abans de fer-se la urbanització hi havia vinyes fins al Bosc Gran.

Viver, c. del — Terreny especialment disposat per criar-hi en bones condicions determinats arbres o plantes. De vegades també se'n diu planter i als últims anys s'ha generalitzat anomenar-lo amb l'anglicisme *garden*.

El nom del carrer ve determinat perquè hi ha un viver. Es tracta del carrer tocant l'avinguda Catalunya a la sortida del poble en direcció a Caldes de Montbui.

Agraïments

Vull donar les gràcies a totes les persones que m'han ajudat a realitzar aquest diccionari i a trobar la informació que he necessitat. Sense la seva col·laboració desinteressada hauria estat impossible.

En primer lloc, al senyor Miquel Rovira, antic regidor de cultura, qui va creure que aquest era un projecte interessant per contribuir al patrimoni cultural del poble i el va recolzar.

Per la informació que m'han proporcionat del poble i dels seus carrers, especialment, al senyor Joan Payola, alcalde en una etapa de fort creixement, quan es van urbanitzar diversos barris. A la senyora Teresa Padrós, alcaldessa durant molts anys, quan també es van anomenar alguns carrers i sobretot places, jardins i parcs. A Santiago Lumbreras, Francesc (Siscu) Vilardell, Tomàs Castell, Miquel Alimbau, Beneta Oromí, Miquel Truyols Rocabruna, Josep Farnés i Josep Maria Farnés, Jaume Jornet, Mercè Pla, qui també va ser alcaldessa del municipi. A l'Arxiu municipal, el Registre Civil i l'oficina de català del CPNL; i altres persones que he trobat pel camí i m'han ajudat a conèixer la història del poble.

I a les meves amigues Paquita i Lola perquè caminem pel mateix carrer.

BIBLIOGRAFIA

- Ajuntament Palau-solità i Plegamans:** Guia municipal 2019 (edició comercial).
- Alimbau, Miquel, Tomàs Castells, Francesc Paredes:** “*Història de l’Ajuntament de Palau-solità i Plegamans 1698-2014*”. Editorial Qu4trepins, quaderns de cultura. 1998.
- Badia Humet, Joan:** “*La societat coral La Unió de Palau-solità i Plegamans*”. Qu4trepins, quaderns de cultura, n° 7, pag. 30-45.
- Bonet, Conxa i Montserrat Baulenas:** “*Petita història de Palau-solità i Plegamans*”. Editorial Mediterrània (n° 102). 2ª Edició, març 2008.
- Busquets i Molas, Esteve:** “*Plegamans, una història de deu segles*”. Impremta Fidel. Barcelona, 1970.
- Coll i Alemany, Miquel:** “*Palau de Plegamans i Josep Maria Folch i Torres*”. Qu4trepins quaderns de cultura, n° 9, pàg. 60-67.
- Conejós i Padró, Nuria i Meritxell Ventura i Busquets:** “*El doctor Navarro*”. Qu4trepins, quaderns de cultura n° 5, pàg. 35-45.
- Farnés i Soley, Tomàs:** “*Records del meu poble*”. Ed. Immobiliària Farnés. 1997.
- Folch, Ramón i Lluís Folch:** *Ressenya de conferència de Mn. Antoni Pladevall “Els Templers a Palau-solità”*. Qu4trepins quaderns de cultura, n° 2, pàg. 5-9.
- Garcia, Abel:** “Un segle d’història del F.C. Palau, de can Pavana al camp Francesc Serracanta”. Edicions L’Alzina.
- Gibert, Pere i J.M. Martí Bonet:** “*Palau-solità*”. Editorial Escudo de Oro, S.A. 2ª edició, abril 1995.
- Pérez Barrachina, Jaume:** “*Arbres singulars de Palau-solità i Plegamans*”. Ed. Ajuntament de Palau-solità i Plegamans. 2014
- T. Rocabruna, Miquel:** “*Pinzellades literàries a través d’una peculiar història*”. Conferència celebrada el dia 15 de juny del 2007 al Cercle del Liceu.
- Ventura Nualart, Jaume:** “*Temps era temps. Imatges 1910-1970*”. Ed. Associació d’Amics del Museu Parroquial i del Patrimoni de Palau-solità i Plegamans. 2015.
- Ventura Nualart, Jaume:** “*Els Templers*”. Qu4trepins, quaderns de cultura n° 3, pàg. 30-42
- Ventura i Vila, Lluís. Pròleg de Ramón Folch i Camarasa, i Josep Sagalés:** “*El meu poble*”. Edicions Raima, S.A. Moià. 1988.

Ventura i Vila, Lluís. Pròleg de Ramón Folch i Camarasa: “El nostre poble ara”.
Edicions Raima, S.A. Moià, 1989

Zorrilla Giné, M.: “Entrevista a Josep Brunés Olivé”. Editorial Qu4trepins, Vivències (XI i XII), nº 7, pàg. 53-56

WEBGRAFIA

[http:// patrimonicultural.diba.cat](http://patrimonicultural.diba.cat)

Fitxes de Patrimoni de Palau-solità I Plegamans

Virgínia Cepero González – Fitxes de: Monument Folch i Torres, Can Ceferí, Can Tabaquet, Can Puigoriol Nou, tronc alzina Can Padró, patrimoni natural (arbres), Casa Consistorial, plaça commemorativa a Lluís Companys, monument a Josep Maria Folch i Torres, monument a Anselm Clavé, monument Hostal del Fum, monument a Pere Pou, monument a Rafael de Casanova, Parc Hostal del Fum, Via Augusta, Ball de gitanes, elements antiga església de Sant Genís, quadre Sala Comú, moldre plaça del Molí, escultures Hostal del Fum, camí ramader de la Serra.

Joan Vicens Tarré / Michelle Blanco Barazarte – Fitxes de: Can Boada Nou , Can Boada Vell, Can Cerda, Can Cladelles, Can Falguera, Can Gordi, Can Maiol, Can Padró, Can Parera, Can Puigoriol, Can Ral, Can Riera, Can Sorts, Can Torrents, Can Valls, Casa Folch i Torres, Hostal del Fum masia, Pedra Llarga, Santa Maria, Ca l’Arimon, Puighebreuda, Castell de Plegamans, El molí, la nau i la bassa, masia Forn del Vidre.

J. Vicens/M. Blanco/ V. Cepero/ X. Menéndez – Fitxa de Can Cortès.

[www. palauplegamans.cat](http://www.palauplegamans.cat) – Patrimoni, història, el topònim.

www.biografiasyvidas.com

www.diccionari.cat

www.enciclopedia.cat

www.iec.cat

www.naturalocal.net

www.rae.es

www.viquipedia.cat

www.xtec.cat